

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ

Петруша Юлія Юріївна
(група ГФз-310м)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕПОНІМІВ У
ТРАВМАТОЛОГІЇ ТА ОРТОПЕДІЇ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), основна мова – англійська
Кваліфікація	магістр філології

Науковий керівник –
к.філол.н., проф. В. І. Волошук

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Інститут, факультет ЕГІ, гуманітарний
Кафедра теорії та практики перекладу
Ступінь вищої освіти (освітній ступінь) дрігий (магістерський)
Спеціальність 035 Філологія
Напрямок підготовки 035.041 «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно))», перша – англійська»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри теорії та практики
перекладу

“ 16 ” грудня 20 року

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТЦІ
ПЕТРУШІ ЮЛІЇ ЮРІЇВНІ

1. Тема проекту (роботи) **СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕПОНІМІВ У ТРАВМАТОЛОГІЇ ТА ОРТОПЕДІЇ**

керівник проекту (роботи) Волошук Вікторі Іванівна, к.філол.н., професор
затверджені наказом вищого навчального закладу від «17» листопада 2021 року № 451

2. Строк подання студентом проекту (роботи) 16 грудня 2021 р.

3. Вихідні дані до проекту (роботи) Гринев-Гриневич С. В., Дзюба М. М., Какзанова Є. М., Лейчик В. М., Nelson F. R. T., Blauvelt C. T., Medical Dictionary for the Health Professions and Nursing

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): Теоретичні аспекти дослідження епонімів в сучасній лінгвістиці; Структурні та семантичні характеристики англійських епонімів в ортопедії та травматології

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Волошук В. І., к. філол. н., професор		
II	Волошук В. І., к. філол. н., професор		
Нормоконтроль	Підгорна А. Б., к. філол. н., доцент		

7. Дата видачі завдання « 7 » вересня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів дипломної роботи	Примітка
1.	Вибір теми дипломної роботи	вересень 2021	Виконано
2.	Розробка завдання на дипломну роботу	вересень 2021	Виконано
3.	Складання календарного плану роботи	вересень 2021	Виконано
4.	Збирання матеріалу для 1, 2 та 3 розділів	вересень – жовтень 2021	Виконано
5.	Підготовка розділу 1	жовтень 2021	Виконано
7.	Підготовка розділу 2	листопад 2021	Виконано
8.	Написання вступу і загальних висновків роботи	листопад – грудень 2021	Виконано
9.	Оформлення дипломної роботи	грудень 2021	Виконано
10.	Нормоконтроль	1-10 грудня 2021	Виконано
11.	Рецензування дипломної роботи	10-12 грудня 2021	Виконано
12.	Захист дипломної роботи	21 грудня 2021	Виконано

Студентка _____
(підпис)

Петруша Ю.Ю. _____
(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи) _____
(підпис)

Волошук В.І. _____
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

ДР: 123 с., 7 додатків, 62 джерела.

Об'єкт дослідження – епоніми у фахових текстах травматології та ортопедії.

Мета роботи – дослідження структурних та лексико-семантичних особливостей епонімів в текстах травматології та ортопедії.

Методи дослідження – дефінітивний метод; описовий метод; системно-функціональний метод; метод структурного та компонентного аналізу; метод суцільного добору та статистичний метод.

В першому розділі квалікаційної роботи розглядаються теоретичні засади вивчення епонімів, досліджуються термінологічні особливості епонімів та їхні функції та аналізуються класифікації епонімів у сучасній германістиці. В другому розділі виокремлені хронологічні періоди активного утворення епонімів та їх походження, були досліджені структура та моделі утворення епонімів терміносистеми травматології та ортопедії, а також були виділені найпродуктивніші. У роботі значну увагу було приділено лексико-семантичним особливостям та лексико-семантичним групам епонімів опорно-рухового апарату. Були проаналізовані синонімічні відносини терміносистеми травматології та ортопедії. У висновках наводяться основні результати та загальні висновки дослідження. В додатках надана таблиця епонімів, періодизація, моделі епонімів, лексико-семантичні групи та синтаксичні відношення.

ЕПОНІМ, ЕПОНІМНІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ, ТРАВМАТОЛОГІЯ, ОРТОПЕДІЯ, СЛОВОТВОРЧІ МОДЕЛІ, СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ, ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ, СИНОНІМІЧНИЙ ДУБЛЕТ

ЗМІСТ

Завдання на роботу

Реферат

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕПОНІМІВ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	10
1.1. Епоніми як частина медичної терміносистеми.....	10
1.2. Термінологічні особливості епонімів та їхні функції.....	14
1.3. Класифікації епонімів.....	19
1.4. Національно-культурна специфіка епонімних одиниць.....	24
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНІ ТА СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АНГЛІЙСЬКИХ ЕПОНІМІВ В ОРТОПЕДІЇ ТА ТРАВМАТОЛОГІЇ.....	29
2.1. Епоніми, як спосіб збереження культурно-історичної інформації	29
2.2. Особливості структури та словосполучення епонімів терміносистеми ортопедії та травматології.....	34
2.3. Лексико-семантичні групи епонімів	41
2.4. Синонімія відпрізвищевих термінів.....	50
ВИСНОВКИ.....	57
SUMMARY.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТКИ.....	72
Додаток А. Найуживаніші епоніми травматології та ортопедії	72
Додаток Б. Періодизація епонімів	109
Додаток В. Моделі епонімів.....	110
Додаток Д. Лексико-семантичні групи.....	111
Додаток Е. Синонімічні відношення.....	112
Додаток Ж. Стаття.....	113
Додаток И. Тези.....	119

ВСТУП

Інтенсивний розвиток медицини, впровадження інноваційних технологій, поява нових методів діагностики та лікування, новітніх приладів та інструментів медичного призначення позначилися на стані медичної термінології в цілому, так і на терміносистемі травматології та ортопедії, зокрема. Стрімке зростання числа термінів, переплетення термінологічних одиниць різних мікросистем, наявність конкуруючих гіпотез, теорій, наукових шкіл та відсутність планомірної роботи щодо упорядкування окремих мікросистем ускладнюють обмін науковою інформацією та взаєморозуміння між фахівцями.

Окремий пласт в системі медичних термінів складають поняття, до складу яких входять власні імена, утворюючи епоніми, що представляють досить поширений спосіб термінологічної номінації. Це особливий пласт лексики, який представляє інтерес з точки зору «когнітивних процесів антропоцентричного характеру, що є притаманним всім етапам розвитку медицини як науки» [43, с. 90].

Власна назва має великий вплив на значення і функціонування термінологічної одиниці, оскільки вона є частиною когнітивного шару терміна. Будучи носієм колективної професійно-наукової пам'яті, термін сприяє науково-пізнавальній діяльності людини і має підвищену комунікативну значимість. Власна назва надає неповторність кожній термінологічній одиниці, що призводить до різноманіття мови певної галузі. Таким чином власна назва сприяє породженню нових смислів в професійній мовній картині світу.

Хоча у сучасній германістиці є низка досліджень, присвячених розгляду різних аспектів епонімів в цілому або однієї з галузей медицини (гастроентерології – Н. В. Бондар [4], кардіології – Л. І. Запоточна [18], стоматології – Л. В. Стегніцька [43], інфектології – М. М. Телеки [49], однак

англомовні термінологічні одиниці ономастичного походження в травматології та ортопедії належного розгляду не отримали.

Таким чином, **актуальність роботи** визначається необхідністю вивчення функціонування епонімів в терміносистемі травматології та ортопедії внаслідок інтенсивного розвитку медицини, вагомістю та специфікою цієї сфери, а також недостатнім рівнем вивчення антропонімів в англійської медичної терміносистеми та розробленості зазначеної проблематики з точки зору мовних особливостей.

Зв'язок роботи з науковими темами. Дипломну роботу виконано в межах ініціативної наукової теми кафедри теорії та практики перекладу Національного університету «Запорізька політехніка» № 61118 «Система й структура германських мов у когнітивно-комунікативній парадигмі знання». Тема роботи затверджена наказом ректора 451 від 17.11.2021.

Об'єктом дослідження є епоніми у фахових текстах травматології та ортопедії.

Предметом аналізу постають структурні та лексико-семантичні особливості епонімів опорно-рухового апарату.

Метою роботи є дослідження структурних та лексико-семантичних особливостей епонімів в текстах травматології та ортопедії.

Мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- розглянути теоретичні засади вивчення епонімів, особливості функціонування та проаналізувати класифікації епонімів у сучасній германістиці;
- виокремити хронологічні періоди активного утворення епонімів та їх походження;
- дослідити структуру та моделі утворення епонімів терміносистеми травматології та ортопедії та виділити найпродуктивніші;
- з'ясувати лексико-семантичні особливості та класифікувати лексико-семантичні групи епонімів опорно-рухового апарату;

- проаналізувати синонімічні відносини терміносистеми травматології та ортопедії.

Дослідження виконано на **матеріалі** епонімів, які були отримані шляхом суцільного добору із фахової літератури травматології та ортопедії (довідники [19; 20; 34; 50; 51; 60], фахові інтернет-сайти [3; 56]) та налічує 372 одиниці.

У роботі були застосовані наступні **методи дослідження**: *дефінітивний метод* для надання визначення основних понять дослідження; *описовий метод*, завдяки якому було окреслені продуктивні хронологічні періоди та проаналізовано синонімічні відношення епонімів; *системно-функціональний метод*, що дозволив систематизувати та надати класифікацію англійських епонімів опорно-рухового апарату; *метод структурного та компонентного аналізу* для визначення структурних особливостей епонімних одиниць; *метод суцільного добору* епонімів з фахових текстів травматології та ортопедії для укладення словника, *статистичний метод* для унаочнення результатів дослідження.

Теоретичне значення даної роботи полягає в тому, що результати допоможуть глибше зрозуміти специфіку та структурну особливість епонімів в медичній терміносистемі.

Практичне значення роботи зумовлено тим, що її результати сприяють вирішенню низки питань сучасної лінгвістики, пов'язаних зокрема із визначенням особливостей утворення та систематизації епонімів сучасної англійської мови.

Апробацію роботи. Робота була апробована на щорічній науково-практичній конференції «Тиждень науки – 2021». За результатами конференції було опубліковано тези доповіді [8]. Основні положення і висновки наукового дослідження висвітлені у публікації в фаховому збірнику наукових праць «Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету» [7].

Структуру кваліфікаційної роботи зумовлено науковою логікою дослідження, її метою та поставленими завданнями. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (62 найменування) та 7 додатків. Загальний обсяг роботи – 123 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕПОНІМІВ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1. Епоніми як частина медичної терміносистеми

Медична термінологія займає особливе місце серед великого різноманіття термінологій в силу своєї чисельності, розгалуженості та складності. Медичну лексику вважають однією з найдавніших фахових термінологій. Вона складалася протягом багатьох століть і продовжує поповнюватися з розвитком науки та техніки.

Окремий пласт в системі медичних термінів складають поняття, до складу яких входять власні імена, утворюючи терміни-епоніми, що представляють досить поширений спосіб термінологічної номінації. Додавання власних імен до складу термінів призводить до перегляду статусу власних імен та отримання нових значень та асоціацій. Нові терміни стають носіями певних диференціальних ознак відповідного терміну.

Великий тлумачний словник сучасної української мови подає 3 значення терміну «епонім» (гр. «εponυμος» – той, що дає ім'я, назву): «1) у давніх афінян – перший з дев'яти архонтів, іменем якого позначався рік; 2) особа, яка дає чому-небудь своє ім'я; 3) назва речі, процесу або функції, утворена від імені людини» [6, с. 354]. Як свідчить словарна дефініція, в українській мові термін є полісемантичним, тобто позначає і особу і річ. В. М. Лейчик наголошує на тому, що лексична одиниця «епонім» має «два значення, котрим відповідають дві епохи її застосування в мові (цікаво, що ці дві епохи частково накладаються одна на одну)» [29]. Перше значення слова «епонім» бере початок у давній історії, оскільки уже в Стародавньому Єгипті ім'ям бога, царя, героя називали міста, племена та території. У Стародавній Греції та Римі епонімом називали особу, від імені якого утворилася назва народу, місцевості тощо.

З 60-80-х років ХХ ст. лексична одиниця «епонім» починає активно функціонувати в різних фахових мовах, в тому числі в якості лінгвістичного терміну. Перенесення наголосу призвело до зміни семантики слова. Тепер слово «епонім» позначає «той об'єкт, на який перейшло власне ім'я – ім'я божества, героя або реальної особи; назва хвороби або синдрому, анатомічного органу в медичній термінології, назва структури, методу в абстрактній науці, винаходи в техніці, географічного об'єкта» [29]. Інакше кажучи, в даний час епонім – це назва самого об'єкта або процесу.

Цим пояснюється більша точність медичних словників в потрактуванні цього терміну: епонім – це «назва хвороби, структури, операції чи процедури, яка, зазвичай, походить від імені людини, яка вперше відкрила чи описала її» [59], «назва хвороби, синдрому, частини тіла, хірургічного інструменту тощо, яка походить від імені людини, яка відкрила, винайшла чи вперше обнародувала її» [62]. Отже, в англomовних лексикографічних джерелах цей термін моносемантичний, а його денотатом є хвороба, частина тіла чи інструмент.

Таким чином, у сучасній лінгвістиці спостерігається певний плюралізм дефініцій й можна виділити широке й вузьке розуміння терміну «епонім». У широкому розумінні термін «епонім» – це «власна назва на позначення конкретних носіїв імен, від якої утворено спеціальні мовні одиниці» [13, с. 72]. Цю точку зору в сучасному мовознавстві активно відстоює українська дослідниця М. М. Дзюба у своїх численних роботах [14-16] та її послідовники Р. Б. Микульчик [33].

Притримуючись вузького розуміння терміну «епонім» Є. М. Какзанова як і В.М. Лейчик, називає його терміном, «який має в своєму складі власну назву (антропонім або топонім), а також загальну назву в позначенні наукового поняття (хопфова група / Hopfsche Gruppe / Hopf group)» [22, с. 24]. З таким підходом епонім «позначає вже не особу, яка дала ім'я чомусь, і не ім'я особи, від якої утворено назву чогось, а найменування предмета, процесу, явища, утворене від імені його відкривача або творця» [26, с. 35].

Отже, ураховуючи словникові дефініції та притримуючись більш вузького розуміння, ми трактуємо «епонім» як термінологічну одиницю, яка походить від власного імені або містить його у своєму складі. В роботі також використовуються синонімічні терміни «епонімна одиниця» та «епонімне словосполучення».

Незважаючи на довгу історію поняття та численні розвідки, сьогодні все частіше обговорюється питання про «прийняття і подальше поширення або відхилення термінів-епонімів і заміни їх позначеннями, представленими загальними іменами» [30, с. 202]. Проблема ускладнюється тим, що Всесвітня організація охорони здоров'я надає перевагу описовим термінам, що відображено в Міжнародній статистичній класифікації хвороб і проблем, пов'язаних зі здоров'ям [17, с. 20].

Слід зазначити, що значна частина епонімів увійшла у вжиток в XV-XIX століттях та продовжують з'являтися і нові, але головна проблема полягає в тому, що вони «не відображають істотних описових ознак об'єкта найменування та створюють певні складнощі в процесі сприйняття» [17, с. 17; 40, с. 154]. Це протиріччя отримало продовження в лінгвістичних дискусіях щодо термінологічного статусу епоніма. Так, А. В. Суперанська (1973), І. Б. Голуб (2005), С. Д. Шелов (2007) не відносять епонімні одиниці до розряду термінів. В свою чергу, В. М. Лейчик (2005), Л. Б. Ткачов (1987), Н. В. Новинська (2004), Є. М. Какзанова (2010) вважають за можливе утворення основи терміну від епоніма і визнають, що епонімні одиниці – це терміни.

На користь цієї думки говорить різноманітність форм мотивації і специфіка їх в епонімних назвах, що дозволяє ввести «терміни-епоніми в загальний корпус термінології на загальних підставах, оскільки епонімні назви в професійному спілкуванні не сприймаються як семантично неповноцінні одиниці номінації» [35, с. 37]. Є. М. Какзанова називає епоніми «унікальною групою термінів зі своїми особливими характеристиками,

властивими цим термінам в залежності від терміносистеми тієї науки, до якої вони належать» [22, с. 21].

Визнаючи, що певна частина епонімних одиниць успішно впроваджується в термінологію С. В. Гриньов-Гриневиц застерігає від широкого їх застосування і вказує, що «перевищення певної межі таких термінів знижує понятійність термінології» [11, с. 68], а також наполягає на розмежуванні термінів та номенів (номенклатурних назв). Такий розподіл необхідний, оскільки у порівнянні з термінами кількість номенклатурних одиниць є значною і вона продовжує швидко збільшуватися у всіх галузях людського пізнання. Дослідник наголошує, що «різниця між терміном і номеном – це різниця між відображенням поняття і етикетуванням окремого конкретного предмету» [11, с. 38].

У роботах Р. Глезер простежується чітка позиція вченої щодо необхідності розмежування понять «епонім» і «номенклатурна одиниця», тому що епонімні одиниці є лише «однією з багатьох областей ономастичних досліджень спеціального наукового дискурсу, так само як і вивчення номенклатурних найменувань, які є складовим компонентом товарних найменувань і таксономій» [цит. за 2, с. 62].

На думку М. М. Дзюби, «епонімні терміни, на противагу номенам, позначають загальне спеціальне поняття, без зазначення яких-небудь параметрів, а також співвідносяться з категоріями – найзагальнішими фундаментальними поняттями, які властиві всім видам теоретичного мислення» [15, с. 15]. Вона стверджує, що «між епонімними термінами та номенами немає неперехідної межі», оскільки «обидві ці лексичні шари взаємодіють» [15, с. 16].

Досліджуючи епонімні одиниці Ю. Е. Костеріна вважає, що «епонімний компонент термінологічного поєднання не є власною назвою в повному розумінні слова» [28, с. 78]. Оскільки, увійшовши до складу терміну, він вже не служить засобом для впізнавання одиничного предмета, його денотатом перестає бути особа, яка дала своє ім'я якомусь явищу або

предмету. «Поступово зв'язок з початковим денотатом втрачається, і епонімний компонент набуває функцію передавати поняття, а точніше, починає передавати диференціальну ознаку, що відрізняє дане поняття в ряду інших, тобто стає терміном» [28, с. 79]. Дослідниця наголошує, що це відбувається, коли велика літера в написанні терміну замінюється малою. Це означає, що зв'язок з початковим денотатом вже повністю розірваний.

Отже, епоніми сприяють поповненню словникового складу мови і є продуктивним інструментом лексичного обміну між загальновживаним і спеціальними складами мови. В процесі перетворення власної назви в загальне ім'я, епоніми використовуються для позначення наукового поняття. При цьому відбувається відрив значення від об'єкта найменування з поширенням значення на ряд гомологічних об'єктів.

1.2. Термінологічні особливості епонімів та їх функції

Нові відкриття та обмін знаннями в галузі медицини сприяють розвитку та поповненню її термінологічного фонду. Серед численних шляхів збагачення медичної лексики особливе місце займають епоніми. Це особливий пласт лексики, який представляє інтерес з точки зору «когнітивних процесів антропоцентричного характеру, що є притаманним всім етапам розвитку медицини як науки» [43, с. 90].

Епонімія як найкраще репрезентує так званий «людський фактор» в мові, оскільки епоніми відображають антропоцентричну сутність наукового знання: відкриття і науково-виробничі розробки робляться людьми, імена яких увічнюються в назвах відповідних феноменів, об'єктів, явищ і процесів. З іншого боку, осмислення результатів професійної діяльності фахівців в галузі прикладної і фундаментальних наук здійснюється також людьми, і в цьому полягає також антропоцентризм термінологічної номінації. Таким чином, можна погодитися з А. Ю. Асадовою та А. В. Раздусєвим, які

стверджують, що «в самій природі термінологічної епонімії два аспекти антропоцентричного початку в мові представлені в нерозривній діалектичній єдності» [1, с. 356].

Власна назва має великий вплив на значення і функціонування термінологічної одиниці, оскільки вона є частиною когнітивного шару терміну. «Будучи носієм колективної професійно-наукової пам'яті, термін сприяє науково-пізнавальній діяльності людини і має підвищену комунікативну значимість» [1, с. 356]. Власна назва сприяє породженню нових смислів в професійній мовній картині світу. Маючи індивідуалізуючу функцію, вона надає неповторність кожній термінологічній одиниці, що призводить до різноманіття мовної картини світу певної галузі.

Аналізуючи структуру епоніма, виділяємо власну назву – пропріатив (від латинського «*propius*» – власний) та загальну назву – апелятив. Власні імена використовуються лише в тому випадку, коли індивідуальна відмінність набуває суспільної значущості. Саме вона виділяє предмет або феномен з класу подібних і надає йому нового значення, тому об'єкт позначений власною назвою, завжди визначений і конкретний.

У медичній термінології власне ім'я, яке спочатку називало конкретну особу, було семантично зумовленим, у результаті внутрішнього семантичного перетворення піддалося переосмисленню й сприймається як «позначення диференціальної ознаки терміну, тоді як інтегральна ознака виражається апелятивним елементом словосполучення, тобто загальною назвою» [18, с. 59]. Наприклад, у епонімів *Bankart's fracture*, *Bennett's fracture*, *Henderson's fracture* загальна інтегральна ознака епонімних одиниць виражена терміном *fracture* (перелом), розрізняються ж ці епонімні одиниці диференціальною ознакою, вираженою власною назвою: *Bankart's fracture* – це крайовий перелом передньо-нижнього краю суглобової западини лопатки; *Bennett's fracture* – це косий внутрішньо-суглобовий перелом основи першої п'ясткової кістки; *Henderson's fracture* – це трьохщиколотковий перелом. Таким чином, апелятивний елемент «перелом» – «порушення цілісності

кістки, що виникає внаслідок дії фізичних (механічних) факторів чи патологічних процесів» [50, с. 98] завдяки власній назві отримує конкретне змістове наповнення.

Отже, епонім в ортопедії та травматології є єдиною когнітивною комплексною структурою, що складається, як правило, з двох компонентів (апелятивного і пропріального) та характеризує певний фрагмент спеціальної мовної картини світу у відповідній області.

Широке розповсюдження епонімів в ортопедії та травматології пояснюється їхньою лаконічністю на противагу багатослівним номінативним варіантам, у яких пропріатив замінено більш умотивованою описовою частиною. Наприклад, в англійській мові більш привабливим є варіант: *«Colles' fracture»*, а не *«a fracture of the lower end of the radius with backward displacement of the lower fragment and radial deviation of the hand at the wrist that produces a characteristic deformity»* [56], тобто «перелом Колліса (класичний перелом (променевої кістки))» замість «перелом нижнього кінця променевої кістки зі зміщенням нижнього уламка назад і радіальним відхиленням кисті в області зап'ястя з характерною деформацією». Тому погоджуємося з І. Ф. Протченко, який стверджує, що терміни, утворені від пропріативів «короткі, виразні, викликають яскраві асоціації; а їх застосування виявляється кращим в порівнянні з деякими громіздкими назвами» [39, с. 203].

В термінології травматології та ортопедії термінологічні сполучення мають таку ж активність, як і прості терміни та сприяють її значному збагаченню. Це пояснюється необхідністю номінації різних частин будови тіла людини, класифікацій, хвороб, патологічних порушень, імплантів, а також обстежень, ознак та процедур. Важливість деталізації медичних реалій та складність у підборі однозначного монолексемного терміну призвели до широкого розповсюдження термінологічних сполучень. За оцінкою І. Ф. Стоянової «використання полікомпонентних терміносполучень в англійській термінології дає можливість швидкої передачі максимальної

кількості спеціалізованої інформації при мінімальному використанні граматичних засобів зв'язку» [45, с. 11]. Отже, епонімні одиниці вирізняються мовною та мовленевою економією, оскільки деякі з синонімічних термінів неепонімічного ряду виявляються на практиці більш громіздкими і, відповідно, незручними в користуванні в порівнянні з епонімами.

Сучасний розвиток медицини вимагає спільної роботи фахівців та налагодження комунікації між спеціалістами на міжнародному рівні, тому позитивною ознакою епонімів є їхній інтернаціональний характер. М. Дзюба, спираючись на дослідження Д. К. Кондратьєва та Е. А. Лобач наголошує, що «замінювати епонімні одиниці, які поширені в кількох мовах, кваліфікативними, недоцільно, оскільки використання власної назви є показником міжнародного впізнавання, а отже його інтернаціональності» [16, с. 60]. Наприклад, епоніми *перелом Беннетта (укр.) – перелом Беннетта (рос.) – Bennett's fracture (англ.) – die Bennett-Fraktur (нім.) – Fracture de Bennett (ісп.); кістка Бейкера (укр.) – киста Бейкера (рос.) – Baker's cyst (англ.) – kyste de Baker (фр.) – die Baker-Zyste (нім.) – Quiste de Baker (ісп.)*.

Аналізуючи функціональний діапазон епонімів, варто відзначити, що крім функцій, притаманним термінам, вони мають додаткові, які характеризують їх як окремий пласт термінологічної лексики. Епоніми часто розглядаються як вища, найпрестижніша форму визнання авторського вкладу в медицину. Це дозволяє констатувати, що вони виконують меморіальну функцію, яка «відповідає за сприйняття епоніма в якості своєрідного «мовного пам'ятника», вшановуючи видатних діячів науки» [2, с. 63].

Використання пропріативів в рамках термінологічної номінації суттєво розширює її межі і наділяє відповідні терміни історичними та іншими конотаціями лінгвокультурного плану. В цьому М. Дзюба вбачає інтелектуальний потенціал власних імен, тобто «здатність актуалізувати історичну, соціальну, культурологічну інформацію, увиразнюючи зміст поняття» [16, с. 58]. Дослідниця вважає, що прізвище науковця «добре

знайоме фахівцям і виступає в конкретній метамові своєрідним кодом, шифром, указівкою на час, місце чи умови наукового відкриття» [16, с. 58]. Отже мова йде про реферативну функцію епонімів, адже відбувається посилення на інший культурно-історичний контекст і епонімна назва тяжіє до активізації цієї інформації. Таким чином когнітивний механізм дії інтертекстуальних посилення помічає певну схожість із механізмом дії таких операцій як метафора та аналогія.

На думку Є. М. Какзанової, прізвища людей відіграють особливу роль в науковому стилі, оскільки мають більшу силу переконання. Це дозволяє припустити, що епонім значно переконливіше ніж звичайний термін, оскільки в епонімній одиниці «результат і автор злиті воедино» [25, с. 37]. Отже, ґрунтуючись на специфічній ролі, яку відіграють індивідуальні імена в науковому дискурсі, можна виділити функцію раціонального впливу.

У деяких підсистемах медичної термінології епоніми виконують делікатну (щадну) функцію, що допомагає уникати травмуючих ситуацій при постановці діагнозу: *синдром Верніке (старече слабоумство), синдром Дауна (генетичне порушення)*.

Отже, епоніми – це іманентна складова медичної терміносистеми в цілому, та ортопедії та травматології – зокрема. Власна назва спочатку називала конкретну людини, тобто мала певне семантичне навантаження, але в результаті певних внутрішніх змін і семантичних перетворень була переосмислена і тепер не сприймається як власна назва, а функціонує в фаховій мові як одиниця зі властивими їй диференціальними ознаками. Як правило, для найменування наукового поняття епонім має в своєму складі власну назву (пропріальний компонент) та загальну (апелятивний компонент). З цього випливає, що загальні назви виконують генералізуючу функцію, а власні – диференціальну. Характерними функціями епонімів є меморіальна, реферативна, щадна та функція раціонального впливу.

1.3. Класифікації епонімів

Плюралізм дефініцій епонімів та безліч «вузьких місць» в ономастиці спричинили негативний вплив на типологію епонімічних одиниць, оскільки чим швидше розвивається наука і технічний прогрес, тим складніше стають мовні засоби, що позначають нові предмети, явища і поняття.

За ствердженням Р. Г. Гатаулліна і Л. И. Сінакаєвої «епоніми функціонують в мові як цільнооформлені, так і роздільнооформлені одиниці» [9, с. 644]. Цільнооформлені одиниці відповідають всім вимогам звичайної лексичної одиниці і можуть бути представлені у вигляді назви явища, поняття, методу тощо, які отримали своє найменування на честь людини, яка вперше виявила або описала їх. Роздільнооформлені епоніми складаються з двох і більше слів, тобто представлені в формі словосполучення і на думку Р. Г. Гатаулліна становлять абсолютну більшість епонімічних одиниць [9, с. 645].

Епоніми відрізняються також і за складом антропонімів, які вказують на історію і давність виникнення терміну, оскільки на різних етапах розвитку медицини до формування вербальних образів залучалися зовсім різні власні назви. Спочатку це були міфічні персонажі: *атлант* – *atlas* – в анатомії: перший шийний хребець, що знаходиться в рухомому зчленуванні з потиличної кісткою); *Ахіллове сухожилля* – *Achilles tendon*. У Середньовіччі в медичну термінологію увійшли біблеїзми, коли назви певних хвороб пов'язували з іменами святих: *Антонов вогонь* (*Saint Anthony's Fire*) – гангренозне захворювання, назване по імені святого Антонія, єгипетського ченця, що жив в III-IV століттях, до мощів якого прикладалися хворі. Зустрічаються біблеїзми і в анатомічній термінології, наприклад, *Адамове яблуко* або *кадик* – *Adam's apple*. Пізніше почали використовувати прізвища реальних людей (*Galeazzi fracture* – *перелом Галеацці*). Крім того, також є більш рідкісні, але характерні виключно для сфери медицини власні назви

літературного походження (*синдром Аліси в країні чудес – Alice in Wonderland syndrome, синдром Арлекіна – Harlequin syndrome*).

Враховуючи походження епонімів в медичній термінології Т. Ф. Ізвекова, Е. В. Грищенко та А. С. Пуртов [21] пропонують виділити наступні групи:

- 1) міфологізми;
- 2) біблеїзми;
- 3) терміни, які мають в своїй назві літературних персонажів;
- 4) терміни, які включають прізвища вчених та лікарів;
- 5) терміни, які включають прізвища хворих.

Даний розподіл є досить повним, оскільки він враховує не тільки поетапність входження епоніму в терміносистему, а й різноманіття походження.

За структурою епоніми здебільшого збігаються зі звичайними термінами. Т. МакАртур (Т. McArthur) [58, с. 378] виділяє наступні структурні типи:

1) прості епоніми: епонім *atlas* (*атлас*) з'явився завдяки видатному фламандському географу Гергарду Меркатору, який виготовив в XVI ст. зразковий на ті часи альбом географічних карт. На його палітурці був зображений міфічний гігант Атлас, який тримає на могутніх плечах небо, як про те розповідали давньогрецькі легенди. Альбом так прославився, що з цих пір всі подібні йому збірники карт стали називати атласами;

2) епоніми, утворені складанням основ й атрибутивні конструкції: *loganberry* (*Логанова ягода*) – це гібрид, який був отриманий шляхом схрещування малини та ожини. Рослина була випадково виведена в 1883 році американським юристом і селекціонером Джеймсом Харві Логаном; назва епоніма *Turing machine* (*машина Тюрінга*) з'явилася завдяки англійському математику Алану Тюрінгу, який запропонував термін для формалізації алгоритму;

3) сполучення з присвійним відмінком: *Parkinson's Law* (закон Паркінсона), сформульований Сирілом Норткотом Паркінсоном у його сатиричній статті для журналу «The Economist» (1955) на основі досвіду роботи британських установ; *Islets of Langerhans* (острівці Лангерганса) названі на честь німецького патологоанатома Пауля Лангерганса, який описав скупчення клітин в підшлунковій залозі;

4) суфіксальні деривати: *gardenia* (гарденія) – вічнозелена рослина з пахучими квітами була названа на честь американського ботаніка Олександра Гардена;

5) усічення: епонім *dunce* (йолоп, бовдур, дурень) отримав назву завдяки другому імені шотландського філософа і теолога Високого Середньовіччя Іоану Дунсу Скоту (John Duns Scotus), чий суперники називали його дурнем;

6) слова-телескопи (бленди): епонімна назва *gerrymander* (маханації, передвиборчі маханації) є блендом, утвореного від прізвища губернатора штату Елбріджа Геррі (Elbridge Gerry) і слова «саламандра» та було вжито для опису химерної форми одного з виборчих округів в сенат штату Массачусетс.

Класифікація Т. МакАртура є ґрунтовною, а також ураховує структурні особливості англійських епонімів, що дасть змогу докладно та всебічно проаналізувати англійські епоніми ортопедії та травматології. Однак слід зазначити, що мова в цілому, а фахова – зокрема, це відкрита динамічна система, що проявляється у її постійному розвитку та пристосуванні у умов існування. Досліджуючи структурно-граматичні особливості епонімних одиниць Н. В. Новінська включає до класифікації й аббревіатури [36, с. 284]. Цю думку підтримує й Т. Л. Караваєва, яка вважає, що аббревіація сьогодні використовується все більше і більше та пов'язує це з «розвитком нових наукових галузей, зокрема, з комп'ютерною інженерією та програмуванням» [57, с. 81].

Як було вже зазначено, для сучасної англійської медичної термінології характерним способом позначення спеціальних понять є словосполучення.

Під епонімним термінологічним словосполученням розуміємо стале поєднання слів, «компонентом якого є власні ім'я, що застосовуються для передачі спеціальної інформації у сфері медичних знань» [49, с. 155]: *Garden classification, Haglund's syndrome, Jobe's test*. Словосполучення є узгодженим цілісним утворенням, яке має не тільки складну граматичну структуру, а й висловлює думку, складну за своєю логічною природою.

Відмінною особливістю епонімних словосполучень є те, що вони розрізняються за ступенем спаяності. Н. В. Новінська розрізняє нерозкладені та розкладені епоніми. «Нерозкладені епоніми або фразеологічні терміни, такі як адамове яблуко, борозна Адамса, виражають зовнішні особливості реалій, які вони позначають» [36, с. 287]. Розкладені епоніми, яких більшість, відносять до «категорії відносно «вільних» термінів, оскільки кожен з їх компонентів вступає чи потенційно може вступати у двосторонній зв'язок» [36, с. 287]: *Ideberg classification, Milch classification, Pipkin classification*. Вільна сполучуваність компонентів епонімних словосполучень пояснюється тим, що одне й те ж саме власне ім'я використовувалося при найменуванні декількох понять: *Bankart lesion, Bankart's fracture, Bankart repair*, бо певний вчений зробив ряд відкриттів в межах однієї наукової дисципліни. З іншого боку, кількість апелятивів для кожної з галузей знання обмежена, тому кожне з цих слів вживається, як правило, більш ніж в одному словосполученні: *Clarke's test, Cotton test, Durkan's test*.

Переважає більшість епонімних словосполучень в своєму складі має один – два пропріатива: *Jefferson fracture, Kashin-Beck disease, Klippel-Feil syndrome*, інколи 3: *Klippel-Trénaunay-Weber syndrome*.

Структурні особливості термінів мають велике значення для їх розуміння та перекладу. Аналіз структурних форм термінів також дозволяє встановити найбільш продуктивні способи та моделі їх утворення. Так, І. І. Конькова, аналізуючи епоніми в англomовному науково-технічному тексті пропонує сім основних структурних моделей:

- 1) Anthr.+N: *van der Waals forces*;

- 2) Anthr.suf.+N: *Laplacian operator*;
- 3) Anthr.+Anthr.+N: *Gordon-Haus (G-H) jitter*;
- 4) Anthr.'s+N: *Malus' law*;
- 5) Аббревіатури: *Forster Resonance Energy Transfer (FRET)*;
- 6) N: *X-rays*;
- 7) Одиниці виміру: *Volt*. [27, с. 88].

Але недоліком цієї структурної класифікації по моделям є той факт, що з її допомогою не можна класифікувати всі епоніми. Прості епоніми, які утворені переходом власної назви до загальної та одиниці виміру, не є однаково продуктивними для всіх галузей науки та техніки.

Класифікація К. В. Смірної [41, с. 101], яка побудована на основі англійської медичної термінології, є набагато ближче до предмету нашого дослідження. Дослідниця виділяє:

- 1) присвійний відмінок, який утворюється додаванням 's до пропріатива: *Hodgkin's disease*;
- 2) атрибутивна конструкція, де пропріатив не змінює свою форму: *Bell palsy*;
- 3) присвійний відмінок з використанням прийменника of: *the Circle of Willis*;
- 4) прикметник + пропріатив: *a positive Babinski*;
- 5) морфолого-синтаксичний спосіб, коли власне ім'я переходить в іншу частину мови: епонім «to kocherise» утворений від прізвища швейцарського хірурга Еміля Теодора Кохера.

Однак, продуктивність четвертої та п'ятої груп викликає сумніви щодо їхньої продуктивності.

Розглядаючи термінологію медичних текстів з лінгводидактичної точки зору О. С. Глазиріної [10, с. 29] класифікує епоніми наступним чином:

- 1) назви методів дослідження: *проба Шеллонга*;
- 2) анатомічні терміни: *пучок Гіса*;
- 3) назви хвороб: *хвороба Рейтера*;

- 4) назви симптомів хвороб: *парастезія Бергера*;
- 5) назви хірургічних операцій: *операція Брунса*;
- 6) назви медичних інструментів та приладів: *пінцет Грефе*;
- 7) назви родів бактерій, утворених від прізвищ дослідників: *паличка Коха*.

Розподіл дослідниці охоплює основні тематичні групи медицини та допоможе структурувати лексико-семантичні групи епонімів ортопедії та травматології.

Отже, епоніми утворюються за загальними правилами утворення лексичних одиниць і їм властиві семантичні, морфологічні, синтаксичні та дериваційні способи, однак продуктивні моделі різняться в залежності від досліджуваної галузі. Також було виділено класифікації за походженням, структурою та тематикою.

1.4. Національно-культурна специфіка епонімних одиниць

Інтерес до епонімної термінологічної лексики обумовлений перш за все тим, що у всіх європейських мовах імена власні не тільки мають глибоку національно-культурного специфіку, а й пов'язані зі сприйняттям світу і певним чином відображають його пізнання. Епоніми є цінним лінгвістичним матеріалом «для вивчення когнітивних процесів антропоцентричного характеру, притаманних усім етапам розвитку медичної науки» [5, с. 3].

Знання медичної спільноти, акумульоване в епонімах, є складовою загальнолюдського знання. Згідно з концепцією В. А. Маслової [32, с. 166] кожен носій мови одночасно є і носієм культури, тому мовні знаки набувають здатність виконувати функцію знаків культури і тим самим служать засобом презентації основних установок культури. Саме тому мова здатна відображати культурно-національну ментальність його носіїв. Слідом за Є. М. Какзановою ми вважаємо, що «культурно-обумовлені компоненти,

що відображають національну картину світу на рівні слів і словосполучень – це в першу чергу імена, що входять до складу епонімів» [23, с. 196].

Медичні терміни, до складу яких входять пропріативи, відображають національно-культурну специфіку і «беруть участь у формуванні окремої національної лінгвістичної канви та її збагаченні, інколи з абсолютно різних асоційованих комплексів у різних мовах, що пояснюється різноманітністю традицій, культури та релігії людей» [61, с. 17]. Як стверджує М. М. Телеки «ідеосемантика оніма в епонімі надає певну фонову інформацію про культурно-історичні традиції» [48, с. 68].

В свою чергу, О. В. Суперанська, Н. В. Подольська, Н. В. Васильєва вважають, що «для будь-якого власного імені важливо, в якому типі культури, в якій країні, якою мовою воно виникло» [47, с. 26]. В середині спеціальної підмови (наприклад, підмови медицини) до цього комплексу відомостей додається і роль носія антропонімів в розвитку відповідної галузі, що підтверджує думку про те, що «людина живе в контексті культури» [23, с. 196]. В епонімах людина проявляється як «мовна особистість, яка представляє собою закріплений в лексичній системі національно-культурний прототип носія наукової думки, відображений в словнику, енциклопедії, довіднику» [23, с. 195].

Енциклопедичність значення епоніма, його загальні властивості, сконцентровано передають семантичний контекст окремо взятого терміну і вибудовують уявний образ всього обсягу інформації про описуване явище або об'єкт та дозволяють широко використовувати імена вчених та дослідників: «Wormian bones» (Вормієві кістки), «The line of Gennari» (дженнарієві смужки), «Giovannetti diet» (дієта Джованетті). У поданих прикладах, епоніми, формально відсилаючи читача до імені автора, фактично відновлюють весь пласт досліджень, проведених зазначеною особою, уникаючи при цьому широкого тлумачення.

Спираючись на ідею про те, що пропріативи в епонімах мають енциклопедичне значення, Н. В. Новінська виділяє два типи в фаховій мові:

1) епоніми, до складу яких входять прізвища осіб, які зробили велике або принципово важливе відкриття, які очолили новий науковий напрямок, школу тощо;

2) епоніми, що включають прізвища, присвоєні новим об'єктам в пам'ять або на честь якоїсь особи [35, с. 36].

Семантичні особливості епонімних назв безпосередньо впливають на її відособленість. Вона формується також завдяки великому різноманіттю форм мотивації епонімів, які в фаховій мові набувають особливого змісту. Під вмотивованістю розуміється «широке поняття відповідності значення слова його звучанням, а також інші, що виходять за рамки власне словотвірної вмотивованості явища, за допомогою яких здійснюється зв'язок формальної і семантичної сторін номінації» [35, с. 36].

Терміни першого типу семантично вмотивовані й логічно виправдані, в той час як термінам другого типу властива «умовна» вмотивованість. Для них достатньою є соціальна функція, а вмотивованість носить символічний характер. До цієї групи можна віднести, наприклад, найменування малих планет Сонячної системи: *Ахматова*, *Висоцький*, *Шукин*. Це, як правило, назви одиничних понять, у яких основна інформація міститься в апелятивному елементі (астероїд, планета, комета тощо), а власна назва – тільки символ, який виконує меморіальну функцію.

Специфіка епонімів визначається також тим фактом, що їх основу складають різні за «віком» пропріативи: не тільки імена наших сучасників, а й імена дослідників та лікарів, які жили в минулому. Саме тому, Н. В. Новінська вважає епонімі назви ««пам'ятниками» свого часу, і в цьому полягає їх велика цінність» [35, с. 34].

Деякі епоніми легко датуються, а їх поява тісно пов'язана з виникненням нової області знань. Наприклад, терміни *окуляр Галілея*, *принцип відносності Галілея*, *формула Торрічеллі*, *торрічеллієва порожнеча* тощо, датуються XVII сторіччям – періодом інтенсивного розвитку фізики як науки. Це дозволяє дослідниці зробити висновок, що «активне утворення

епонімів відбувається в період зародження, а також інтенсивного розвитку тієї чи іншої галузі знання» [35, с. 34].

Але на часовому рівні потрібно бути обережними у випадку, коли в назві епоніма сконцентровано декілька прізвищ, оскільки терміни з кількома іменами власними найчастіше інформують не про співпрацю великих вчених, а показують подальший розвиток поняття, спадкоємність теоретичної думки або відкриття, зроблене одночасно незалежно один від друга декількома вченими, часто навіть різних національностей. Наприклад, епонім *Waterhouse-Friderichsen syndrome* (Синдром Вотергауза – Фредеріксена) – клінічний синдром, який розвивається внаслідок гострого крововиливу у тканину наднирників, був вперше описаний в 1911 році англійським лікарем Рупертом Вотергаузом (Rupert Waterhouse). В 1917 та 1918 роках датський педіатр Карл Фредеріксен (Carl Friderichsen) дав опис двох випадків цього синдрому, а в 1933 році швейцарський педіатр Едуард Гланцман (Eduard Glanzmann) в своєму клінічному огляді назвав цей синдром за прізвищами перших дослідників.

Власні імена, що вживаються в якості складової епоніма, демонструють стійкий зв'язок з певною країною, в залежності від національності особи. На думку М. Дзюби, це свідчить про «інтелектуальний потенціал, пріоритет країни у відкритті нових фактів, її роль у розвитку різних галузей знань» [16, с. 59]. Так, в XIX столітті багато відкриттів в області анатомії отримали прізвища німецьких анатомів і фізіологів: *канал Гіса – His' canal*, *пучок Гіса – His sand* (на честь батька і сина Гісів), *дивертикул Меккеля – Meckel's diverticulum*, *порожнина Меккеля – Meckel's cave* (на честь німецького анатома І. Ф. Меккеля).

Однак, незважаючи на те, що епоніми мають яскраво виражений інтернаціональний характер, є випадки, коли в різних мовах склад епонімної назви може бути різний або ж епонімічній одиниці відповідає описовий: *anosognosia* (мед.) – *синдром Антона Бабінського*; *Aschoff's body* – *градулема Аишофа–Талалаєва*. Така невідповідність складу епонімів у різних мовах

свідчить про те, що вибір власних імен зумовлений «бажанням увічнити саме свого співвітчизника, свою країну внаслідок чого компонентом терміну стає ще одна власна назва чи епонім замість описового звороту» [13, с. 73].

У терміносистемі медицини, як і в іншій, епонім зберігає інформацію не тільки про людину та країну її походження, а й про історичну подію, що відбулася як наслідок наукової і медичної діяльності суб'єкта. Ілюстрацією цього є історія терміну «*апарат Ілізарова – Ilizarov apparatus*». Довгий час багато вчених намагалися створювати пристрої для проведення чрескісткового остеосинтезу, який передбачає зрощення уламків кісткової структури. Однак лише в 1952 році радянський хірург і вчений Г. А. Ілізаров створив пристрій, що створює всі умови для ефективного проведення процедур такого роду. Спочатку пристрій носив назву «компресійно-дистракційний апарат» і складався з двох опорних кілець, з'єднаних чотирма регульованими стрижнями. Винахід дозволив вирішити безліч проблем, що виникають при терапії різних переломів і захворювань ортопедичного характеру.

Отже, власні назви, як культурно-обумовлені компоненти, що входять до складу епонімів, відображають наукову картину світу на рівні мови. Вся історія виникнення епонімних одиниць – це не тільки історія розвитку відповідних фахових термінів, а й значна частина історії культури. Часто епоніми виникають при описі нових, складних явищ в тих галузях медицини, в яких практична діяльність часто випереджає наукові дослідження і класифікації. Вони характеризуються національною маркованістю та часто несуть в собі відбиток часу.

РОЗДІЛ 2

СТРУКТУРНІ ТА СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АНГЛІЙСЬКИХ ЕПОНІМІВ В ОРТОПЕДІЇ ТА ТРАВМАТОЛОГІЇ

2.1. Епоніми як спосіб збереження культурно-історичної інформації

Культура кожного народу, на думку Є. М. Какзанової, це «пучок спадкових уявлень, понять, знань, асоціацій, переживань, який живе лише в діалозі з іншими культурами» [24, с. 4], це своєрідна історична пам'ять. Вона накопичується та збагачується в мові та текстах, лексичних одиницях та фразеології. Одним з проявів історичної пам'яті медичного співтовариства є епоніми, в яких у сконцентрованій формі відбилися основні етапи науки про будову та розвиток органів людського тіла, боротьба думок та поглядів, становлення наукового світорозуміння людини та її місця в живій природі.

Зпираючись на твердження Л. В. Стегніцької, яка наголошує, що власні назви можуть бути «основою суджень про хронологію і територіальне поширення мовних фактів» [43, с. 91], розглянемо географію епонімів травматології та ортопедії більш детально.

Метод кількісного підрахунку довів, що найбільший внесок в розвиток травматології та ортопедії зробили французькі анатоми та хірурги, оскільки ортопедія і згодом травматологія зародилися і довгий час розвивалися в надрах хірургії. Медицина завдячує Франції появі таких епонімів як: *Achard syndrome*, *Achard-Foix-Meuzon syndrome*, *Apert syndrome*, *Babinski sign*, *Barré-Liéou syndrome*, *Bouchard's nodes*, *Calve disease*, *Chopart fracture-dislocation*, *Destot fracture*, *Dreyfus syndrome*, *Duplay disease*, *Dupuytren's fracture*, *Dupuytren's contracture*, *Durante disease*, *Duverney fracture*, *Faraboeuf forceps*, *Froment's sign*, *Gerdy's tubercle*, *Gosselin fracture*, *Grisel syndrome*, *Guyon's canal*. Така продуктивність пов'язана з тим, що в Парижі ще в XVII сторіччі починають створюватися кафедри хірургії та анатомії, що в подальшому сприяє розвитку наукової думки.

В Англії в XVIII сторіччі визначні хірурги займаються лікуванням ортопедичних захворювань та деформацій: *Apley grind test*, *Bankart lesion*, *Bankart repair*, *Barlow maneuver*, *Brodie abscess*, *Carpenter syndrome*, *Chance fracture*, *Charnley prosthesis*, *Charnley retractor*, *Cobb angle*, *Cyriax syndrome*, *Denis Browne bar*, *Essex-Lopresti fracture*, *Fairbank's changes*, *Fairbank's disease*, *Harrison's groove*, *Haversian canal*, *Heberden's nodes*, *Herbert screw*, *Holdsworth fracture*. Цим пояснюється значний відсоток епонімів, що припадає на англійських хірургів та анатомів.

Американські медики внесли свій вклад в розвиток травматології та ортопедії значно пізніше в XX сторіччі, але це зменшує його вагомість: *Albright's hereditary osteodystrophy*, *Antley-Bixler syndrome*, *Austin Moore prosthesis*, *Barton's fracture*, *Blount's disease*, *Bosworth fracture*, *Butler-Albright-Bloomberg syndrome*, *Cooper nail's sign*, *Cotton fracture*, *Darrach's procedure*, *Ewing sarcoma*, *Gorham's disease*, *Harrington rod*, *Hill-Sachs fracture*.

Хоча Німеччина, порівняно з Францією, не мала в кінці XVIII сторіччя на початку XIX сторіччя таку розвинуту хірургію, тут теж були фахівці, які внесли свій внесок у її розвиток: *Albers-Schönberg disease*, *Bartenwerfer syndrome*, *Conradi-Hünermann syndrome*, *Deutschlander fracture*, *Garre's sclerosing osteomyelitis*, *Gruber syndrome*, *Hilgenreiner's line*, *Hoffa fracture*.

Інші країни, такі як Італія: *Allis sign*, *Galeazzi fracture*, *Gigli saw Rolando fracture*; Швейцарія: *Bärtschi-Rochaix syndrome*, *De Quervain syndrome*, *De Quervain fracture*; Швеція: *Bergstrand syndrome*, *Cedell fracture*, *Haglund's syndrome*; Росія: *Bekhterev's disease*, *Busch fracture*, *Volkov disease*, Австрія: *Bohler's angle*, *Büdingen-Ludloff-Läwen syndrome*; Данія: *Baastup's sign*, *Blegvad-Haxthausen syndrome* не настільки широко представлені епонімами в травматології та ортопедії, однак їх внесок є не менш вагомим.

Слід також зазначити, що інколи дуже важко визначити пріоритет певної країни, оскільки декілька лікарів досліджували хворобу чи синдром. *Werdnig-Hoffmann syndrome* (синдром Вердінга-Хоффмана) був вперше

описаний австрійським неврологом Г. Верднігом (G. Werdnig) у 1891 році. У 1892 році І. Хоффман (J. Hoffmann) обґрунтував нозологічну самостійність захворювання. Надалі Г. Вердніг та І. Хоффман довели, що захворювання супроводжується дегенерацією клітин передніх рогів спинного мозку.

Епоніми, за твердженням А. Н. Строкіної, почали з'являтися в XV – XVI сторіччях, коли «почали встановлюватися зв'язки між вченими, з'являлися анатомічні школи та медичні кафедри» [46, с. 114]. По мірі написання анатомічних трактатів, лікарі та їхні учні вивчали та узагальнювали відкриття та стали додавати прізвище дослідника, який вперше відкрив, описав чи зробив значний внесок в розробку певної проблеми.

Перший за віком епонім добору пов'язаний з ім'ям англійця Клоптона Гаверса (Clopton Havers), який започаткував вивчення мікробудови кісток і на честь якого були названі канали (*Haversian canal*, 1691) – трубчасті порожнини у компактній речовині кісток людини. Другий епонім завдячує ім'ям англійському хірургу Персівалю Потту (P. Pott), який в 1768 році вперше охарактеризував перелом гомілки. 50 років потому французький хірург Гійом Дюпюїтрєн (Guillaume Dupuytren, 1819) представив детальний науковий опис цього типу переломів і їх стали називати перелом Дюпюїтрєна (*Dupuytren's fracture*). Отже, спостерігається наступність наукової думки, яка знайшла вираження в епонімах.

На основі добору пропонуємо виділити чотири продуктивних періоди утворення епонімів в травматології та ортопедії (Додаток Б).

В період 1800 – 1849 рр. увійшли в медичний обіг 14 епонімів (7%): *Barton's fracture*, *Birch-Jensen syndrome*, *Brodie abscess*, *Busch fracture*, *Colles' fracture*, *Dupuytren's fracture*, *Dupuytren's contracture*, *Lobstein disease*, *Rust syndrome*. Вони пов'язані з такими основними проблемами, як «перелом», «синдром», «хвороба».

З 1850 – 1899 рр. налічується 29 епонімів (14%): *Madelung's deformity*, *Marfan syndrome*, *Moore's fracture*, *Ollier disease*, *Paget's disease of bone*,

Second fracture, Shepherd's fracture, Tillaux fracture, Trelat syndrome, Trendelenburg's sign, Werdnig-Hoffmann syndrome, Bekhterev's disease, Bennett's fracture, Bruck syndrome, Duplay disease. Цей період характеризується акумулюванням знань про «переломи», «синдроми», «хвороби», оскільки збільшується їхній кількісний склад та видове різноманіття.

Період з 1900 – 1949 рр. можна вважати етапом визнання персональних заслуг лікарів та дослідників, а також активного утворення епонімів. В той час медичний словник поповнився 94 новими епонімами (46%): *Akin osteotomy, Allison atrophy, Albers-Schönberg disease, Apert syndrome, Apley grind test, Aschner syndrome, Baastrup's sign, Barré-Liéou syndrome, Bartenwerfer syndrome, Bergstrand syndrome, Boyd-Stearns syndrome, Carpenter syndrome, Cooper nail's sign, Ewing sarcoma, Ortolani test.* Характерною ознакою цього періоду є те, що увага фахівців була зосереджена на класифікації симптомів, виділенні синдромів та ознак хвороб. Але в цей почали все більше з'являтися процедури, які направлені на вирішення певних ортопедичних проблем: *Darrach's procedure, Krukenberg procedure,* інструменти: *Kirschner wire* та протези: *Austin Moore prosthesis.*

Результати нашого дослідження підтверджують думку Н. В. Новінської про тісний зв'язок між виникнення нової галузі знань і утворенням епонімів. Дослідниця підкреслює, що «активне утворення епонімічних назв відбувається у період зародження, а також інтенсивного розвитку тієї чи іншої галузі знань» [35, с. 34].

В кінці XIX століття та на початку XX століття в Європі почався процес диференціації хірургії, і травматологія та ортопедія були одними з перших дисциплін, які відокремились. Отже, в першій половині XX століття «відбулося остаточне оформлення нової клінічної дисципліни та спостерігалось впровадження нових прогресивних методів лікування хворих з переломами кісток кінцівок: консервативного та оперативного» [51, с. 14], що і спровокувало появу великої кількості епонімів.

Період 1950 – 1999 рр. характеризуються стабільним поповненням термінологічного вокабуляра травматології та ортопедії новими епонімами – 64 (31%). Особливість цього етапу полягає в широкому діапазоні інтересів лікарів та дослідників: від відкриття нових хвороб та синдромів до розробки новітніх методів: *Volkov disease*, *Waddell's signs*, *Watson's test*, *Beals-Hecht syndrome*, *Kozlowski syndrome*, *Gorham's disease*, *Kniest dysplasia*, *Weil osteotomy*, *Hubscher maneuver*, *Cotrel-Dubousset instrumentation*, *Charnley prosthesis*, *Herbert screw*, *Ilizarov apparatus*. Накопиченні спостереження та знання знаходять відображення в численних класифікаціях: *Wassel classification*, *Winquist and Hansen classification*, *Young-Burgess classification*, *Gustilo open fracture classification*.

Хоча в останні роки спостерігаються активні процеси, спрямовані на уніфікацію медичної термінології загалом і травматології та ортопедії зокрема, на початку XXI століття з'явився епонім *Cunningham shoulder reduction* (анатомічний метод редукції плеча Каннінгема, 2003), названий на честь автора – австралійського терапевта Нейла Каннінгема. В 2008 році К. Дункан (C. Duncan) та Б. Мазрі (B. Masri) запропонували *Vancouver classification* (Ванкуверська класифікація) – систему оцінки для визначення лікування післяопераційних переломів стегна після ендопротезування кульшового суглоба. Класифікація була названа на честь міста, де працювали автори.

Таким чином, епоніми акумулюють фахові знання та відображають еволюцію медичної думки. Аналіз добору та статистичний метод підрахунків дав можливість визначити пріоритет і значний науковий внесок лікарів Франції, Англії, США та Німеччини в розвиток травматології та ортопедії, а також виділити чотири періоди активного утворення епонімів, які припадають на XIX – XX сторіччя.

2.2. Особливості структури та словосполучення епонімів терміносистеми ортопедії та травматології

Структурні особливості термінів мають велике значення для кращого розуміння їх утворення, а також дозволяють встановити найпродуктивніші словотвірні моделі, що дає можливість прогнозувати подальший розвиток будь-якої терміносистеми.

Найпродуктивнішим способом структурного термінотворення в англійській мові є синтаксичний спосіб, який полягає в перетворенні вільних словосполучень в складні «еквіваленти слів». На думку С. В. Швецової, термінологічні сполучення «дають можливість висловити складну внутрішню співвідносність спеціальних понять сучасної науки і техніки» [55, с. 46].

Спосіб утворення термінологічних словосполучень дуже актуальний в терміносистемах, оскільки саме всередині них можливе уточнення та конкретизація певного наукового поняття. Як наголошує С. В. Грінев-Гриневич, за допомогою цього способу утворюються «60%-95% складу різних досліджуваних термінологій європейських мов», що свідчить про «домінування термінологічних словосполучень (складені терміни) над однослівними термінами, як характерної риси сучасної терміносистеми» [11, с. 135]. Під термінологічним словосполученням ми розуміємо смислове і граматичне об'єднання двох (чи декількох) повнозначних слів, яке позначає спеціальне професійне поняття та є одиницею номінації в системі певної термінології.

Основними властивостями термінологічного словосполучення, як вважає В. А. Хакімова є «стійкість, номінативний характер і атрибутивний вид зв'язку складових їх елементів» [54, с. 38; 53, с. 52]. Як доводить компонентний аналіз, з двох елементів такого словосполучення другий елемент є опорним, ядерним. Він вказує на родову ознаку поняття, а перший (атрибутивний) елемент передає видову ознаку поняття. Структура такого

терміна є вмотивованою, що відбиває зв'язок даного поняття з іншими: опорний елемент зазвичай виступає в ролі покажчика тематичної групи, до якої належить дане поняття. Він займає фіксоване кінцеве положення в словосполученні, і процес утворення терміносполук часто відбувається шляхом приєднання до цього родового слова нових слів, що позначають видові ознаки.

У багатокomпонентних словосполученнях до основного двокомпонентного словосполучення, яке несе основне інформаційне навантаження, додаються інші диференційні компоненти, які уточнюють і конкретизують дане поняття із зазначенням ознаки або властивостями.

В структурному відношенні англійські епонімні словосполучення травматології та ортопедії є стійкими часто безприйменниковими, що складаються з іменника та однієї або декількох власних назв. В дослідженні вважаємо за доцільне використовувати класифікацію Л. Запоточної, яка виділяє 2 групи епонімів: 1) епоніми, що складаються з однієї власної назви; 2) епоніми, які складаються з кількох власних назв: а) 2 власні назви; б) 3 власні назви [18, с. 61].

Найчисельнішою групою епонімів в травматології та ортопедії є епонімні словосполучення, які складається з однієї власної назви. Вони становлять 82% добору: *Achard syndrome* (синдром Ашара), *Allis sign* (ознака Елліса), *Barlow maneuver* (маневр Барлоу), *Blount's disease* (хвороба Блаунта), *Chandler's disease* (хвороба Чендлера), *Cozen's test* (тест Козена), *Cunningham shoulder reduction* (редукція плечей Каннінгема), *Durkan's test* (тест Дуркана), *Garre's sclerosing osteomyelitis* (склерозуючий остеомієліт Гарра). Епонімна назва з посиланням на одного автора підкреслює індивідуальний вклад конкретного вченого в розвиток медицини.

Аналіз епонімних сполучень, що функціонують в терміносистемі травматології та ортопедії дав об'єктивні підстави для виділення структурних моделей, які позначаються у вигляді структурних формул, де: **Noun** – іменник; **Proper Name** – власне ім'я; **Proper Name's** – власне ім'я у

присвійному відмінку; **Number** – число; **Preposition** – прийменник (Додаток В).

Найпродуктивнішими моделями цієї групи є:

1) **Proper Name + Noun**: *Galeazzi fracture* (перелом Галеацці), *Gartland classification* (класифікація Гартланда), *Grisel syndrome* (синдром Гризеля), *Herbert classification* (класифікація Герберта), *Hoffa fracture* (перелом Гоффа), *Ideberg classification* (класифікація Ідеберга), *Lisfranc fracture* (перелом Лісфранка), *Jeune disease* (хвороба Джюна), *Judet view* (проекція Юде), *Kocher criteria* (критерій Кохера), *Lisfranc ligament* (зв'язка Лісфранка), *Milkman disease* (хвороба Мілкмена).

Для епонімних двокомпонентних словосполучень травматології та ортопедії характерне переважання атрибутивних словосполучень з пропріативом у функції препозитивного означення (50%). Це пояснюється тим, що епоніми – це іменники, які утворені від власних імен, однак вони використовуються в синтаксичній функції прикметників і тому не мають присвійної форми. В даному випадку власні назви (*Galeazzi*, *Gartland*, *Herbert*) виконують уточнюючу функцію для другого елемента в складі зазначених термінів (*fracture*, *classification*).

Інколи модель ускладняється додаванням числа до останнього іменника: **Proper Name + Noun + Number**: *Ledderhose syndrome I* (синдром Леддерхозе I), *Ledderhose syndrome II* (синдром Леддерхозе II), *Apert syndrome I* (синдром Аперта I), *Apert syndrome II* (синдром Аперта II). Однак кількість їх (1,1%) не значна, що говорить на користь їхньої винятковості.

Ускладнення моделі може також відбуватися за рахунок апелятива, який представлений складним словом **fracture-dislocation**: *Pipkin fracture-dislocation*, *Chopart fracture-dislocation*. Але відсоток цієї моделі незначний.

Моделі з прийменниками також демонструють невисоку продуктивність (1,1%). Першою моделлю цієї категорії є: **Proper Name + Noun of Noun** (1,1%): *Le Fort Fracture of the Ankle* (перелом щиколотки Ле Фора), *Le Fort Fractures of the Face* (перелом обличчя Ле Фора), *Le Fort*

fracture of the skull (перелом черепа Ле Фор), *Paget's disease of bone (хвороба кісток Педжета)*. Друга модель складається з п'яти частин і є ще менш використовуваною: **Proper Name + Adjective + Noun to Noun**: *Hardinge lateral approach to the hip (бічний підхід до стегна Хардінга)*, *Moore posterior approach to the hip (задній підхід до стегна Мура)*. Таким чином, можна припустити, що відбувається витіснення прийменникових словосполучень стислішими безприйменниковими конструкціями, що унаочнює компресійні процеси в медичній терміносистемі.

2) **Proper Name's + Noun**: *Gerber's test (тест Гербера)*, *Girdlestone's Procedure (процедура Герлестоуна)*, *Haglund's syndrome (синдром Хаглунда)*, *Jobe's test (тест Джоба)*, *Kanavel's sign (ознака Канавела)*, *Klein's line (лінія Кляйна)*, *Larrey's sign (ознака Ларрі)*, *DuRuytren's fracture (перелом Дююїтрена)*, *Kienböck's disease (хвороба Кінбека)*, *Malgaigne's trauma (травма Мальгеня)*.

Ускладнення моделі з епонімом у присвійному відмінку можливе за рахунок додавання до структури прикметника, але такий варіант не є розповсюдженим: *Jansen's metaphyseal chondrodysplasia (метафізарна хондродисплазія Янсена)*, *Albright's hereditary osteodystrophy (спадкова остеодистрофія Олбрайта)*.

Поширеність моделі з присвійним формантом 's (24,6%) пояснюється наявністю значного прошарку сталих термінологічних сполучень в травматології та ортопедії, які були утворені до другої половини ХХ століття. Як стверджує Л. С. Стегніцька з «1974 року, коли під час конференції в Американському Інституті здоров'я було прийнято рішення про припинення використання апострофа, такі організації як Національні інститути здоров'я США (US National Institutes of Health (NIH)), Всесвітня організація охорони здоров'я (the World Health Organization), медичні асоціації та журнали теж наполягають на припиненні використання апострофа, що створює хибне уявлення про те, що дослідники особисто хворіли на це захворювання» [44, с. 59].

3) **Proper Name + Noun + Noun:** *Neer impingement sign* (ознака конфлікту Ніра), *Ottawa ankle rules* (правила щиколотки Оттави), *Ottawa knee rules* (правила коліна Оттави), *Pittsburgh knee rules* (правила Піттсбурга для колін), *Williams flexion exercises* (вправи Вільямса на гинання), *Apley grind test* (тест подрібнення Аплі), *Cunningham shoulder reduction* (редукція плечей Каннінгема), *Erlenmeyer flask deformity* (деформація колби Ерленмейера), *Harris Hip Score* (оцінка стегна Харріса). Ця модель характеризується значно більшою точністю, у порівнянні з першою та другою, але це збільшує кількість компонентів та призводить до зниження її продуктивності (2,4%).

Звертає увагу на себе той факт, що в епонімних словосполученнях використовується тільки прізвище винахідника чи дослідника. Але є певні відхилення від правила. Так, шина Деніса Брауна (*Denis Browne bar*) – пристрій для лікування клишоногості у дітей, була названа на честь англійського хірурга сера Деніса Брауна, який вважається батьком дитячої хірургії в Великобританії. Операція Томі Джона (*Tommy John surgery*) була розроблена в 1974 році Ф. Джобом (*Frank Jobe*) для реконструкції ліктьової колатеральної зв'язки та названа на честь першого бейсболіста, який переніс операцію.

Епонімні словосполучення, які мають у своєму складі 2 власні назви представлені набагато меншою кількістю – (16,7%). Характерною моделлю цієї групи є: **Proper Name - Proper Name + Noun:** *Albers-Schönberg disease* (хвороба Альберса-Шенберга), *Antley-Bixler syndrome* (синдром Ентлі-Бікслера), *Babinski-Froment syndrome* (синдром Бабінського-Фромана), *Birch-Jensen syndrome* (синдром Бірч-Енсена), *Boyd-Stearns syndrome* (синдром Бойд-Стірнса), *Conradi-Hünermann syndrome* (синдром Корнаді-Гюнєрмана), *Danis-Weber classification* (класифікація Даніса-Вебера), *Essex-Lopresti fracture* (перелом Ессекса-Лопресті), *Hajdu-Cheney syndrome* (синдром Хайду-Чейні), *Hill-Sachs fracture* (перелом Хілла-Сакса), *Kashin-Beck disease*

(хвороба Кашина-Бека), *Marie-Sainton disease* (хвороба Марі-Сентона), *Nievergelt-Peaeman syndrome* (синдром Нівергельта-Пімана).

Як свідчать приклади, прізвища дослідників пишуться через дефіс. Однак слід зазначити, що є виключення, наприклад: *Winkist and Hansen classification*. В цьому випадку це пов'язано з тим фактом, що в 1980 році автори опублікували статтю «Comminuted fractures of the femoral shaft treated by intramedullary nailing» за підписом R. A. Winkist and S. T. Jr. Hansen.

Використання прийменників і прикметників у епонімному словосполученні з двома пропріативами уточнює поняття, що описує, але одночасно ускладнює його розуміння. Це не сприяє його поширенню, адже складає невеликий відсоток: *Smith-Petersen anterior approach to the hip*, *Watson-Jones anterolateral approach to the hip*.

Термінологічні словосполучення з трьома пропріативами в травматології і ортопедії широкого розповсюдження не набули. Вони становлять всього 1,3% від загальної кількості та утворюються за моделлю: **Proper Name - Proper Name - Proper Name + Noun**: *Achard-Foix-Meuzon syndrome* (синдром Ашара-Фуа-Мезона), *Büdinge-Ludloff-Läwen syndrome* (синдром Бюдінгера-Людлоффа-Левена), *Butler-Albright-Bloomberg syndrome* (синдром Батлера-Олбрайта-Блумберга), *Ullrich-Fremerey-Dohna syndrome* (синдром Ульріха-Фремерея-Дона).

Номінація поняття відбувається в честь декількох вчених, які працювали або спільно, або внесли рівноцінний внесок у наукове відкриття. Синдром Батлера-Олбрайта-Блумберга (*Butler-Albright-Bloomberg syndrome*) був описаний американськими лікарями A. Butler, F. Albright, E. Bloomberg у 1937 році. Синдром Ашара-Фуа-Мезона (*Achard-Foix-Meuzon syndrome*) був названий на честь французьких лікарів E. C. Achard, C. Foix, Meuzon, які вперше описали його. *Büdinge-Ludloff-Läwen syndrome*. Синдром Бюдінгера-Людлоффа-Левіна (*Büdinge-Ludloff-Läwen syndrome*) отримав свою назву від прізвищ австрійського хірурга K. Büdinge і німецького ортопеда та хірурга

К. Ludloff, які вперше його описали та А. Lāwen, який запропонував хірургічний метод його лікування.

Цікавим випадком є терміносполука синдром Ульріха-Фремерей-Дони (*Ullrich-Fremerey-Dohna syndrome*), коли словосполучення має три прізвища в назві, але вони належать двом вченим: О. Ulrich та Н. Fremerey-Dohna.

Дериваційні процеси не відіграють важливої ролі в утворенні епонімних термінологічних словосполучень в травматології та ортопедії і представлені лише в одному терміносполученні: *Haversian canal*.

Широкого вжитку також не набули і аббревіатури та бленди, зливання двох чи більше фрагментів слів в нову лексичну одиницю: *K-wires* ← *Kirschner wire*, *TJS* ← *Tommy John surgery*, які часто використовуються в якості синонімів.

З точки зору положення пропріатива в термінологічному словосполученні, то він завжди знаходиться в препозиції по відношенню до ядерного елемента: *Cotton fracture*, *Darrach's procedure*, *Ehlers-Danlos syndromes*, *Garre's sclerosing osteomyelitis*, *Legg-Calvé-Perthes disease*.

Проведений аналіз епонімних термінологічних словосполучень травматології та ортопедії довів, що переважна більшість словосполук має субстантивний характер. Це пояснюється декількома факторами. По-перше, іменники є опорною категорією термінологічної системи, оскільки вони виражають основні поняття системи певної області знання та передають родо-видові відношення. Іменники також підкреслюють статичний характер словникового складу, постійну його сутність. По-друге, в англійській мові система іменника надзвичайно розвинена в силу потенційної здатності іменника вступати в поєднання з іншими словами. Більш того, іменник як центр синтаксичної структури однозначно сигналізує про тип синтаксичних відносин, що виникають між ним і залежними елементами.

Отже, англійські епоніми травматології та ортопедії є невід'ємною складовою медичної терміносистеми. У структурному відношенні вони є стійкими, часто безприйменниковими терміносполученнями, які складаються

з іменника та однієї або кількох власних назв. Епонімні термінологічні сполучення з одним пропріативом в структурі терміна (82%) значно перевищують терміносполуки, які мають в своїй структурі два (16,9%) чи три (1,3%) прізвища. Продуктивність моделей: **Proper Name + Noun**, **Proper Name's + Noun** та **Proper Name - Proper Name - Proper Name + Noun** та незначна кількість терміносполук з трьома пропріативами вказує на схильність до стислості та лаконічності в терміносистемі травматології та ортопедії. Це дозволяє припустити, що при упорядкуванні та систематизації медичної термінології віддається перевага більш коротким формам.

2.3. Лексико-семантичні групи епонімів

На основі аналізу добору епонімів травматології та ортопедії вважаємо за потрібне виділити 10 основних лексико-семантичних груп, що відображають процес систематизації та упорядкування знань як результат когнітивної діяльності людини (Додаток Д):

1) **хвороби** (22%):

а) вроджені деформації (12%): *Albers-Schönberg disease* (хвороба Альберса-Шенберга), *Albright's hereditary osteodystrophy* (спадкова остеодистрофія Олбрайта), *Antley-Bixler syndrome* (синдром Ентлі-Бікслера), *Apert syndrome* (синдром Аперта), *Beals-Hecht syndrome* (синдром Білса-Гехта), *Bekhterev's disease* (хвороба Бехтерева), *Bruck syndrome* (синдром Брука), *Camurati-Engelmann disease* (хвороба Камураті-Енгельмана);

б) надбані хвороби (10%): *Bakker's cyst* (кіста Беккера), *Bankart lesion* (пошкодження Банкарта), *Barré-Liéou syndrome* (синдром Барре-Льєу), *Blount's disease* (хвороба Блаунта), *Brodie abscess* (абсцес Броді), *Chandler's disease* (хвороба Чендлера), *De Quervain syndrom* (синдром де Кервена), *Dupuytren's contracture* (контрактура Дюпюїтрена), *Ewing sarcoma* (саркома Юінга), *Freiberg disease* (хвороба Фрейберга);

2) **переломи (22%)** : *Bankart's fracture* (перелом Банкарта), *Barton's fracture* (перелом Бартона), *Bennett's fracture* (перелом Беннета), *Busch fracture* (перелом Буша), *Bosworth fracture* (перелом босворта), *Cedell fracture* (перелом Седелла), *Chance fracture* (перелом Чанса), *Chopart fracture-dislocation* (переломовивих Шонапарта), *Colles' fracture* (перелом Колліса), *Cotton fracture* (перелом Коммона), *Destot fracture* (перелом Десто), *Deutschlander fracture* (перелом Дейчлендера), *De Quervain fracture* (перелом де Кервена), *DuRoiutren's fracture* (перелом Дюрюїтрена);

3) **ортопедичне обстеження та клінічні ознаки (12%)**: *Allis sign* (Ознака Елліса), *Apley grind test* (тест подрібнення Аплі), *Barlow maneuver* (маневр Барлоу), *Clarke's test* (тест Кларка), *Cotton test* (тест Коммона), *Cozen's test* (тест Козена), *Durkan's test* (тест Дуркана), *Finkelstein's test* (тест Фінкельштейна), *Froment's sign* (ознака Фроменста), *Jobe's test* (тест Джобба), *Karandji score* (оцінка Каранджі), *Gaenslen's test* (тест Генслена); *Baastруп's sign* (ознака Бааструпа), *Bouchard's nodes* (вузли Бушара), *Boutonniere deformity* (Бутоньєрівська деформація), *Coopernail's sign* (ознака Купернейла), *Codman triangle* (трикутник Кодмана), *Destot's sign* (ознака Десто), *Heberden's nodes* (вузли Гебердена), *Kanavel's sign* (ознака Канавела), *Larrey's sign* (ознака Ларрі);

4) **ортопедичні класифікації (11%)**: *Danis-Weber classification* (класифікація Даніса-Вебера), *Denis classification* (класифікація Деніса), *Evans-Jensen classification* (класифікація Еванса-Дженсена), *Frykman classification* (класифікація Фрікмана), *Garden classification* (класифікація Гардена), *Gartland classification* (класифікація Гартланда), *Gustilo open fracture classification* (система класифікації відкритих переломів Густіло), *Haruguchi classification* (класифікація Харугучі), *Hawkin's classification* (класифікація Хавкіна), *Herbert classification* (класифікація Герберта), *Herscovi classification* (класифікація Герскові), *Ideberg classification* (класифікація Ідеберга), *Jupiter classification* (класифікація Юпітера), *Lauge-Hansen classification* (класифікація Лауге-Хансена);

5) **кістково-м'язові рентгенологічні ознаки та проєкції (9%):** *Baumann's angle* (кут Баумана), *Blumensaat's line* (лінія Блюменсаата), *Bohler's angle* (кут Белера), *Cobb angle* (кут Кобба), *Fairbank's changes* (зміни Фейербанка), *Gilula's lines* (лінії Гілули), *Harris lines* (лінії Харріса), *Hilgenreiner's line* (лінія Хільгенрайнера), *Kellgren-Lawrence grading scale* (шкала оцінок Келлгрена-Лоуренса), *Klein's line* (лінія Кляйна), *Pauwel's angle* (кут Пауела);

6) **процедури та ортопедичні хірургічні підходи (7%):** *Akin osteotomy* (остеотомія Акіна), *Bankart repair* (операція Банкарта), *Broström operation* (операція Брострьома), *Brunelli Procedure* (процедура Брунеллі), *Cotrel-Dubousset instrumentation* (техніка Котреля-Дюбоссе), *Cunningham shoulder reduction* (редукція плеча Каннінгема), *Evans technique* (техніка Еванса), *Girdlestone's Procedure* (процедура Гердлстоуна), *Kocher manoeuvre* (маневр Кохера), *Krukenberg procedure* (процедура Крукенберга), *Latarjet operation* (операція Латарже);

7) **ортопедичні імпланти (6%):** *Austin Moore prosthesis* (протез Остіна Мура), *Baksi's prosthesis* (протез Баксі), *Charnley prosthesis* (протез Чарнлі), *Denis Browne bar* (шина Деніса Брауна), *Ender's nail* (фіксатор Ендера), *Grosse-Kempf nail* (фіксатор Гроссе-Кемпфа), *Harrington rod* (стрижень Гарінгтона), *Herbert screw* (гвинт Герберта), *Kirschner wire* (дріт Кіршнера), *Küntscher nail* (фіксатор Кюнишера), *Moore's pin* (штифт Мура), *Neer's prosthesis* (протез Ніра), *Smith Peterson nail* (фіксатор Сміта Петерсона), *Seidel nail* (фіксатор Зейделя), *Steinmann pin* (штифт Штайнмана);

8) **ортопедичні інструменти (4%):** *Bryant's traction* (тяга Брайанта), *Charnley Retractor* (ретрактор Чарнлі), *Faraboeuf forceps* (щипці Фарабефа), *Gigli saw* (пила Джильї), *Hohmann retractor* (ретрактор Гомана), *Ilizarov apparatus* (апарат Ілізарова), *Jungbluth forceps* (щипці Юнгблатта), *Matta forceps* (щипці Матта), *Taylor Spatial Frame* (просторова рамка

Тейлора), *Spanier forceps* (щипці Шпаньєра), *Thomas splint* (шина Томаса), *Verbrugge forceps* (щипці Вербрюгге);

9) **анатомія тіла людини** (4%): *Gerdy's tubercle* (горбок Герді), *Guyon's canal* (канал Гійона), *Harrison's groove* (борозенка Гаррісона), *Haversian canal* (Гаверсові канали), *Lisfranc joints* (суглоби Лісфранка), *Lisfranc ligament* (зв'язка Лісфранка), *Lister's tubercle* (горбок Лістера), *Martin-Gruber Anastomosis* (анастомоз Мартіна-Грубера), *Schmorl's nodes* (вузли Шморля), *Volkmann's canals* (канали Фолькмана);

10) **основні принципи та правила ортопедичного клінічного прогнозування** (3%): *Wolff's law* (закон Вольфа), *Hueter-Volkman law* (закон Гютера-Волькмана), *Charnley's principles of three-point fixation* (принципи триточкової фіксації Чарнлі), *Harris Hip Score* (оцінка стегна Харріса), *Kocher criteria* (критерії Кохера), *Mirels' score* (оцінка Мірелса), *Ottawa ankle rules* (правила щиколотки Оттави), *Ottawa knee rules* (правила коліна Оттави), *Pittsburgh knee rules* (правила Піттсбурга для колін).

Завдяки методу суцільної вибірки та статистичного обчислення було виявлено, що найчисельнішою лексико-семантичною групою є «хвороби», які в свою чергу діляться на вроджені та надбані. Така продуктивність цієї групи пов'язана з тим фактом, що «до групи порушення й хвороби кістково-м'язової системи входять понад 150 найменувань» [60, с. 7]. Вони варіюються в широкому діапазоні: від гострих і короткочасних явищ до довічних порушень, що супроводжуються постійним зниженням функціональних можливостей і інвалідністю. Порушення та хвороби кістково-м'язової системи за звичай характеризуються больовими відчуттями (нерідко постійного характеру), зниженням рухливості, погіршенням моторики і функціональних можливостей в цілому, що обмежує здатність людини до трудової діяльності.

Основними апелятивними компонентами цієї групи стали іменники *syndrome* – *синдром* (20%), *disease* – *хвороба* (9%). *Syndrome* – a group of signs and symptoms that occur together and characterize a particular abnormality or

condition [56] (група ознак чи симптомів, які разом проявляються і характеризують особливе відхилення чи стан). *Disease* – a condition of the living animal or plant body or of one of its parts that impairs normal functioning and is typically manifested by distinguishing signs and symptoms [56] (стан істоти чи рослини чи однієї з її частин, що погіршує звичайне функціонування і, за звичай, проявляється у виразних ознаках чи симптомах). Отже, терміни «синдром» та «хвороба» поєднують комплексний характер поняття.

Серед апелятивів вроджених хвороб слід виділити: *osteodystrophy* – *остеодістрофія*, *deformity* – *дефект*, *chondrodysplasia* – *хондродістрофія*, *dysplasia* – *дисплазія*, *deformation* – *деформація*, до апелятивів надбаних хвороб відносяться: *atrophy* – *атрофія*, *cyst* – *кіста*, *lesion* – *пошкодження*, *abscess* – *абсцес*, *contracture* – *контрактура*, *sarcoma* – *саркома*, *osteomyelitis* – *остеоміліт*, *kyphosis* – *кіфоз*, *neuroma* – *неврома*, *triad* – *тріада*, *pelvis* – *таз*. Аналіз ядерних елементів доводить, що семантика апелятивів надбаних хвороб значно ширше.

Наступною за чисельністю групою є «переломи», оскільки вони є найрозповсюдженішим травматологічним захворюванням, яке вимагає медичної допомоги. Ключовим апелятивом цієї групи є термін «*fracture*» – перелом. Спостерігається також використання апелятивів: *fracture-dislocation* (*переломо-вивих*), *trauma* (*травма*), але їх відсоток незначний (3%).

В назві перелому відображається прізвище одного дослідника: *Wilson fracture*, *Stieda fracture*, *Shepherd's fracture*, *Roland fracture*. Як правило, це хірург, який вперше його описав. Так, наприклад, *Moore's fracture* (*перелом Мурра*) – перелом дистального кінця променевої кістки з вивихом і утиском шиловидного відростка під кільцеподібною зв'язкою був названий на честь американського хірурга Едварда Мотта Мура (1814 – 1902), який описав його в 1872 році. *Galeazzi fracture* (*перелом Галеацці*) – перелом променевої кістки в середній і дистальній третині в поєднанні з вивихом в дистальному радіальному суглобі отримав свою назву від прізвища італійського хірурга

Рікардо Галеацці, який описав його в 1934 році. Однак є також певні виключення: *Salter-Harris fracture* – *перелом Салтера-Харріса*, який був названий на честь R. B. Salter та W. R. Harris В 1963 році вони опублікували статтю, де запропонували класифікацію переломів епіфізарної пластини у дітей та описали перших п'ять типів. *Hill-Sachs fracture* – *перелом Хілл-Сакса*, був названий на честь американських рентгенологів Harold Arthur Hill та Maurice David Sachs, які в 1940 році оприлюднили доповідь про 119 причин зміщення плеча.

«Проведення належного фізикального дослідження пацієнта в здійсненні успішної діагностики та вивченні динаміки перебігу захворювань залишається, на думку М. І. Дземана, надважливим у теперішній клінічній практиці» [12, с. 52]. Оскільки методологія фізикального дослідження пройшла довгий розвиток, то це знайшло своє відображення в епонімах групи «ортопедичне обстеження та клінічні ознаки». Ключовими апелятивами цієї групи є: *test* – *тест*, *sign* – *ознака*, *maneuver* – *процедура*, *manipulation*, адже вони дозволяють провести первинне обстеження хворого з травмою чи з захворюванням опорно-рухового апарату. Апелятиви *nodes* – *вузли*, *gait* – *хода*, *triangle* – *трикутна область* вказують на порушення та хвороби кістково-м'язової системи.

З групою «ортопедичне обстеження та клінічні ознаки» тісно пов'язана група «ортопедичні класифікації». В цих епонімах увіковічується поступ наукової думки та результати багаторічних досліджень. Єдиним апелятивом цієї групи передбачувано є термін «*classification*». Переважна кількість цих класифікацій – це систематизація переломів різних частин тіла. У 1984 році філіппінський ортопед Ramon Gustilo запропонував класифікацію відкритих переломів *Gustilo open fracture classification*, якою певний час користувалися у всьому світі. Вже в 1990 році M. Müller (*Müller classification*) запропонував більш досконалу класифікацію відкритих переломів, якою зараз активно послуговуються травматологи.

За останні двісті років активного розвитку травматологія та ортопедія накопичили чимало методів лікування хворих з хворобами опорно-рухового апарату. Широкий діапазон методів та процедур відбився на кількості та різноманітності апелятивів: *osteotomy* – *остеотомія*, *repair* – *операція*, *operation* – *операція*, *procedure* – *процедура*, *reduction* – *редукція*, *instrumentation* – *техніка*, *technique* – *техніка*, *method* – *метод*, *surgery* – *операція*. Звертає увагу на себе синонімія загальних назв: термін «операція» в англійській терміносистемі травматології та ортопедії має три відповідника: *repair*, *operation*, *surgery*, а термін «техніка» може перекладатися – *technique* та *instrumentation*.

Провідне місце в діагностиці переломів відіграє інструментальна променева діагностика у вигляді рентгенографії. Без рентгену підтвердити діагноз перелому можна, а виключити ні. Тільки на підставі фізикальних методів та рентгенографії можна повністю сформулювати діагноз. Цим пояснюється значна кількість епонімів у групі «кістково-м'язові рентгенологічні ознаки та рентгенографічні проекції». Найпродуктивнішими апелятивами цієї групи стали терміни: *angle* – *кут*, *line* – *лінія*. Апелятиви *sign* – *ознака*, *view* – *проекція* менш затребувані. Кут Кобба (*Cobb angle*) використовується в якості стандартного заходу для визначення й відстеження прогресування сколіозу. Американський хірург-ортопед John Cobb розробив цей метод в 1948 році. Лінія Кляйна (*Klein's line*) – це віртуальна лінія, яку можна провести на рентгені стегна підлітка паралельно анатомічно верхньому краю шийки стегна. Це був перший метод, який допомагав в ранній діагностиці епіфіза головки стегнової кістки. Цей метод був названий на честь американського хірурга-ортопеда, який оприлюднив та описав його корисність у 1952 році.

За останні десять років в травматології та ортопедії все більшої популярності набувають щадні хірургічні техніки та методи, які спрямовані на збереження органів. Цьому активно сприяють нові матеріали та методичні підходи. Хоча група епонімів «ортопедичні імпланти» не є дуже чисельною у

порівнянні з групою «хвороби» та «переломи», вона вражає своїм різноманіттям. Характерними апелятивами цієї групи є: *prosthesis* – *протез*, *nail* – *фіксатор*, *bar* – *шина*, *цвях*, *rod* – *стрижень*, *screw* – *гвинт*, *wire* – *дріт*, *pin* – *штифт*.

Семантичний аналіз із застосуванням соціолінгвістичного підходу дозволяє простежити етапи наукового поступу певного напрямку. Протезування тазостегнового суглоба має довгу історію і тісно пов'язане з іменами хірургів, які внесли значний вклад в його розвиток. У 1925 році американський хірург-ортопед Marius Smith-Peterson представив трьохфланцевий сталевий цвях (*Smith Peterson nail*) для введення через місце перелому у переломах стегна. Ця інновація значно поліпшила показники одужання та зменшила рівень смертності від переломів стегна.

В 1939 році Frederick Thomson з Нью-Йорка і Austin Moor з Південної Кароліни розробили протез стегнової ніжки. Ніжку Томпсона (*Thompson prosthesis*) кріпили до кістки за допомогою кісткового цементу. Імплантат міг обертатися всередині западини таза. Імплантат Остіна Мура (*Austin Moore prosthesis*) практично не відрізнявся від протеза Томпсона. Його кріпили безцементним способом, в ніжці був невеликий отвір, куди імплантували шматочок кістки. До сьогодні імплантати Томпсона і Остіна Мура використовуються при частковій заміні стегнового суглоба, в основному у пацієнтів з переломом стегнової кістки близько головки.

Група епонімів «ортопедичні інструменти» не вирізняється чисельністю. Найпродуктивнішими апелятивами цієї групи є *forceps* – *кісткові щипці*, *щипці* та *retractor* – *ретрактор*. Враховуючи різноманітність напрямків діяльності фахівців-ортопедів та травматологів, розроблено велика кількість модифікацій операційного інструменту та пристроїв: *shears* – *ножиці*, *resection* – *кусачки*, *traction* – *тяга*, *saw* – *пилка*, *apparatus* – *апарат*, *frame* – *рамка*, *splint* – *шина*. Прізвища їхніх винахідників знайшли відображення в епонімах. Louis Hubert Farabeuf був реформатором дослідження клінічної та хірургічної анатомії в XIX столітті. Він був

видатним професором анатомії, тому багато анатомічних термінів, клінічних ознак та хірургічних інструментів носять його ім'я: *Faraboeuf (bone holding) forceps, Faraboeuf's retractor, Faraboeuf's saw*.

Анатомія людини – це та галузь медичної науки, на якій базуються усі фахові дисципліни, тому терміни з пропріативним компонентом – це невід'ємна складова у назвах структур опорно-рухового апарату. Лексико-семантична група «анатомія тіла людини» є невеликою за кількістю, але важливою за значимістю групою. До найвикористованіших апелятивів слід віднести: *tubercle* – бугорок, *canal* – канал, *joints* – суглоби, *ligament* – зв'язка, *nodes* – вузли.

Група «Основні принципи та правила ортопедичного клінічного прогнозування» має незначну кількість епонімів, але її відмітною особливістю є те що, ці терміни відносно «молоді» і вона постійно поповнюється. Апелятиви цієї групи мають загально-науковий характер: *law* – закон, *principles* – правило, *принцип*, *score* – оцінка, *criteria* – критерії, *rules* – правила.

Порівнюючи отримані результати з класифікацією О. С. Глазиріної, яка була розглянута в параграфі 1.3, привертає увагу той факт, основні групи співпадають: «назви хвороб», «назви симптомів хвороб», «назви медичних інструментів та приладів», «назви хірургічних операцій», «анатомічні терміни», що вказує на спільність медичних знань. Однак запропоновані лексико-тематичні групи, які були виділені на основі епонімів терміносистеми травматології та ортопедії мають ширший діапазон та містять групи епонімів, які є характерними для цих галузей. Лексико-тематичні групи: «назви переломів», «кістково-м'язові рентгенологічні ознаки та рентгенографічні проекції», «ортопедичні класифікації», «ортопедичні імпланти» та «основні принципи та правила ортопедичного клінічного прогнозування» властиві тільки таким галузям медицини, як травматологія та ортопедія.

Підсумовуючи вищезазначене слід наголосити, що в термінології травматології та ортопедії було виділено 10 лексико-семантичних груп, які відображають процес систематизації та упорядкування знань як результат когнітивної діяльності людини. Найчисельнішими групами стали «назви хвороб (генетичних та надбаних)» та «назви переломів», оскільки до групи порушення й хвороби кістково-м'язової системи входять понад 150 назв. Більшість апелятивів носять загально-медичний характер, однак групи «назви переломів», «кістково-м'язові рентгенологічні ознаки та рентгенографічні проекції», «ортопедичні класифікації», «ортопедичні імпланти» та «основні принципи та правила ортопедичного клінічного прогнозування» мають вузьку спрямованість, а їхні апелятиви можна віднести до вузькоспеціалізованої лексики.

2.4. Синонімія відпрізвищевих термінів

Синонімія в будь-якій національній мові вважається яскравим засобом виразності та однією з характеристик її багатства лексичного запасу. Вона допомагає найточніше сформулювати думки або яскраво (емоційно, експресивно) подати інформацію. Але в фахових мовах позначення одного поняття двома чи більше мовними засобами розглядається як «явище семантичної надмірності» [11, с. 102] та вважається не бажаним.

Однак, чисельні дослідження галузевих термінологій дозволяють говорити про те, що синонімічні терміни, хоча і в різній кількості, присутні в будь-якій фаховій терміносистемі. М. Лончар та А. Островкі Анік вважають, що для медицини «термінологічна варіативність – існування двох чи більше термінів одного поняття – є переважною характеристикою» [31] та пояснюють це співіснуванням латинських термінів та їх еквівалентів в окремо взятій мові, а також використанням «епонімів, що є результатом

численних наукових відкриттів як у медицині, так і в інших споріднених наукових галузях» [31].

З огляду на вищезазначене та аналіз добору епонімів травматології та ортопедії (39% епонімів мають синоніми, а 17% – декілька), вважаємо за потрібне розглянути синонімію зазначеної галузі більш детально. В роботі під синонімією термінів (від грецьк. *synonymia* – однойменність), слідом за К. В. Смирновою, розуміємо «тип семантичних відносин, заснований на здатності різних термінологічних одиниць позначати одне спеціальне поняття, висловлюючи різні додаткові ознаки поняття, емоційне або стилістичне забарвлення, вживаність і поєднання з іншими термінологічними одиницями» [42, с. 190].

У порівнянні з загальнолітературною мовою, в термінології синоніми мають іншу природу та інші функції. За звичай, вони не виконують стилістичних функцій, що обумовлено природою терміна і критеріями, що висуваються до нього, а саме, термін повинен бути стилістично нейтральним.

У медичній галузі, як правило, існує два варіанти терміна: міжнародний (латинський та грецький) та національний. Останній зумовлюється прагненням «пояснити це явище засобами рідної мови. Здебільшого такі синонімічні пари не витісняють одна одну, а продовжують співіснувати у різних мікросистемах» [52, с. 192] і в цьому випадку мова йде про синонімічні дублети.

За зовнішньою формою синонімія, як наголошують Я. Ф. Носович та Е. А. Сорокіна, може бути представлена «бінарними рядами (двокомпонентна синонімія, двослівна синонімія) і протяжними рядами (трьохсловна синонімія, багатослівна синонімія, трикомпонентна синонімія, багатокомпонентна синонімія)» [38, с. 27]. Як свідчить практика, бінарна синонімія (синоніми-дублети) більш поширена: *Otto pelvis* – *Bilateral protrusio acetabuli*, *Preiser disease* – *idiopathic avascular necrosis of the scaphoid*, *Sever's Disease* – *apophysitis of the calcaneus*, *Trevor disease* – *dysplasia epiphyseal hemimelic*. Це пов'язано з загальним греко-латинським

корінням європейської науки, яке проявляється у вигляді наукових понять та термінів. Медичні терміни греко-латинського походження увійшли у термінологічний апарат та складають конкуренцію епонімам.

В бінарній синонімії компонентом терміну дублету може бути також аббревіатура: *Currarino syndrome* – CS, *Ehlers-Danlos syndromes* – EDS, *Erlenmeyer flask deformity* – EFD, *Harris Hip Score* – HHS. Але в терміносистемі травматології та ортопедії це надто поширене явище.

Крім бінарних термінів-синонімів для терміносистеми травматології та ортопедії характерні досить протяжні синонімічні ряди. Так, *Achard syndrome* – синдром Ашара має 2 синоніми: *Arachnodactyly*, *receding lower jaw and joint laxity of hands/feet*, а *Antley-Bixler syndrome* – синдром Ентлі-Бікслера має 4 синоніми: *craniosynostosis*, *choanal atresia*, *radial humeral synostosis*, *trapezoidocephaly-multiple synostosis syndrome*, ABS. В останньому прикладі звертає на себе увагу використання аббревіатури в якості синоніма епоніма. Хвороба Бехтерева (анкілозуючий спондиліт, аксіальний спондилоартрит) – *Bekhterev's disease* має в англійській мові 6 синонімів: *Ankylosing spondylitis*, *morbus Bechterew*, *Bekhterev-Strümpell-Marie disease*, *Marie's disease*, *Marie-Strümpell arthritis*, *Pierre-Marie's disease*. В останньому прикладі спостерігається широке видове різноманіття синонімів: епонім та його синонім, що виражає класифікаційну ознаку поняття: *Ankylosing spondylitis*, епонім та епонім, що відрізняються опорними словами: *morbus Bechterew*, та епонім та епонім, що включають різний набір власних назв: *Bekhterev-Strümpell-Marie disease*, *Marie's disease*, *Marie-Strümpell arthritis*, *Pierre-Marie's disease*. Однак, вважаємо, що наявність такої протяжної синонімії значно ускладнює процес професійного спілкування фахівців.

Досліджуючи епоніми, Н. В. Новінська доходить до висновка, що в термінології в основному реалізується «семантичний різновид синонімії з функціями заміщення (запозичений термін – український термін, повний варіант найменування – короткий варіант найменування, словесне вираз поняття – символічний вираження поняття) та уточнення (аббревіатура та

відповідне їй термінологічне словосполучення, термін-епонім та термін, створений шляхом виділення класифікаційної ознаки поняття)» [37, с. 53].

Дослідниця виділяє п'ять видів синонімічних відношень:

- 1) епонім та його синонім, що виражає класифікаційну ознаку поняття;
- 2) епонім та епонім, що відрізняються опорними словами (у синонімічні відносини вступають неепонімні частини словосполучень);
- 3) епонім та епонім, що включають різний набір власних назв;
- 4) епонім та символічний вираз поняття;
- 5) епонім та аббревіатура.

Оскільки класифікація Н. В. Новінської ґрунтовна і адаптована до теми нашого дослідження, то в роботі буде використовуватися саме вона (Додаток Е).

Найчисельнішою групою в травматології та ортопедії є перша, яка представлена епонімом та його синонімом, що виражає класифікаційну ознаку поняття (52%). Але в цій групі дослідниця виділяє ще дві підгрупи:

- 1) терміни, у яких у синонімічні відносини вступають «визначальні компоненти словосполучень (з одного боку, власні імена, з іншого боку, неепонімічні імена прикметники, іменники, числівники та інш.), а термін, що визначається залишається незмінним» [37, с. 54]: *Bakker's cyst – popliteal cyst; Albers-Schönberg disease – marble bone disease; Barré-Liéou syndrome – posterior cervical sympathetic syndrome; Bärtschi-Rochaix syndrome – vertebral artery compression syndrome; Birch-Jensen syndrome – Split-hand split-foot syndrome, Blumensaat's line – intercondylar line, Bohler's angle – tuber angle, Bruck syndrome – osteogenesis imperfecta-congenital joint contractures syndrome*. В приведених синонімічних дублетах апелятиви: *syndrome, disease, lyne, angle, cyst*, не змінюються.

- 2) епоніми, синоніми яких повністю відрізняються від них за формою: *Achard-Foix-Meuzon syndrome – agenesia coccy-sacralis (aplasia coccy-sacralis); Antley-Bixler syndrome – craniosynostosis, choanal atresia, radial humeral synostosis trapezoidocephaly-multiple synostosis syndrome; Apert*

syndrome – acrocephalosyndactyly, type I; Baumann's angle – supracondylar humerus fracture; Beals-Hecht syndrome – congenital contractual arachnodactyly; Blegvad-Haxthausen syndrome – osteogenesis imperfecta; Bonnevie-Ullrich syndrome – gonadal dysgenesis.

Такий високий відсоток синонімічних дублетів першої групи пояснюється прагненням замінити епоніми описовими термінами.

Друга група синонімічних дублетів представлена епонімами, які відрізняються опорними словами (18%): *Baastrup's sign – Baastrup's disease; Babinski sign – Babinski test; Barlow maneuver – Barlow test; De Quervain syndrome – de Quervain disease; Duplay disease – Duplay syndrome; Eiken syndrome – Eiken skeletal dysplasia; Gaenslen's test – Gaenslen's maneuver; Freiberg disease – Freiberg infraction.* В цій групі звертає увагу на себе той факт, що у синонімічні відносини вступають слова, які не є синонімами: *disease – syndrome, sign – disease, sign – test, maneuver – test.*

Оскільки інколи декілька вчених з різних країн досліджували одну й ту ж саму хворобу, або розробляли новий метод, то це знайшло відображення в назві терміна, який існує в декількох варіантах. Яскравим прикладом такого виду синоніміє є *Bekhterev's disease* (хвороба Бехтерева), дублетним синонімом якої є термін: *Bekhterev-Strümpell-Marie disease*. В останньому терміні знайшло відображення довгої історії дослідження цієї хвороби. У 1892 році російський невропатолог В. М. Бехтерев зробив опис хвороби. У 1894 році Adolf Strümpell (Німеччина) повідомляв про трьох хворих з ураженням хребетного стовпа та кульшових суглобів. Pierre Marie (Франція) в 1898 р. описав форму хвороби, яка супроводжувалася повним зрощенням хребців та анкілозом кореневих (тазостегнових, плечових) суглобів. У цих роботах було виділено дві форми захворювання, які увійшли до літератури під назвою хвороба Бехтерева та хвороба Штрюмпеля-Марі. При хворобі Бехтерева уражений хребет, а при формі захворювання Штрюмпеля-Марі крім хребта відбувається анкілозування плечових та кульшових суглобів. «На території Скандинавії, Австрії, Німеччини, Росії поширена назва хвороби

Бехтерева. У 1904 році Albert Fränkel запропонував називати хворобу анкілозивним спондилоартритом і пізніше ця назва набула поширення у фаховій літературі» [3].

Отже, до третьої групи відносяться синонімічні дублети, які представлені різним набором власних назв (22%): *Bekhterev's disease* – *Bekhterev-Strümpell-Marie disease*, *Blount's disease* – *Mau-Nilsson Syndrome*, *Broström operation* – *Broström-Gould technique*, *Butler-Albright-Bloomberg syndrome* – *Albright's disease of bone*, *Perthes disease* – *Legg-Calve-Perthes Disease*, *Camurati-Engelmann disease* – *Engelmann disease*, *Clarke's test* – *Osmond-Clarke test*, *Colles' fracture* – *Pouteau fracture*, *Conradi-Hünemann syndrome* – *Conradi-Hünemann-Happle syndrome*, *Dupuytren's fracture* – *Pott's fracture*.

Четверта група синонімів: епонім та символічний вираз поняття не набула широкого поширення в травматології та ортопедії (1%): *Kirschner wire* – *K-wires*; *Küntschner nail* – *K-nail*. Як свідчать приклади, ми маємо справу з усіченням прізвища до одної літери.

П'ята група синонімів: епонім та аббревіатура не належить до найпродуктивніших (7%): *Currarino syndrome* – *CS*, *Ehlers-Danlos syndromes* – *EDS*, *Erlenmeyer flask deformity* – *EFD*, *Harris Hip Score* – *HHS*, *Kenny syndrome* – *KCS*, *Kugelberg-Welander syndrome* – *KWS*, *Larsen syndrome* – *LRS*, *Marfan syndrome* – *MFS*, *McCune-Albright syndrome* – *MAS*, *Ottawa knee rules* – *OKRs*. Як свідчить приклади, всі слова термінологічного сполучення скорочуються до однієї літери.

Аналіз добору та метод кількісного підрахунку епонімів та їх синонімів в травматології та ортопедії довів неспроможність ідеї Я. Ф. Носович та Е. А. Сорокіної про те, що «термін-епонім практично завжди має в якості синонімів два і більше терміни» [38, с. 30]. Слід визнати, що відсоток епонімів, які мають синоніми дійсно високий – 39%, але більша частина епонімів не має синонімічних термінів. У цьому відношенні привертають увагу лексико-семантичні групи: «Ортопедичні інструменти» та

«Ортопедичні класифікації», які характеризуються відсутністю яскраво вираженої синонімії: *Haruguchi classification*, *Herbert classification*, *Herscovi classification*, *Hohmann retractor*, *Jungbluth forceps*, *Gigli saw*.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що явище синонімії набуло широкого поширення серед епонімів травматології та ортопедії: 39% термінів мають синоніми, а 17% термінів мають декілька. Характерною особливістю епонімів зазначеної галузі є наявність, крім бінарних термінів-синонімів, досить протяжних синонімічних рядів. Аналіз дублетів довів, що переважним типом синонімічних відносин серед них є відношення «епонім та його синонім, що виражає класифікаційну ознаку поняття» (51%). Найнечисельнішими є групи, які мають в якості синоніма символи (1%) та аббревіатури (7%).

ВИСНОВКИ

Нові відкриття та обмін знаннями в галузі медицини сприяють розвитку та поповненню її термінологічного фонду. Серед численних шляхів збагачення медичної лексики особливе місце займають епоніми.

Епоніми – це окремий пласт в системі медичних термінів, до складу яких входять власні імена. Додавання власних імен до складу термінів призводить до перегляду статусу власних імен та отримання нових значень та асоціацій. Нові терміни стають носіями певних диференціальних ознак відповідного терміну. Як правило, для найменування наукового поняття епонім має в своєму складі власну назву (пропріальний компонент) та загальну (апелятивний компонент), таким чином загальні назви виконують генералізуючу функцію, а власні – диференціальну.

Епонімія як найкраще репрезентує так званий «людський фактор» в мові, оскільки епоніми відображають антропоцентричну сутність наукового знання: відкриття і науково-виробничі розробки робляться людьми, імена яких увічнюються в назвах відповідних феноменів, об'єктів, явищ і процесів. З іншого боку, осмислення результатів професійної діяльності фахівців в галузі прикладної і фундаментальних наук здійснюється також людьми, і в цьому полягає також антропоцентризм термінологічної номінації.

Власна назва має великий вплив на значення і функціонування термінологічної одиниці, оскільки вона є частиною когнітивного шару терміну. Будучи носієм колективної професійно-наукової пам'яті, термін сприяє науково-пізнавальній діяльності людини і має підвищену комунікативну значимість. Власна назва сприяє породженню нових смислів в професійній мовній картині світу. Маючи індивідуалізуючу функцію, вона надає неповторність кожній термінологічній одиниці, що призводить до різноманіття мовної картини світу певної галузі. Крім функцій, притаманним термінам, епоніми мають додаткові, а саме меморіальну, реферативну, щадну та функцію раціонального впливу.

Епоніми утворюються за загальними правилами утворення лексичних одиниць і їм властиві семантичні, морфологічні, синтаксичні та дериваційні способи, однак продуктивні моделі різняться в залежності від досліджуваної галузі. Також було виділено класифікації за походженням Т. Ф. Ізвекової, Е. В. Грищенко та А. С. Пуртова, структурою Т. МакАртура і К. В. Смірної та тематикою О. С. Глазиріної.

Енциклопедичність значення епоніма, його загальні властивості, сконцентровано передають семантичний контекст окремо взятого терміну і вибудовують уявний образ всього обсягу інформації про описуване явище або об'єкт та дозволяють широко використовувати імена вчених та дослідників. Вся історія виникнення епонімних одиниць – це не тільки історія розвитку відповідних фахових термінів, а й значна частина історії культури. Часто епоніми виникають при описі нових, складних явищ в тих галузях медицини, в яких практична діяльність часто випереджає наукові дослідження і класифікації. Вони характеризуються національною маркованістю та часто несуть в собі відбиток часу.

Епоніми акумулюють фахові знання та відображають еволюцію медичної думки. Аналіз добору та статистичний метод підрахунків дав можливість визначити пріоритет і значний науковий внесок лікарів Франції, Англії, США та Німеччини в розвиток травматології та ортопедії, а також виділити чотири періоди активного утворення епонімів, які припадають на ХІХ – ХХ сторіччя.

Результати дослідження підтверджують думку Н. В. Новінської про тісний зв'язок між виникнення нової галузі знань і утворенням епонімів, адже активне утворення епонімічних назв відбувається у період зародження, а також інтенсивного розвитку певної галузі знань. Період з 1900 – 1949 рр. є найпродуктивнішим в плані утворення епонімів, оскільки в першій половині ХХ століття відбулося остаточне оформлення нової клінічної дисципліни травматологія та ортопедія та спостерігалось впровадження нових прогресивних методів лікування хворих.

Найпродуктивнішим способом структурного термінотворення в англійській мові є синтаксичний спосіб, який полягає в перетворенні вільних словосполучень в складні «еквіваленти слів». У структурному відношенні англійські епоніми рухово-опорного апарату є стійкими, часто неприйменниковими терміносполученнями, які складаються з іменника та однієї або кількох власних назв.

Епонімні термінологічні сполучення з одним пропріативом в структурі терміна (82%) значно перевищують терміносполуки, які мають в своїй структурі два (16,9%) чи три (1,1%) прізвища. Продуктивність моделей: Proper Name + Noun, Proper Name's + Noun та Proper Name - Proper Name - Proper Name + Noun та незначна кількість терміносполук з трьома пропріативами вказує на схильність до стислості та лаконічності в терміносистемі травматології та ортопедії. Це дозволяє припустити, що при упорядкуванні та систематизації медичної термінології віддається перевага більш коротким формам.

Серед епонімів рухово-опорного апарату було виділено 10 лексико-семантичних груп, які відображають процес систематизації та упорядкування знань як результат когнітивної діяльності людини. Найчисельнішими групами стали «назви хвороб (генетичних та надбаних)» (22%) та «назви переломів» (22%), оскільки групи порушення й хвороби кістково-м'язової системи є чисельними за своїм складом. Аналіз апелятивів довів що, більшість з них носять загально-медичний характер: *syndrome* – *синдром*, *disease* – *хвороба*, однак групи «назви переломів», «кістково-м'язові рентгенологічні ознаки та рентгенографічні проекції», «ортопедичні класифікації», «ортопедичні імпланти» та «основні принципи та правила ортопедичного клінічного прогнозування» мають вузьку спрямованість, а їхні апелятиви можна віднести до вузькоспеціалізованої лексики: «*fracture*» – *перелом*, *osteotomy* – *остеотомія*, *repair* – *операція*, *prosthesis* – *протез*, *forceps* – *кісткові щипці*, *щипці* та *retractor* – *ретрактор*.

Синонімія отримала широке поширення серед епонімів травматології та ортопедії: 39% термінів мають синоніми, а 17% мають декілька. Характерною особливістю епонімів зазначеної галузі є наявність бінарних термінів-синонімів: Bakker's cyst – popliteal cyst та протяжних синонімічних рядів: *Bekhterev's disease* має 6 синонімів: *Ankylosing spondylitis*, *morbus Bechterew*, *Bekhterev-Strümpell-Marie disease*, *Marie's disease*, *Marie-Strümpell arthritis*, *Pierre-Marie's disease*. Аналіз дублетів довів, що переважним типом синонімічних відносин серед них є відношення «епонім та його синонім, що виражає класифікаційну ознаку поняття» (52%). Найнечисельнішими є групи, які мають в якості синоніма символи (1%) та аббревіатури (7%).

SUMMARY

New discoveries and exchange of knowledge in the field of medicine contribute to the development and replenishment of its terminological fund. Eponyms take a special place among the variety of ways to enrich medical vocabulary.

Eponym is a separate layer in the system of medical terms, which includes proper names. The addition proper names to terms leads to the revision of the status of proper names and the obtaining of new meanings and associations. New terms carry certain differential characteristics of a related term. As a rule, for the naming of a scientific concept, eponym contains a proper component and a common one, so common concepts fulfil a general function, and proper concepts carry out a distinctive one.

Eponymy represents the so-called «human factor» in language in the best way, as eponyms reflect the anthropocentric nature of scientific knowledge: discoveries and researches are made by people whose names are immortalized in the names of relevant phenomena, objects, phenomena and processes. On the other hand, comprehension of the results of experts' professional activity in the certain field is also carried out by people, and therein also lies the anthropocentrism of terminological nomination.

The proper name has a great influence on the meaning and functioning of the terminological unit, because it is a part of the cognitive layer of the term. Being a collective professional and scientific memory, the term contributes to the scientific and cognitive activities of man and has an increased communicative significance. The proper name contributes to the generation of new meanings in the professional linguistic worldview. Having an individualizing function, it gives uniqueness to each terminological unit, which leads to a variety of linguistic worldview of a particular field. In addition to the functions, which are inherent in the terms, eponyms have additional ones, namely memorial, reviewing, attenuated functions as well as the function of rational influence.

Eponyms are formed according to the general formation rules of lexical units and they are characterized by semantic, morphological, syntactic and derivational methods, but productive models differ depending on the studied field. There were distinguished classifications by the origin of T. F. Izvekova, E. V. Grishchenko and A. S. Purtov, by the structure of T. McArthur and K. V. Smirnova and by the subject of O. S. Glazirina.

The encyclopedic meaning of the eponym, its general properties, convey the semantic context of a particular term and build an imaginary image of the entire amount of information about the described phenomenon or the object and allow to use extensively names of scientists and researchers. The whole history of the origin of eponymous units is both the history of the development of related terms and a significant part of the culture history.

Eponyms often arise by describing new, complex phenomena in those fields of medicine where a practical activity often precedes a scientific research and classifications. They are characterized by national markedness and often imprint the time.

Eponyms accumulate professional knowledge and reflect the evolution of medical thought. Analysis of selection and a statistical method of calculation enable to determine the priority and significant scientific contribution of doctors in France, England, the USA and Germany in the development of traumatology and orthopedics, as well as to distinguish four periods of eponym active formation, which fall on XIX – XX centuries.

The results of the study confirm the opinion of N. V. Novynska about the close connection between the emergence of a new field of knowledge and the formation of eponyms, because the active formation of eponyms occurs in the period of the origin, as well as the intensive development of a particular field of knowledge. The period from 1900 to 1949 is the most productive in terms of the formation of eponyms, as in the first half of the XXth century there was a final cut of a new clinical discipline of traumatology and orthopedics and there was the introduction of new progressive treatments.

The most productive way of structural term formation in English is the syntactic way, which consists in transforming free phrases into complex «word equivalents». From structural point English eponymous word-combinations of traumatology and orthopedics are stable, often nonprepositional, consisting of a noun and one or more proper names

It is established that eponymous terminological combinations with one proper name in the term structure (82%) significantly exceed the term combinations, which have in their structure two (16.9%) or three (1.1%) surnames. In eponymous word-combinations with one proper name, as a rule, only the surname of the inventor or researcher is used. In terminological combinations with two proper names, the surnames of the researchers are mostly written with a hyphen. The performance of the models: **Proper Name + Noun, Proper Name's + Noun and Proper Name - Proper Name - Proper Name + Noun** and a small number of terms with three proper names indicates a tendency to brevity and conciseness in the terminology of traumatology and orthopedics. This suggests that a shorter form is preferred in the ordering and systematization of medical terminology.

Among the eponyms of the musculoskeletal system, there are distinguished 10 lexical and semantic groups, which reflect the process of systematization and classification of knowledge as a result of human cognitive activity. The most numerous groups were «diseases (genetic and acquired)» (22%) and «fractures» (22%), as the groups of disorders and diseases of the musculoskeletal system are also copious. The analysis of common names has shown that most of them are of general medical nature: syndrome, disease, but the groups «fracture», «musculoskeletal features and radiographic projections», «orthopedic classifications», «orthopedic implants» and basic principles and rules of orthopedic clinical prognosis have a narrow focus, and their common names can be attributed to specialized vocabulary: fracture, osteotomy, repair, prosthesis, forceps, retractor.

Synonymy are widespread among the eponyms of traumatology and orthopedics: 39% have synonyms, and 17% have several synonyms. A

characteristic feature of the eponyms of this field is the presence of binary terms-synonyms: Bakker's cyst – popliteal cyst and long synonymous series: Bekhterev's disease has 6 synonyms: Ankylosing spondylitis, Bechterew's disease, Bekhterev-Strümpell-Mariethie's disease – Marie's disease. The analysis of doublets proved that the predominant type of synonymous relations among them is the relation «eponym and its synonym, which expresses the classification feature of the concept» (52%). The least numerous are groups that have synonyms as symbols (1%) and abbreviations (7%).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асадова А. Ю., Раздубов А. В. Эпонимия в терминологии сфер цифровой фотографии и нанотехнологий: сравнительно-сопоставительный аспект // Филология: научные исследования. 2015. № 4. С. 355–366.
2. Багиян А. Ю., Нерсисян Г. Р., Бжинаева М. В. Детерминологизация как элемент лингвистической креативности: термины эпонимы в английском научно-популярном дискурсе // Филологические науки. Вопросы теории и практики. 2017. № 6, Ч. 2. С. 61–66.
3. Блезнь Бехтерева. Этиология и патогенез болезни Бехтерева (анкилозирующий спондилоартрит) // Компедиум 2019 – лекарственные препараты. URL : <https://compendium.com.ua/clinical-guidelines/revmoortopediya/bolezn-behtereva/> (дата звернення: 03.12.2021).
4. Бондар Н. В. Лексико-семантичні та структурні особливості термінів-епонімів у німецькомовній гастроентерології // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». 2017. Вип. 64. С. 71–74.
5. Варнавская Е. В. Статус и функционирование эпонимов и медицинской терминологии испанского языка : дис. ... канд. филол. наук : [спец.] 10.02.05 «Романские языки» / Воронежский госуд. ун-т. Воронеж, 2009. 212 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
7. Волошук В. І., Гура Н. П., Петруша Ю. Ю. Структурно-морфологічні особливості англійських епонімів терміносистеми травматології та ортопедії // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». 2021. № 50, Т. 1. С. 46–49.
8. Волошук В. І., Петруша Ю. Ю. Лексико-семантичні групи англійських термінів-епонімів в ортопедії та травматології // Тиждень науки : збірник тез доповідей щорічної науково-практичної конференції серед

студентів, викладачів, науковців, молодих учених і аспірантів (м. Запоріжжя, 19-13 квіт. 2021 р.). Запоріжжя, 2021. С. 83–85.

9. Гатауллин Р. Г., Синакаева Л. И. Эпонимия в медицинской терминологии // Вестник Башкирского университета. 2017. Том 22. № 3. С. 641–646.

10. Глазырина Е. С. К вопросу об особенностях функционирования и перевода эпонимов в текстах медицинской тематики: лингводидактический аспект // Перевод и сопоставительная лингвистика. 2016. № 12. С. 27–31.

11. Гринев-Гриневич С. В. Терминоведение. Москва : Академия, 2008. 304 с.

12. Дземан М. І. Фізикальні методи дослідження в сьогоденні клінічної медицини // Практикуючий лікар. 2018. Т. 7, № 2. С. 52–59.

13. Дзюба М. М. Епонімічні терміни як інтернаціональні мовні знаки // Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 15 берез. 2016 р.). Київ, 2016. С. 72–75.

14. Дзюба М. М. Епонімічні найменування в українській науковій термінології // Українська мова. 2010. № 3. С. 55–63.

15. Дзюба М. М. Диференціація епонімічних термінів і номенів // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». 2010. № 676. С. 15–18.

16. Дзюба М. М. Проблеми епонімічної синонімії в українській науковій термінології // Лінгвістика. 2010. № 2 (20). С. 58–64.

17. Довгер О. П., Алябьева А. А. Эпонимическая терминология в английском медицинском дискурсе // Язык. Образование. Культура : сборник научных трудов по материалам XIII Всероссийской научно-практической электронной конференции с международным участием, посвященной 85-летию КГМУ (г. Курск, 22-27 апреля 2019 г.). Курск : КГМУ, 2019. С. 17–20.

18. Запоточна Л. Структурно-семантична характеристика термінів епонімів у англійській кардіологічній термінології // Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики. 2012. № 1. С. 56–66.

19. Золотов А. С. Эпонимы переломов: имена собственные : учебное пособие. Иркутск : ИНЦХТ, 2017. 98 с.

20. Золотов А. С., Михайлов В. В. Эпонимы переломов: имена собственные // Травматология и ортопедия России. 2016. № 22 (2). С. 124–130.

21. Извекова Т. Ф., Грищенко Е. В., Пуртов А. С. Эпонимы в медицинской терминологии // Медицина и образование в Сибири : электрон. версия журн. 2014. № 3. URL : <http://ngmu.ru/cozo/mos/article/abauthors.php?id=1365> (дата звернення: 01.11.2021).

22. Какзанова Е. М. Номенклатура и термины-эпонимы: обзор мнений // Вестник Московского государственного областного университета. Серия «Лингвистика». 2010. № 5. С. 21–25.

23. Какзанова Е. М. Искусство памяти: термины // Искусство памяти: Воспитание национально-культурного сознания молодёжи : сб. науч. статей межрегион. науч.-метод. конф. (г. Санкт-Петербург, 24 ноября 2010 г.). Санкт-Петербург, 2011. С. 192–197.

24. Какзанова Е. М. Лингвокогнитивные и культурологические особенности научного дискурса: на материале математических и медицинских терминов-эпонимов : автореф. дис. на соискание науч. степ. д. филол. наук : [спец.] 10.02.21 «Прикладная и математическая лингвистика» / Институт языкознания РАН. Москва, 2011. 47 с.

25. Какзанова Е. М. Уровневая система термина-эпонима // Язык. Культура. Речевое общение. 2012. № 1. С. 35–39.

26. Ковальчук О. П. Структурно-семантичні особливості епонімів англійської та української мов : дис. ... канд. філол. наук : [спец.] 10.02.17

«Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство» / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Л., 2019. 198 с.

27. Конькова И. И. Анализ антропонимической структуры англоязычного научно-технического дискурса // Филологические науки. Вопросы теории и практики. 2016. № 6, Ч. 2. С. 86–93.

28. Костерина Ю. Е. Эпонимные единицы в англоязычной терминологии физики // Вестник Иркутского государственного лингвистического университета. 2014. № 2 (27). С. 76–82.

29. Лейчик В. М. Обсуждение проблем эпонимии в современной науке. URL : http://www.ling-expert.ru/conference/langlaw1/leitchik_eponyms.html (дата звернення: 01.11.2021).

30. Лейчик В. М. Терминоведение: предмет, методы, структура. Москва : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. 256 с.

31. Лончар М., Островски А. А. Медицинские термины – развитие в современном мире. URL : <http://glebov.com.ua/odnoimennyye-mediczinskie-terminyi-kakistochnik-terminologicheskix-izmenenij.html> (дата звернення: 07.12.2021).

32. Маслова В. А. Homo lingualis в культуре. Москва : Гнозис, 2007. 320 с.

33. Микульчик Р. Дослідження епонімів в українському термінознавстві // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми української термінології. 2015. № 817. С. 41–46.

34. Меженина Е. П. Словарь эпонимических названий болезней и синдромов. Ортопедия и травматология. К. : Вища школа, 1982. 184 с.

35. Новинская Н. В. Термины-эпонимы в языке науки // Вестник РУДН. Серия «Русский и иностранные языки и методика их преподавания». 2013. № 4. С. 34–38.

36. Новинская Н. В. Структурно-грамматическая характеристика терминов-эпонимов // Вестник АГТУ. 2004. № 3. С. 284–289.

37. Новинская Н. В. Синонимия терминов-эпонимов // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. 2016. № 7. С. 52–56.
38. Носович Я. Ф., Сорокина Э. А. Синонимия в отраслевых терминологиях: особенности. Проявления в языках медицины и лингвистики // Вестник Московского государственного областного университета. Серия: Лингвистика. 2020. № 2. С. 22–33.
39. Протченко И. Ф. Лексика и словообразование русского языка советской эпохи: социолингвистический аспект. Москва : Наука, 1985. 351 с.
40. Сиваков Е. А. Эпонимы английского происхождения в ортопедии // Проблемы и перспективы развития современной медицины : сб. науч. ст. XI Респ. науч.-практ. конф. с междунар. участием студентов и молодых ученых (г. Гомель, 2-3 мая 2019 г.). Гомель, 2019. Т. 3. С. 153–155.
41. Смирнова Е. В. Структурные особенности образования эпонимов в медицинской терминологии (на примере английского языка) // Вестник гуманитарного факультета Ивановского государственного химико-технологического университета. 2014. Вып. 6. С. 100–103.
42. Смирнова Е. В. Синонимия в современной медицинской терминологии и ее лексикографирование (на примере англо-русских словарей) // Вестник Костромского государственного университета им. Н. А. Некрасова. 2011. Т. 17. № 2. С. 190–194.
43. Стегніцька Л. В. Статус відпрізвищевих утворень в англійській стоматологічній лексиці // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. Філологічна. 2012. Вип. 27. С. 90–92.
44. Стегніцька Л. В. Генетивні конструкції термінів-епонімів в англійській медичній термінології // Південний архів (філологічні науки). 2020. Вип. LXXXIII. С. 59–62.
45. Стоянова И. Ф. Лексико-семантическая система англоязычной травматологической терминологии : дис. ...канд. филол. наук : [спец.] 10.02.04 «Германские языки» / Институт филологии. К., 2006. 201 с.

46. Строкина А. Н. Из истории авторских терминов в анатомии человека // Вестник Московского университета. Серия XXIII Антропология. 2011. № 4. С. 112–118.

47. Суперанская А. В., Подольская Н. В., Васильева Н. В. Общая терминология. Терминологическая деятельность. Москва : УРСС, 2005. 288 с.

48. Телеки М. М. Епонімічні терміни: збереження культурно-історичної інформації та пам'яті народу // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Філологічні науки. 2016. Вип. 248. С. 65–77.

49. Телеки М. М. Епонімні термінологічні словосполучення в інфектології // Львівський філологічний часопис. 2019. № 5. С. 152–158.

50. Травматологія та ортопедія: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / за ред.: Г. Г. Голки, О. А. Бур'янова, В. Г. Климовицького. 1-ше вид. Вінниця : Нова Книга, 2013. 400 с.

51. Травматологія та ортопедія: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / за ред.: Г. Г. Голки, О. А. Бур'янова, В. Г. Климовицького. 2-ге вид. Вінниця : Нова Книга, 2019. 432 с.

52. Федина Е. А. Синонимические отношения в медицинской терминологии // Вестник Иркутского государственного лингвистического университета. 2010. № 3. С. 188–194.

53. Хакимова Г. А. К вопросу о синонимии в ветеринарной терминосистеме (на материале немецкого языка) // Филология: научные исследования. 2018. № 2. С. 52–60.

54. Хакимова Г. А. Многокомпонентные терминологические словосочетания в ветеринарной терминосистеме современного немецкого языка // Филология: научные исследования. 2021. № 5. С. 36–50.

55. Швецова С. В. Лингвистический анализ способов терминообразования в современной английской офтальмологической терминосистеме : дис. ...канд. филол. наук : [спец.] 10.02.04 «Германские

языки» / Иркутский государственный лингвистический университет. Иркутск, 2005. 180 с.

56. Dictionary Merriam-Webster. URL : <https://www.merriam-webster.com> (дата звернения: 07.12.2021).

57. Karavaeva T. L. Structural and Semantic types of Eponyms // Opera in onomastica. 2011. Vol. 14. P. 80–89.

58. McArthur T. The Oxford Companion to the English Language. Oxford : Oxford University Press, 1992. 1184 p.

59. Medical Dictionary for the Health Professions and Nursing. Wolters Kluwer Health, Lippincott Williams & Wilkins, 2012. 2439 p.

60. Nelson F. R. T., Blauvelt C. T. A Manual of Orthopaedic Terminology. United States : Elsevier, 2015. 508 p.

61. Voytkevich N. I. Differentiation of Eponyms-Names of Diseases by Their Morphological-Graphical Structure, Peculiarities of Functioning and Use According to International Terminological Standards // Mat. conf. : International scientific-practical forum of pedagogues, psychologists and medics «October scientific forum' 15», the 15th of October, 2015, Geneva, Switzerland. P. 16–21.

62. Youngston R. M. Collins Dictionary of Medicine. Glasgow : Collins, 2005. 704 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Найуживаніші епоніми травматології та ортопедії

№	Англійська мова	Українська мова	Альтернативна назва	Рік та країна опису	Походження назви
	Епонімічний термін	Переклад			
1	Achard syndrome	Синдром Ашара – вроджена арахнодактилія	Arachnodactyly, receding lower jaw and joint laxity of hands/feet	Франція	За прізвищем лікаря
2	Achard-Foix-Meuzon syndrome	Синдром Ашара-Фуа-Мезона – відсутність куприка та нижчих крижових хребців	Agenesis coccy-sacralis Aplasia coccy-sacralis	Франція	За прізвищами лікарів
3	Akin osteotomy	Остеотомія основної фаланги 1-го пальця стопи		1925	За прізвищем лікаря
4	Allison atrophy	Атрофія Алісона – кісткова атрофія в результаті нерухомості		1922	За прізвищем лікаря
5	Allis sign	Тест Галеацці використовується для оцінки вивиху стегна	Galeazzi test	Італія	
6	Albers-Schönberg disease	Остеопетроз є надзвичайно рідкісним спадковим захворюванням, завдяки якому кістки тверднуть і стають щільнішими	Marble bone disease, osteopetrosis	1904, Німеччина	За прізвищем лікаря
7	Albright's hereditary osteodystrophy	Спадкова остеодистрофія Олбрайта є формою остеодистрофії	АНО Pseudohypoparathyroidism with Albright hereditary osteodystrophy	США	За прізвищем лікаря
8	Antley-Bixler syndrome	Синдром Ентлі-Бікслера характеризується вадами розвитку та деформаціями, що зачіпають більшість скелета та інших ділянок тіла	ABS craniosynostosis, choanal atresia, radial humeral synostosis trapezoidocephaly-multiple synostosis syndrome	1975, США	За прізвищами лікарів

9	Apert syndrome	Синдром Аперта – це форма акроцефалосиндактилії	Acrocephalosyndactyly, type I ACS1	1906, Франція	За прізвище м лікаря
10	Apley grind test	Використовується для оцінки людей на наявність проблем у меніску коліна	Apley test	1947, Англія	За прізвище м лікаря
11	Aschner syndrome	Синдром Ашнера – нігтьопателлярний синдром		1934	За прізвище м лікаря
12	Austin Moore prosthesis	Протез Остіна Мура (протез кульшового суглоба)	Hip prosthesis	1942, США	За прізвище м лікаря
13	Baastrop's sign	Ознака Бааструпа – ортопедичне та рентгенологічне порушення у людей похилого віку	kissing spines Baastrop's disease	1933, Данія	За прізвище м лікаря
14	Babinski sign	Ознака Бабінського – нанесення інтенсивного штрихового роздратування тупим кінцем шпильки або голки на зовнішню сторону підошви від п'яти до пальців	Babinski test, plantar reflex	Франція	За прізвище м лікаря
15	Babinski-Froment syndrome	Синдром Бабінського-Фромана – парези та м'язові контрактури після травми		Франція	За прізвища ми лікарів
16	Bakker's cyst	Кіста Беккера або підколінна кіста	popliteal cyst	1877	За прізвище м лікаря
17	Baksi's prosthesis	Ліктьовий протез			
18	Bankart lesion	Пошкодження передньої (нижньої) гленоїдальної губи плеча внаслідок вивиху		Англія	За прізвище м лікаря
19	Bankart's fracture	Крайовий перелом передне-нижнього краю суглобової западини лопатки		1923, Англія	За прізвище м лікаря
20	Bankart repair	Операція Банкарта – операція при звичному вивиху переднього		Англія	За прізвище м лікаря

		плеча			
21	Barlow maneuver	Фізичне обстеження немовлят з метою виявлення дисплазії кульшового суглоба	<u>Barlow test</u>	1957, Англія	За прізвищем лікаря
22	Barré-Liéou syndrome	Синдром Барре-Льєу – синдром хребтової артерії, шийна мігрень	tibia vara, Posterior cervical sympathetic syndrome	1925, Франція	За прізвищами лікарів
23	Bartenwerfer syndrome	Синдром Бартенверфера – порушення осифікації епіфізів кісток		1924, Німеччина	За прізвищем лікаря
24	Barton's fracture	Внутрішньо-суглобовий перелом дистальної частини променевої кістки		1838, США	За прізвищем лікаря
25	Baumann's angle	Кут Баумана – перелом дистального відділу плечової кістки безпосередньо над ліктьовим суглобом	supracondylar humerus fracture		
26	Bärtschi-Rochaix syndrome	Синдром Берчі-Роше – остеохондроз шийного відділу хребта, шийна мігрень	cervical vertigo syndrome; vertebral artery compression syndrome	1949, Швейцарія	За прізвищем лікаря
27	Beals-Hecht syndrome	Вроджена контрактуральна арахнодактилія є рідкісним вродженим розладом сполучної тканини	Congenital contractural arachnodactyly	1972	За прізвищами лікарів
28	Bekhterev's disease	Тип артриту, при якому спостерігається тривале запалення суглобів хребта	Ankylosing spondylitis, morbus Bechterew, Bekhterev-Strümpell-Marie disease, Marie's disease, Marie-Strümpell arthritis, Pierre-Marie's disease	1892, Росія	За прізвищем лікаря
29	Bennett's fracture	Косий внутрішньо-суглобовий перелом основи першої п'ясткової кістки		1882, Ірландія	За прізвищем лікаря
30	Bergstrand syndrome	Синдром Бергстранда – остеобластична хвороба		1930, Швеція	За прізвищем лікаря
31	Birch-	Синдром Бірч-Енсена	Split-hand split-foot	1829	За

	Jensen syndrome	– «клешні» кистей та стоп	syndrome		прізвище м лікаря
32	Blegvad - Haxthausen syndrome	Синдром Блегвада-Хакстхаусена – патологічна ламкість кісток	osteogenesis imperfecta, blue sclera and anetoderma.	1921, Данія	За прізвища ми лікарів
33	Blount's disease	Порушення росту великогомілкової кістки	Tibia vara, Mau-Nilsonne Syndrome	1937, США	За прізвище м лікаря
34	Blumensaat's line	Лінія Блюменсаата – це лінія, яка відповідає даху міжсерцевої ямки стегнової кістки	intercondylar line		За прізвище м лікаря
35	Bohler's angle	Анатомічний орієнтир, який спостерігається на бічних рентгенограмах	Tuber Angle	Австрія	За прізвище м лікаря
36	Bonnevie-Ullrich syndrome	Синдром Бонневі-Ульріха – комплекс вроджених аномалій з перетинками в області суглобів	Gonadal dysgenesis; Monosomy X	1934, Норвегія, Німеччина	За прізвища ми лікарів
37	Bosworth fracture	Перелом малоомілкової кістки з заднім вивихом таранної кістки		1947, США	За прізвище м лікаря
38	Bouchar d's nodes	Вузли Бушара – це тверді, кісткові нарости на проксимальних міжфалангових суглобах		Франція	За прізвище м лікаря
39	Boutonniere deformity	Бутоньєрівська деформація – деформоване положення пальців рук і ніг			
40	Boyd-Stearns syndrome	Синдром Бойда-Стірнса		1941	
41	Brinson syndrome	Синдром Брінсона – некроз медіальної клиноподібної кістки стопи			
42	Broden's views	Спеціальні рентгенологічні проєкції п'яткової			

		кістки			
43	Brodie abscess	Абсцес Броді – це підгострий остеомієліт		1845, Англія	За прізвищем лікаря
44	Broström operation	Відновлення зв'язок на бічній кісточці	Broström-Gould technique		
45	Bruck syndrome	Синдром Брука	Osteogenesis imperfecta-congenital joint contractures syndrome	1878	За прізвищем лікаря
46	Brunelli procedure	Процедура для виправлення нестабільності зап'ястя			
47	Bryant's traction	Тяга Брайанта			
48	Büdinge r-Ludloff-Läwen syndrome	Синдром Бюдінгера-Лудлоффа-Левена – хондропатія надколінка	Chondromalacia of patella	1906, Австрія	За прізвищами лікарів
49	Butler-Albright - Bloomberg syndrome	Синдром Батлера-Олбрайта-Блумберга – рахіт, остеомалія	Polyostotic fibrous dysplasia of bone; Osteitis fibrosa disseminata; Polyostotic fibrous dysplasia; Albright's disease of bone	1937, США	За прізвищами лікарів
50	Burns syndrome	Синдром Бернса – рідкісний асептичний некроз дистального епіфіза ліктьової кістки			
51	Busch fracture	Відривний перелом основи дистальної фаланги пальця кисті		1807, Росія	За прізвищем лікаря
52	Calve disease	Хвороба Кальве – остеохондропатія тіла хребця	Perthes disease Legg-Calve-Perthes Disease	1925, Франція	За прізвищем лікаря
53	Camurati-Engelmann disease	Хвороба Камураті-Енгельмана – характерні аномалії скелета	Engelmann disease, Engelmann syndrome, Camurati-Engelmann syndrome, Progressive diaphyseal dysplasia, Osteopathia hyperostotica scleroticans,	Італія, Австрія	За прізвищами лікарів

			Multiplex infantalis		
54	Carpenter syndrome	Синдром Карпентера – акроцефалополісиндактилія, спадкове захворювання	Синдром Пфейфопера acrocephalopolysyndactyly type II	1909, Англія	За прізвищем лікаря
55	Catell-Manzke syndrome	Генетичне захворювання, що характеризується відмітними аномаліями вказівних пальців	Hyperphalangy-clinodactyly of index finger with Pierre Robin syndrome Catell-Manzke Type Palatodigital Syndrome Hyperphalangy-Clinodactyly of Index Finger with Pierre Robin Syndrome Micrognathia-Digital Syndrome		
56	Cedell fracture	Перелом медіального горбка заднього відростка таранної кістки	Fracture of the posteromedial talar process	1974, Швеція	За прізвищем лікаря
57	Chandler's disease	Хвороба Чендлера – стан зі спонтанним остеонекрозом головки стегна	Osteochondritis dissecans	1924	За прізвищем лікаря
58	Chance fracture	Поперечний перелом тіла хребця в грудно-поперекового відділі	Chance fracture of the spine, flexion distraction fracture, lap seat belt fracture	1948, Англія	За прізвищем лікаря
59	Charney prosthesis	Протез Чарні (протез стегна)		1963, Англія	За прізвищем лікаря
60	Charney retractor	Ретрактор Чарні		Англія	За прізвищем лікаря
61	Charley's principles of three-point fixation	Метод фіксації у три точки при нанесенні гіпсу			
62	Chopart fracture - dislocation	Переломовивих в середньому відділі стопи		Франція	За прізвищем лікаря
63	Clarke's	Обстеження колінного	Osmond-Clarke test		

	test	суглоба	patellar grind test		
64	Cobb angle	Кут Кобба – це вимірювання порушень згинання хребта		Англія	За прізвище м лікаря
65	Codman triangle	Трикутна область, яка створюється, коли пухлина піднімає окістя від кістки	Codman's triangle		За прізвище м лікаря
66	Colles' fracture	Позасуставний поперечний перелом дистального відділу променевої кістки з тильним зміщенням периферичного уламка	Pouteau fracture	1814, Ірландія	За прізвище м лікаря
67	Conradi - Hünemann syndrome	Синдром Конраді-Гюнермана – рідкісний тип хондродисплазії	Conradi-Hünemann-Happle syndrome Happle syndrome, X-linked dominant chondrodysplasia punctata	1914, Німеччина	За прізвища ми лікарів
68	Cooper nail's sign	Забій шкіри промежини, мошонки або статевих губ при переломі тазу	pelvic fracture	1916, США	За прізвище м лікаря
69	Cotton test	використовується для виявлення бічного перекладу таранної кістки в області пазу щиколотки			За прізвище м лікаря
70	Cotton fracture	Перелом внутрішньої, зовнішньої щиколоток, заднього відростка великогомілкової кістки	Trimalleolar Fracture	1929, США	За прізвище м лікаря
71	Cotrel-Dubous set instrumentation	Лікувальний підхід до сколіозу		1983	
72	Cozen's test	Фізичний огляд, що проводиться для оцінки латерального епікондиліту або тенісного ліктя	resisted wrist extension test resistive tennis elbow test		
73	Cunningham shoulder reduction	Редукція плечей Каннінгема є анатомічно заснованим методом редукції плеча		2003, Австралія	За прізвище м лікаря
74	Currarin	Спадковий вроджений	CS		

	o syndro me	розлад, коли крижова кістка формується неправильно			
75	Cyriax syndro me	Синдром Сайріакса – синдром ковзного ребра	slipping rib syndrome	1919, Англія	За прізвище м лікаря
76	Darrach elevator	Для підняття м'яких тканин, окістя або кісток під час операцій			
77	Darrach's procedu re	Дистальна резекція ліктьової кістки	Distal ulna resection	1911, США	За прізвище м лікаря
78	Danis-Weber classific ation	Класифікація Даніса-Вебера – це метод опису переломів гомілковостопного суглоба	Weber classification		
79	De Quervain syndro me	Запалення двох сухожиль, які контролюють рух великого пальця та їх сухожильної оболонки	BlackBerry thumb, texting thumb, gamer's thumb, washerwoman's sprain, radial styloid tenosynovitis, de Quervain disease, de Quervain's tenosynovitis, de Quervain's stenosing, designer's thumb, tenosynovitis, mother's wrist, mommy thumb	1895, Швейцарія	За прізвище м лікаря
80	Denis classific ation	Класифікація Деніса – це система класифікації переломів крижів	three-column concept of thoracolumbar spinal fractures		
81	Denis Browne bar	Шина Деніса Брауна – медичний пристрій, що використовується при лікуванні клубної стопи	Denis Browne splint	Англія	За прізвище м лікаря
82	Destot fracture	Різновид перелому Дюпюїтрена. Перелом медіальної кісточки, перелом малогомілкової кістки, розрив дистального міжгомілкового зчленування	Pilon fracture 50	1910, Франція 30	За прізвище м лікаря
83	Destot's sign	Ознака Десто – це клінічна ознака у пацієнтів з переломом			

		тазу			
84	Deutschlander fracture	Виникає, як правило, від перевантажень у дорослих людей, у солдатів на тривалих маршах; характеризується болем в стопі, зазвичай в області II, III або IV плеснових кісток, припухлістю в цій області	March fracture	1921, Німеччина	За прізвищем лікаря
85	De Quervain fracture	Перелом човноподібної кістки, що поєднується з вивихом напівмісячної кістки		1902, Швейцарія	За прізвищем лікаря
86	Dias disease	Хвороба Діаза – розтинаючий остеохондроз тіла таранної кістки	Talar avascular necrosis	1928	
87	Dreyfus syndrome	Синдром Дрейфуса – генералізована платиспондилія		1938, Франція	За прізвищем лікаря
88	Durkan's test	Медична процедура для діагностики пацієнта з синдромом зап'ястного каналу			
89	Duplay disease	Хвороба Дупле – бурсит Дупле, синдром плечового суглоба	subacromial bursitis Duplay syndrome	1872, Франція	За прізвищем лікаря
90	Dupuytren's fracture	Перелом дистального відділу маломілкової кістки вище латеральної щиколотки	Pott's fracture, Maisonnette fracture	1819, Франція	За прізвищем лікаря
91	Dupuytren's contracture	Це стан, при якому один або кілька пальців постійно знаходяться в зігнутому положенні	Dupuytren's disease, Morbus Dupuytren, Viking disease, Celtic hand	1833, Франція	За прізвищем лікаря
92	Durante disease	Хвороба крихких кісток	Osteogenesis imperfecta, brittle bone disease, Lobstein syndrome, fragilitas ossium, Vrolik disease, osteopsathyrosis, Porak disease	Франція	За прізвищем лікаря
93	Duvernay fracture	Ізольований перелом крила клубової кістки		Франція	За прізвищем лікаря

94	Ehlers-Danlos syndromes	Синдроми Елерса-Данлоса – це група рідкісних генетичних порушень сполучної тканини	EDS	1899, 1908, Данія, Франція	За прізвища ми лікарів
95	Eiken syndrome	Синдром Айкена – рідкісна дисплазія кісток	Bone modeling defect of hands and feet; Eiken skeletal dysplasia		
96	Ellis-Van Creveld syndrome	Генетичний розлад типу скелетної дисплазії	mesoectodermal dysplasia	1940, Англія, Нідерланди	За прізвища ми лікарів
97	Ender's nail	Фіксатор (цвях) перелому шийки трохантерної та субтрохантерної областей стегнової кістки			
98	Erlenmeyer flask deformity	Деформація дистального відділу стегнової кістки, який стає схожим на колбу Ерленмейера	EFD		
99	Essex-Lopresti fracture	Роздроблений перелом голівки променевої кістки, вивих в дистальному радіоульнарному суглобі, розрив міжкостної мембрани	Dislocation of the forearm	1951, Англія	За прізвище м лікаря
100	Evans-Jensen classification	Класифікація Еванса-Дженсена – це система класифікації міжчерепних переломів стегна		1949, 1975	За прізвища ми лікарів
101	Evans technique	Методика Еванса – це хірургічна процедура для лікування механічної нестабільності бічних зв'язок гомілковостопного суглоба			
102	Ewing sarcoma	Саркома Юінга – це тип раку, який може бути саркомою кістки	peripheral primitive neuroectodermal tumor, Askin tumor, and Ewing sarcoma family of tumors	1921, США	За прізвище м лікаря
103	Fairban	Рентгенологічні зміни,		Англія	За

	k's changes	що спостерігаються на рентгенограмі колінного суглоба після менісектомії			прізвище м лікаря
104	Fairbank's disease	Рідкісне генетичне захворювання, що вражає зростаючі кінці кісток	multiple epiphyseal dysplasia	1935, Англія	За прізвище м лікаря
105	Farabeuf forceps	Кісткові щипці Фарабефа		Франція	За прізвище м лікаря
106	Finkelstein's test	Тест для діагностики теносиновіту де Кервена у людей, у яких болить зап'ястя			За прізвище м лікаря
107	Freiberg disease	Форма аваскулярного некрозу в плесновій кістці стопи	Freiberg infraction		
108	Froment's sign	Тест зап'ястя на параліч ліктьового нерву		Франція	За прізвище м лікаря
109	Frykman classification	Класифікація Фрикмана – це система класифікації переломів Коллеса			
110	Gaenslen's test	Медичний тест для виявлення порушень опорно-рухового апарату та первинно-хронічного запалення поперекових хребців та крижово-клубового суглоба	Gaenslen's maneuver		
111	Galeazzi fracture	Перелом променевої кістки в середній і дистальній третині в поєднанні з вивихом в дистальному радіоульнарному суглобі	Galeazzi fracture-dislocations	1935, Італія	За прізвище м лікаря
112	Garden classification	Класифікація Гардена – це система класифікації внутрішньо-капсульних переломів стегна			
113	Garre's sclerosing osteomyelitis	Склерозуючий остеомієліт Гарра – це різновид хронічного остеомієліту	Proliferative periostitis	1893, Німеччина	За прізвище м лікаря

114	Gartland classification	Класифікація Гартланда – це система класифікації переломів надсерцево-плечової кістки			
115	Gerber's test	Клінічний маневр, який дозволяє надійно діагностувати розрив сухожилля підлопаткових м'язів	Lift-Off Test, Gerber's Lift-Off Test		
116	Gerdy's tubercle	Горбок Герді – бічний горбок гомілки		Франція	За прізвище м лікаря
117	Gigli saw	Пила Джильї – гнучка дротяна пилка для різання кісток		1894, Італія	За прізвище м лікаря
118	Giintz kyphosis	Юнацький кіфоз Гюнтца		1957	За прізвище м лікаря
119	Gilula's lines	Три дуги на рентгенограмі зап'ястя, що використовується для оцінки вирівнювання зап'ясткових кісток			
120	Girdlestone's Procedure	Остектомія головки стегнової кістки	femoral head osteotomy, Girdlestone resection arthroplasty		
121	Gorham's disease	Рідкісний стан скелета невідомої причини, що характеризується неконтрольованим розростанням каналів усередині кісток	Gorham vanishing bone disease, phantom bone disease	1954, США	За прізвище м лікаря
122	Gosselin fracture	V-подібний внутрішньосуглобовий перелом дистального відділу великогомілкової кістки		1866, Франція	За прізвище м лікаря
123	Grisel syndrome	Синдром Грізеля – ураження першого шийного хребця		1930, Франція	За прізвище м лікаря
124	Gruber syndrome	Синдром Грубера – спадковий комплексний порок розвитку, що характеризується полі- або синдактилією, вадами розвитку	MKS	1933, Німеччина	За прізвище м лікаря

		лицьового черепа, дисплазією хребетного стовпа			
125	Gruen zones	Зони Груена – це система розділення поверхні між кісткою і стовбуром протеза кульшового суглоба.			
126	Grosse-Kempf nail	Фіксатор (цвях) перелому гомілки або стегнової кістки			
127	Gustilo open fracture classification	Система класифікації відкритих переломів Густіло		1976, Філіпіни	За прізвищем лікаря
128	Guyon's canal	Ліктьовий канал або ліктьовий тунель – це напівжорсткий поздовжній канал у зап'ясті	Ulnar canal	1861, Франція	За прізвищем лікаря
129	Haglund's syndrome	Синдром Хаглунда – це група ознак та симптомів		1928, Швеція	За прізвищем лікаря
130	Hajdu-Cheney syndrome	Вроджений розлад сполучної тканини	Cheney syndrome	1948, угорсько-англійський та американський лікарі	За прізвища ми лікарів
131	Hangman fracture	Перелом Хангмана – краніюшийний синдром, перелом шийного відділу хребетного стовпа	Traumatic Spondylolisthesis of Axis	1913	
132	Harding lateral approach to the hip	Бічний підхід, що використовується для заміщення стегна			
133	Harris Hip Score	Оцінка тазостегнового суглоба Харріса для оцінки результатів хірургічної операції на тазостегновому суглобі або його заміни	Harris Hip Scale (HHS)		
134	Harris lines	Лінії підвищеної щільності кісткової тканини	Growth arrest lines		

135	Harrison's groove	Борозенка Гаррісона – це горизонтальна борозна вздовж нижньої межі грудної клітини	Harrison's sulcus	Англія	За прізвище м лікаря
136	Harrington rod	Стрижень Гаррінгтона (або імплантат Гаррінгтона) – це хірургічний пристрій з нержавіючої сталі.	Harrington implant	США	За прізвище м лікаря
137	Hass disease	Хвороба Гасса – остеохондропатія голівки плечової кістки	Osteonecrosis of the humeral head (ONHH)	1921	
138	Hawkins-Kennedy Test	Тест для оцінки ортопедичної травми плеча	Subacromial Pain Syndrome (SAPS)	1980-ті роки, Канада	За прізвища ми лікарів
139	Haversian canal	Гаверсові канали – це серія мікроскопічних трубок у найвіддаленішій частині коркової кістки	Canals of Havers	1691, Англія	За прізвище м лікаря
140	Haruguchi classification	Класифікація Харугучі – це система класифікації переломів задньої кінцівки		Японія	За прізвище м лікаря
141	Hawkins classification	Класифікація переломів таранної кістки			
142	Heberden's nodes	Вузли Гебердена – це тверді або кісткові набряки в дистальних міжфалангових суглобах		1802, Англія	За прізвище м лікаря
143	Henderson's fracture	Трьохщиколотковий перелом			
144	Herbert classification	Класифікація Герберта – це система категоризації лопатоподібних переломів			
145	Herschovič classification	Класифікації переломів дистального відділу гомілки			
146	Herbert screw	Гвинт Герберта – це канюльований гвинт із змінним кроком		1978, Англія	За прізвище м лікаря

147	Hertwig – Weyers syndrome	Синдром Гертвіга-Вейерса – синдром олігодактилії		1957	
148	Hilgenrainer's line	Горизонтальна лінія на рентгенограмі малого тазу		Німеччина	За прізвище м лікаря
149	Hill-Sachs fracture	Імпресійний перелом заднь-латерального відділу голівки плечової кістки	Hill-Sachs lesion	1940, США	За прізвища ми лікарів
150	Holdsworth fracture	Нестабільне пошкодження хребетного стовпа – переломовивих на рівні переходу грудного відділу в поперековий		1963, Англія	За прізвище м лікаря
151	Hohmann retractor	Ретрактор Гомана			
152	Hoffa fracture	Фронтальний перелом медіального виростка стегна		1888, Німеччина	За прізвище м лікаря
153	Holstein-Lewis fracture	Спіральний перелом нижньої третини плеча		1963, США	За прізвища ми лікарів
154	Hutchinson's fracture	Косий перелом шиловидного відростка променевої кістки з проникненням в порожнину променево-зап'ясткового суглоба	Пеерлом шофера, перелом водія вантажівки, перелом зворотного удару Chauffeur fractures, backfire fractures	1866, Англія	За прізвище м лікаря
155	Hubscher maneuver	Метод оцінки плоскостопості	Jack's test	1953	За прізвище м лікаря
156	Hueter-Volkman law	Ортопедичне правило щодо росту кісток: сили стиснення стримують ріст, а сили розтягування стимулюють ріст		19 ст., Німеччина	За прізвища ми лікарів
157	Hume fracture	Травма ліктьового суглоба, що включає перелом олекранона з супутнім вивихом передньої частини		1957, Англія	За прізвище м лікаря

		променевої головки, що трапляється у дітей			
158	Ideberg classification	Класифікація Ідеберга – це система класифікації переломів лопатки			
159	Ilizarov apparatus	Апарат Ілізарова для подовження кісток		1950-ті роки, СРСР	За прізвище м лікаря
160	Iselin syndrome	Синдром Ізелена – рідкісний асептичний некроз головки плеснової кістки			
161	Jansen's metaphyseal chondrodysplasia	Метафізарна хондродисплазія Янсена	Murk Jansen-type metaphyseal chondrodysplasia, Jansen metaphyseal dysostosis, Jansen disease	1934, Нідерланди	За прізвище м лікаря
162	Jefferson fracture	Складний вибуховий перелом першого шийного хребця, зазвичай з латеральним зміщенням бічних мас атланта		1920, Англія	За прізвище м лікаря
163	Jeune disease	Хвороба Джюна – спадкова асфіксічна дисплазія грудної клітини	Asphyxiating thoracic dysplasia (ATD)	1954, Франція	За прізвище м лікаря
164	Jobe's test	Ортопедичне дослідження для перевірки стійкості плеча	relocation test, empty can test		
165	Jones fracture	Поперечний перелом в області основи п'ятої плеснової кістки		1902, Англія	За прізвище м лікаря
166	Judet view	Додаткова проекція до тазового ряду, коли є підозра на перелом вертлюжної западини	oblique pelvis		
167	Jungbluth forceps	Щипці Юнгблатта для репозиції тазу			
168	Jupiter classification	Класифікація переломів дистального відділу плечової кістки двоколінного відділу			За прізвище м лікаря
169	Kanavel's sign	Ознака Канавела – це клінічна ознака у пацієнтів з інфекцією сухожильної		1912, США	За прізвище м лікаря

		згинальної оболонки кисті			
170	Kapandj i score	Інструмент для оцінки опозиції великого пальця		Франція	За прізвище м лікаря
171	Kashin-Beck disease	Хронічний ендемічний тип остеохондропатії	Ендемічний поліартрит KBD	1856	За прізвища ми лікарів
172	Kellgren-Lawrence grading scale	Рентгенологічні системи класифікації остеоартриту			
173	Kenny syndrome	Синдром Кенні – вроджений стеноз кістковомозкових порожнин довгих трубчастих кісток	KCS	1966	За прізвище м лікаря
174	Kienbock's disease	Хвороба Кінбека – це розлад зап'ястя		1910, Австрія	За прізвище м лікаря
175	Kirschner wire	Дріт Кіршнера або К-провід чи штифт – це стерилізовані, заточені, гладкі штирі з нержавіючої сталі	K-wires	1909	
176	Klippel-Feil syndrome	Синдром злиття шийних хребців	cervical vertebral fusion syndrome	1912, Франція	За прізвища ми лікарів
177	Klippel-Trénaunay syndrome	Синдром Кліппеля-Треноне, при якому кровоносні судини та/або лімфатичні судини не можуть формуватися належним чином	Klippel-Trénaunay-Weber syndrome, angioosteohypertrophy syndrome, hemangiectatic hypertrophy	1900, Франція	За прізвища ми лікарів
178	Klein's line	Віртуальна лінія, яку можна провести на рентгені стегна підлітка паралельно анатомічно верхньому краю шийки стегна	line of Klein	1952, США	За прізвище м лікаря
179	Kniest dysplasia	Рідкісна форма карликовості	Kniest chondrodystrophy Kniest Syndrome Metatropic dwarfism, type II Metatropic dysplasia,	1952	За прізвище м лікаря

			type II Swiss Cheese Cartilage Syndrome		
180	Krukenberg procedure	Хірургічна техніка, яка перетворює куку су передпліччя в кліщі.	Krukenberg operation	1917, Німеччин а	За прізвище м лікаря
181	König disease	Хвороба Кеніга – остеохондропатія виростка стегнової кістки	Osteochondritis dissecans (OCD)	1889, Німеччин а	За прізвище м лікаря
182	Kocher criteria	Критерії Кохера – це інструмент для диференціації септичного артрити від транзитного синовіту		США	За прізвище м лікаря
183	Kocher fracture	Перелом голівки плеча у вигляді невеликого напівмісячного фрагмента зі зміщенням останнього в порожнину ліктьового суглоба		Швейцарі я	За прізвище м лікаря
184	Köhler disease	Хвороба Келера – рідкісне захворювання кісток стопи у дітей від шести до дев'яти років	Aseptic necrosis of the tarsal bone, Kohler's Disease of the Tarsal Navicular, Osteochondritis of tarsal/metatarsal bone	1908, Німеччин а	За прізвище м лікаря
185	Kohler fracture	Перелом човноподібної кістки стопи в поєднанні з аваскулярним некрозом кістки, зустрічається у дітей		Німеччин а	За прізвище м лікаря
186	Kozlowski syndrome	Синдром Козловського – спонділометафізарна дисплазія	Dysmorphism arthrogryposis skeletal maturation advanced Jequier-Kozlowski syndrome Skeletal dysplasia Jequier-Kozlowski type SMD Kozlowski type Jequier Kozlowski skeletal dysplasia	1967	
187	Kugelberg-Welander	Синдром Кюгельберга-Веландера – спадкова форма прогресуючої м'язової атрофії	Juvenile Spinal Muscular Atrophy; Kugelberg-Welander	1956, Швеція	За прізвища ми лікарів

	syndrome		syndrome; Muscular atrophy, juvenile; SMA 3; SMA III; SPINAL MUSCULAR ATROPHY, TYPE III; Spinal muscular atrophy type 3; KWS SMA3 spinal muscular atrophy type 3		
188	Küntsch er nail	Інтрамедулярний стрижень (інтрамедулярний цвях або міжблокувальний цвях або цвях Кюншера) являє собою металевий стрижень	Intramedullary rod K-nail		За прізвище м лікаря
189	Lachman test	Тест для діагностики пошкодження передньої хрестоподібної зв'язки		США	За прізвище м лікаря
190	Larrey's sign	Ознака Ларрі – це клінічна ознака у пацієнтів з сакроілеїтом		Франція	За прізвище м лікаря
191	Larsen syndrome	Синдром Ларсена – вроджені вивихи суглобів	LRS; Autosomal dominant Larsen syndrome	1950, США	За прізвище м лікаря
192	Lasègue's sign	Тест для визначення чутливості нервового корінця у поперековому спинномозковому нерві	Lasègue test, Lazarević's sign, The straight leg raise	1864, Франція, Сербія	За прізвище м лікаря
193	Latarjet operation	Хірургічна процедура для лікування повторних вивихів плеча	Latarjet-Bristow procedure	1954, Франція	За прізвище м лікаря
194	Laugier fracture	Ізольований перелом блоку плечової кістки (ліктьовий суглоб)		1853	За прізвище м лікаря
195	Lauge-Hansen classification	Класифікація Лауге-Хансена – це система класифікації переломів гомілковостопного суглоба		1950, Данія	За прізвище м лікаря
196	Lauenstein fracture	Перелом Лауенштейна – ізольований перелом краю дистального			

		метаепіфізу великогомілкової кістки			
197	Ledderh ose syndro me I	Синдром Леддерхозе I – контрактура Леддерхозе	Plantar fascial fibromatosis, Morbus Ledderhose, and plantar fibromatosis	1894, Німеччин а	За прізвище м лікаря
198	Ledderh ose syndro me II	Синдром Леддерхозе II – розвивається в результаті травматичного розриву плантарної фасції		Німеччин а	За прізвище м лікаря
199	Legg- Calvé- Perthes disease	Дитячий розлад стегна	Perthes disease 50	1909- 1910, США, Швеція, Франція	За прізвище м лікаря
200	f. s. Lindem ann	Фіусована кругла спина Ліндемана		1931, Німеччин а	За прізвище м лікаря
201	Lisfranc fracture	Переломовивих у заплюсно-плюсному суглобі	Lisfranc dislocation, Lisfranc fracture dislocation, tarsometatarsal injury, midfoot injury	Франція	За прізвище м лікаря
202	Lisfranc joints	Тарзаметатарзальні суглоби (суглоби Лісфранка) – це передплюсне-плюснів суглоби стопи	Tarsometatarsal joints	Франція	За прізвище м лікаря
203	Lisfranc ligamen t	Зв'язка Лісфранка – одна з декількох зв'язок, яка з'єднує медіальну клиноподібну форму з другою плюсновою кісткою.	Midfoot Injury	Франція	За прізвище м лікаря
204	Lister's tubercle	Спинний горбок променевої кістки	Dorsal tubercle		
205	Le Fort Fracture of the Ankle	Відривний перелом переднє-внутрішнього краю дистального відділу малогомілкової кістки в місці прикріплення міжберцової зв'язки	перелом Wagstaffe	1886, Франція	За прізви щем лікаря
206	Le Fort Fracture s of the Face	Перелом кісток лицьового скелету трьох типів		1901, Франція	За прізвище м лікаря

207	Le Fort fracture of the skull	Перелом черепа			
208	Lobster deformation	Деформація Лобстера – відсутність середнього ряду кісток кисті		1909	За прізвище м лікаря
209	Lobstein disease	Хвороба Лобштейна – спадкова пізня патологічна ламкість кісток	Brittle bone disease, Lobstein syndrome, fragilitas ossium, Vrolik disease, osteopsathyrosis idiopathica	1833, Франція	За прізвище м лікаря
210	t. Luschka	Виделка Лушкі – виделкоподібні ребра		Німеччина	За прізвище м лікаря
211	Madelung's deformity	Деформація Маделунга характеризується деформацією зап'ястя		1878, Німеччина	За прізвище м лікаря
212	Maison neuve fracture	Спіральний перелом верхньої третини маломілкової кістки		1840, Франція	За прізвище м лікаря
213	Maffucci syndrome	Рідкісне захворювання, при якому в кістках розвиваються множинні доброякісні пухлини хряща			
214	Majewski syndrome	Синдром Маєвського – реберно-полідактилічний синдром	Polydactyly with neonatal chondrodystrophy type I Lenz-Majewski syndrome; Lenz-Majewski hyperostotic dysplasia; Hyperostotic dwarfism Lenz-Majewski type	1971	За прізвище м лікаря
215	Malgaig ne's trauma	Пошкодження Мальгеня – перелом основи ліктьового відростка зі зміщенням дистального уламка ліктьової кістки наперед і вивихом головки променевої кістки наперед		Франція	За прізвище м лікаря
216	Malgaig ne's	Переломовивих однієї половини тазу з		1847, Франція	За прізвище

	fracture	порушенням неперервності переднього та заднього напівкілець			м лікаря
217	Mankowsky syndrome	Синдром Манковського – родинна диспластична остеопатія	Hypertrophic osteoarthropathy, Pierre-Marie syndrome, Bamberger syndrome, osteoarthropatia hypertrophica, and Hagner syndrome.	1934	За прізвище м лікаря
218	Marfan syndrome	Синдром Марфана – арахнодактилія	MFS	1896, Франція	За прізвище м лікаря
219	Marie-Leri syndrome	Синдром Марі-Лері – «лорнетні пальці»		1913, Франція	За прізвища ми лікарів
220	Marie-Sainton disease	Хвороба Марі-Сентона – ключично-черепно- пальцевий дизостоз	остеодентальна дисплазія, Шейтауера-Марі- Сентона синдром,	1871, 1897, Німеччин а, Франція	За прізвища ми лікарів
221	Marshall syndrome	Синдром Маршалла – це генетичне порушення сполучної тканини, яке може спричинити втрату слуху	Deafness, myopia, cataract, saddle nose- Marshall type		
222	Marshall-Smith syndrome	Синдром Маршалла- Сміта характеризується незвичним прискореним дозріванням скелета	Greig's syndrome, polysyndactyly cephalopolysyndactyly syndrome, accelerated skeletal maturation, Marshall-Smith type, Marshall-Smith-Weaver syndrome	1971	
223	Matta forceps	Щипці Матта			
224	Martin-Gruber Anastomosis	Зв'язок від серединного нерву до ліктьового нерву в передпліччі	MGA		
225	Mayfield classification	Класифікація Мейфілда – це система класифікації перилунатних дислокацій			
226	McCune -	Синдром Маккейна- Олбрайта – генетичне	MAS	1937, США	За прізвища

	Albright syndrome	захворювання, що вражає кісткову, шкірну та ендокринну системи			ми лікарів
227	McMurray test	Використовується для оцінки наявності рідини у меніску коліна	McMurray circumduction test	Велика Британія	За прізвищем лікаря
228	Melnick - Needles syndrome	Синдром Мельніка-Нідла	Melnick-Needles osteodysplasty	1966, США	За прізвища ми лікарів
229	Meissner fracture	Ізольований перелом заднього краю дистального метаепіфізу великогомілкової кістки		1909	За прізвищем лікаря
230	Milch classification	Класифікація Мілха – це система класифікації переломів дистальних відділів плечової кістки			
231	Milkman disease	Хвороба Мілкмена – множинні спонтанні ідіопатичні симетричні переломи		1934, США	За прізвищем лікаря
232	Mirels' score	Оцінка Мірелса – це інструмент для лікування пухлин кісток			
233	Moersch-Woltman syndrome	Синдром Мерша-Вольтмена – прогресуюча м'язова скутість	Stiff person syndrome (SPS)	1956, США	За прізвища ми лікарів
234	Monteggia fracture	Перелом проксимальної третини ліктьової кістки з вивихом проксимальної головки променевої кістки		1814, Італія	За прізвищем лікаря
235	Montercaux fracture	Перелом малогомілкової кістки на рівні шийки			За прізвищем лікаря
236	Moore's fracture	Перелом дистального кінця променевої кістки з вивихом ліктьовий і утиском		1872, США	За прізвищем лікаря

		шиловидного відростка під кільцеподібної зв'язкою			
237	Moore posterior approach to the hip	Задній (південний) підхід здійснює доступ до суглоба і капсули через спину	Southern posterior approach to the hip		
238	Moore's pin	Штифт Мура при переломі шийки стегнової кістки			
239	Morton's toe	Палець Мортонна – це стан першої плеснової кістки, яка є короткою по відношенню до другої плеснової кістки	Morton's foot, Greek foot, royal toe, Turkey toe, LaMay toe, Sheppard's toe, Coup d'etoe, Viking toe, Morton's syndrome, long toe, boss toe	1927, США	За прізвище м лікаря
240	Morton's neuroma	Неврома Мортонна – це доброякісна неврома міжметатарзального підшовного нерву	Morton neuroma, Morton's metatarsalgia, Intermetatarsal neuroma, and Intermetatarsal space neuroma	США	За прізвище м лікаря
241	Mouchet fracture	Перелом голівки плеча (ліктьовий суглоб)		Франція	За прізвище м лікаря
242	Mulder's sign	Фізичний огляд для діагностики невроми Мортонна		Нідерланди	За прізвище м лікаря
243	Mumford procedure	Дистальне видалення ключиці	Distal clavicle excision		
244	Naffziger syndrome	Синдром Наффцигера – синдром шийних ребер	Синдром Адсона, синдром Нонне, синдром Гота, синдром Гота-Гюнольда, синдром Купера	1937, США	За прізвище м лікаря
245	Niederl fracture	Діагональний вертикальний перелом кісток тазового кільця; різновид подвійного вертикального перелому кісток тазового кільця типу Мальгеня			

246	Nievergelt – Peaeman syndrome	Синдром Нівергельта-Пірльмана – сімфалангія атипovou клишоногістю		1944, Швейцарія	За прізвище м лікаря
247	Neer's prosthesis	Протез Ніра для заміщення плеча		США	За прізвище м лікаря
248	Neer impingement sign	Для діагностики пошкодження плеча	Shoulder impingement syndrome	1972, США	За прізвище м лікаря
249	O'Brien's Test	Ортопедичний тест для плеча	O'Brien's Active Compression Test		
250	Ober's test	Тест Обера для виявлення герметичності клубово-великогомілкової смуги			
251	O'Donoghue's triad	Травма передньої хрестоподібної зв'язки, медіальної колатеральної зв'язки та меніска	unhappy triad, blown knee	1950, США	За прізвище м лікаря
252	Ollier disease	Хвороба Оліє – розлад скелету	dyschondroplasia enchondromatosis multiple cartilaginous enchondroses multiple enchondromatosis	1899, Франція	За прізвище м лікаря
253	Ortolani test	Обстеження на предмет дисплазії кульшового суглоба	Ortolani maneuver	1937, Італія	За прізвище м лікаря
254	Osgood-Schlatter disease	Хвороба Осгуда-Шлаттера – це запалення зв'язки на бульбовидній кістці великої гомілки	Apophysitis of the tibial tubercle, Lannelongue's disease, osteochondrosis of the tibial tubercle, OSD	1903, США, Швейцарія	За прізвища ми лікарів
255	Ostler syndrome	Синдром Остлера – кігтеподібна деформація великого пальця ноги	OWRD		
256	Ottawa ankle rules	Набір вказівок для клініцистів, які допоможуть вирішити, чи слід пропонувати пацієнту рентгенівські знімки стопи		1992, Канада	За географічною назвою

257	Ottawa knee rules	Набір правил, що допомагають лікарям визначити, чи потрібна рентген коліна	OKRs	Канада	За географічною назвою
258	Otto pelvis	Таз Отта – протрузія вертлюжної западини	Bilateral protrusio acetabuli	1824, Німеччина	За прізвищем лікаря
259	Patrick's test	Проводиться для оцінки патології кульшового суглоба або крижово-клубового суглоба	FABER test	США	За прізвищем лікаря
260	Pauwel's Classification	Класифікація Пауела за кутом між лінією перелому шийки стегнової кістки і горизонталлю			За прізвищем лікаря
261	Pauwel's angle	Кут між лінією перелому шийки стегнової кістки та горизонталлю		1935, Німеччина	За прізвищем лікаря
262	Paget's disease of bone	Хвороба кісток Педжета – це стан, що включає клітинну перебудову та деформацію однієї або декількох кісток	Paget's disease, osteitis deformans	1877, Англія	За прізвищем лікаря
263	Panner disease	Хвороба Паннера – це остеохондроз ліктя		Данія	За прізвищем лікаря
264	Perkin's line	Лінія Перкіна – це лінія, проведена на рентгенограмі малого тазу, перпендикулярно лінії Гільгенрейнера			
265	Perthes lesion	Ураження Пертеса є різновидом пошкодження Банкарта		1905, Німеччина	За прізвищем лікаря
266	Perthes-Jungling syndrome	Синдром Пертеса-Юнглінга – кістозний остіт	Boeck disease	1908, Німеччина 40	За прізвищами лікарів
267	Phalen's maneuver	Діагностичний тест на синдром зап'ястного каналу		США	За прізвищем лікаря
268	Pierson syndrome	Синдром Пірсона – некротичний остит лобкової кістки	PS		
269	Pipkin fracture-	Перелом голівки стегна, зазвичай		1957	

	dislocation	поєднується з вивихом			
270	Pipkin classification	Класифікація Піпкіна – це система класифікації переломів стегна			За прізвищем лікаря
271	Pittsburgh knee rules	Медичні правила для оцінки перелому колінного суглоба			За географічною назвою
272	Ponseti method	Метод Понсеті – це маніпулятивна техніка, яка коригує вроджене клишоногість без інвазійної хірургії		1950, іспансько - американський лікар	За прізвищем лікаря
273	Posada fracture	Перелом дистального відділу плечової кістки з кутовим зміщенням наперед, в поєднанні із заднім вивихом променевої та ліктьової кісток			
274	Pott's fracture	Перелом дистального відділу маломілкової кістки на 2-3 дюйма проксимальніше гомілковостопного суглоба в поєднанні з розривом дельтоподібного зв'язки і зовнішнім зміщенням таранної кістки		1768, Англія	За прізвищем лікаря
275	Preiser disease	Хвороба Прейзера, або (ідіопатичний) аваскулярний некроз лопатки	Idiopathic avascular necrosis of the scaphoid	1911, Німеччина	За прізвищем лікаря
276	Proteus syndrome	Синдром Протея – рідкісне захворювання, яке може спричинити розростання тканин	PS	1976, Єгипет, США	За ім'ям грецького бога Протея
277	Putti disease	Хвороба Путті – дегенерація міжхребтових хрящів	Putti syndrome Putti's syndrome (disorder) Lumbar vertebral syndrome Vertebral sciatica Vertebral syndrome	1927, Італія	За прізвищем лікаря
278	Rett syndrome	Генетичний розлад у жінок	RTT Cerebroatrophic	1966 Австрія	

	me		hyperammonemia; dementia, ataxia, and loss of purposeful hand use syndrome		
279	Rolando fracture	Роздроблений внутрішньо- суглобовий перелом основи першої п'ясткової кістки зазвичай з трьома великими фрагментами з Т- або Y-подібною лінією перелому		1910, Італія	За прізвище м лікаря
280	Rubinst ein- Taybi syndro me	Синдром Рубінштейна- Тайбі	Broad thumb-hallux syndrome, Rubinstein syndrome	1963, США	За прізвища ми лікарів
281	Ruedi- Allgowe r classific ation	Система класифікації переломів пілонів дистального відділу гомілки			
282	Rust syndro me	Синдром Руста – хребетно- субокціпітальна хвороба		1834, Німеччин а	За прізвище м лікаря
283	Salter- Harris fracture	Система класифікації переломів, при яких зачіпається епіфізарна пластинка або пластинка росту кістки	Growth plate fracture	1963	
284	Sanders classific ation	Класифікація Сандерса – це система класифікації внутрішньо- суглобових переломів п'ясткової кістки			
285	Schatzk er classific ation	Класифікація переломів великогомілкової кістки		1979	
286	Schenck classific ation	Класифікація Шенка – це система класифікації вивихів колінного суглоба			За прізвище м лікаря
287	Scheuer mann's disease	Хвороба Шейермана – це самообмежувальний розлад скелета в дитинстві	Scheuermann's kyphosis, Calvé disease, idiopathic juvenile kyphosis of the spine	Данія	За прізвище м лікаря

288	Schwartz-Jampel syndrome	Синдром Шварца-Джампеля – рідкісне захворювання, що спричинює остеохондродисплазію, пов'язану з міотонією	SJS chondrodystrophic myotonia myotonic myopathy, dwarfism, chondrodystrophy, ocular & facial anomalies Schwartz-Jampel-Aberfeld syndrome SJA syndrome	1962, США	За прізвища ми лікарів
289	Schmorl's nodes	Вузли Шморля – це випинання пульпозного ядра міжхребцевого диска через торцеву пластинку тіла хребця та в сусідній хребці	intravertebral disc herniations	Німеччина	За прізвище м лікаря
290	Schober's test	Тест, який для вимірювання здатності пацієнта згинати поперек		1937, Німеччина	За прізвище м лікаря
291	Seddon's classification	Класифікація пошкодження периферичного нерву	Peripheral nerve injury classification	1943	
292	Seinsheimer classification	Класифікація Сейнштеймера – це система класифікації субтранхартерних переломів стегна		1978, США	За прізвище м лікаря
293	Segond fracture	Невеликий відривний перелом зовнішнього краю проксимального відділу великогомілкової кістки (трохи нижче плато), який часто поєднується з пошкодженням зв'язок колінного суглоба		1879, Франція	За прізвище м лікаря
294	Seidel nail	Цвях Зейделя при переломі стовбура плечової кістки			
295	Seymour fracture	Позасуставний поперечний перелом основи дистальної фаланги пальців кисті у дітей або дорослих		1966, Англія	За прізвище м лікаря
296	Sever's Disease	Запаленням пластини росту в п'яті дітей	apophysitis of the calcaneus		
297	Shepherd	Перелом латерального		1882,	За

	d's fracture	горбка заднього відростка таранної кістки		Канада	прізвище м лікаря
298	Shenton's Line	Лінія Шентона – це уявна лінія, проведена вздовж нижньої межі верхньої лобкової гілки і вздовж медіальної межі шийки стегнової кістки		Англія 1902	За прізвище м лікаря
299	Silver-Russell syndrome	Синдром Срібла-Рассела є рідкісним вродженим розладом росту	Silver-Russell dwarfism	1953-1954	За прізвища ми лікарів
300	Simmonds' test	Використовується при обстеженні нижніх кінцівок для тестування на розрив Ахіллового сухожилля	Thompson test, Simmonds-Thompson test	Англія	За прізвище м лікаря
301	Skellern fracture	Повний перелом променевої кістки в нижній третині у дітей в поєднанні з переломом ліктьової кістки за типом «зеленої гілочки»		1915, США	За прізвище м лікаря
302	Smith's fracture	Поперечний перелом дистального відділу променевої кістки зі зміщенням дистального фрагмента в долонну сторону по ширині і/або під кутом	Goyrand, зворотній перелом Colles, зворотній перелом Barton	1848, Ірландія	За прізвище м лікаря
303	Smith Peterson nail	Цвях Сміта Петерсона при переломі шийки стегнової кістки		Американський лікар норвезького походження	За прізвище м лікаря
304	Smith-Petersen anterior approach to the hip	Передній підхід		1923, Американський лікар норвезького походження	За прізвище м лікаря
305	Spanier forceps	Щипці Шпаньєра			
306	Southwi	Рентгенологічний кут,		США	За

	ck angle	який використовується для вимірювання тяжкості прослизання капітального епіфізу стегна			прізвище м лікаря
307	Steinmann pin	Штифт Штайнмана			
308	Steinbrocker syndrome	Синдром Стейнброекера – плечекистьовий синдром, рефлекторна дистрофія верхньої кінцівки		1948, США	За прізвище м лікаря
309	Stieda fracture	Відривний перелом внутрішнього виростка стегна в місці прикріплення великогомілкової колатеральної зв'язки		Німеччина	За прізвище м лікаря
310	Stener lesion	Ураження Стенера – це різновид травматичної травми великого пальця		1962, Швеція	За прізвище м лікаря
311	Sudeck's atrophy	Складний регіональний больовий синдром, кісткова атрофія Зудека	Complex regional pain syndrome, reflex sympathetic dystrophy	1900, Німеччина	За прізвище м лікаря
312	Swanson prosthesis	Протез Свонсона для заміщення суглобів пальців			
313	Swanson's Arthroplasty	Ендопротезування при артрозі проксимального міжфалангового суглоба		Середина 60-х років 20 ст.	
314	Talwalkar nail	Цвях при переломі променевої кістки та ліктьової кістки			За прізвище м лікаря
315	Taylor Spatial Frame	Просторова рамка Тейлора		1994	За прізвище м винахідників – братів Тейлорів
316	Teisen classification	Класифікація Тейзена – це система класифікації переломів місячної кістки		1988, Данія	За прізвище м лікаря
317	Terry Thomas	Розрив зв'язки, що призводить до поділу		1977	За схожість

	sign	напівмісячної і човноподібної кісток			ю із зубною діастемою британського коміка Террі Томаса
318	Teunissen-Cremers syndrome	Синдром Тейнісена-Кремерса	Stapes ankylosis with broad thumbs and toes	Нідерланди	За прізвищами лікарів
319	Thieman syndrome	Синдром Тімана – аваскулярний некроз фаланг пальців кисті, остеохондрит метакarpальних і метатарзальних кісток	familial osteoarthropathy of the fingers, osteonecrosis of the base of phalanx	1909, Німеччина	За прізвищем лікаря
320	Thomas splint	Шина Томаса		Середина 19 ст., Уельс	За прізвищем лікаря
321	Thomas test	Тест, який використовується для виключення контрактури згинання стегна	Hugh Owen Thomas well leg raising test	Середина 19 ст., Уельс	За прізвищем лікаря
322	Thompson and Epstein classification	Класифікація Томпсона та Епштейна – це система класифікації переломів заднього відділу стегна		1951	За прізвищами лікарів
323	Thompson prosthesis	Протез Томпсона при переломі шийки стегнової кістки		1950, США	За прізвищем лікаря
324	Thurstan Holland sign or fragment	Невелика метафізарна трикутна частина кістки	shiny corner sign	Англія	За прізвищем лікаря
325	Tietze syndrome	Синдром Тітце – доброякісне запалення одного або декількох реберних хрящів	costochondral junction syndrome	1921, Німеччина	За прізвищем лікаря
326	Tillaux fracture	Відривний перелом переднє-зовнішнього горбка дистального відділу	перелом Tillaux-Chaput, перелом Tillaux-Kleiger	1892, Франція	За прізвищем лікаря

		великогомілкової кістки			
327	Tinel's sign	Спосіб виявлення подразнених нервів	Hoffmann-Tinel sign	1915, Франція	За прізвище м лікаря
328	Tommy John surgery	Реконструкція ліктьової колатеральної зв'язки	Ulnar collateral ligament reconstruction	1974, США	За ім'ям першого пацієнта
329	Trelat syndrome	Синдром Трелета – сполучно-тканинне утворення в підколінній ямці		1869	За прізвище м лікаря
330	Trendelenburg gait	Хо́да Тренделенбурга – це ненормальна хода, спричинена слабкістю або неефективною дією м'язів нижньої кінцівки		Німеччина	За прізвище м лікаря
331	Trendelenburg's sign	Ознака слабких або паралізованих м'язів		1895, Німеччина	За прізвище м лікаря
332	Trevor disease	Хвороба Тревора є вродженим порушенням розвитку кісток	Trevor's disease, dysplasia epiphysealis hemimelica	1926	За прізвище м лікаря
333	Trethowan's sign	Ознака Третуана – коли лінія Клейна не перетинає бічну частину верхнього епіфізу стегна на рентгенограмі малого тазу		Англія	За прізвище м лікаря
334	Tschern e classification	Система категоризації пошкоджень м'яких тканин		1982, Німеччина	За прізвище м лікаря
335	Uehlinger disease	Хвороба Улінгера – гіпертрофічна остеодермопатія, спадкове захворювання		1941, Швейцарія	За прізвище м лікаря
336	Ullrich syndrome	Синдром Ульріха – вроджена склеротична м'язова атрофія		Німеччина	За прізвище м лікаря
337	Ullrich-Fremerey-Dohna syndrome	Синдром Ульріха-Фремерея-Дона – дізенцефалодерматофакія, що характеризується малим ростом, трикутною формою		1952, Німеччина	За прізвища ми лікарів

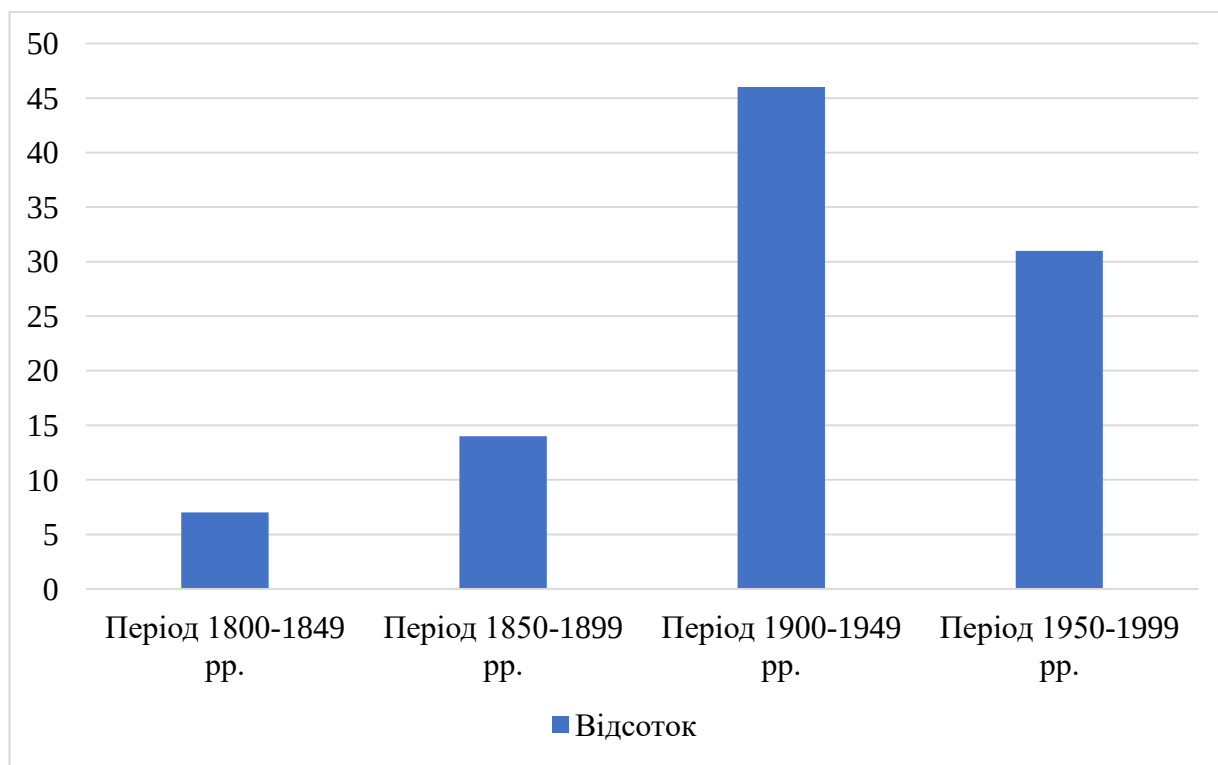
		черепа, «пташиним обличчям»			
338	Vancouver classification	Ванкуверська класифікація – система оцінки для визначення лікування післяопераційних переломів стегна після ендопротезування кульшового суглоба		2008	За географі чною назвою
339	Verbrugge forceps	Щипці Вербрюгге			
340	Verdan syndrome	Синдром Вердана – обмеження об'єму руху пальців кисті руки		1957, Фран ція	За прізвище м лікаря
341	Voilimier fracture	Перелом Вуальм'є – подвійний вертикальний перелом тазового кільця			За прізвище м лікаря
342	Volkman fracture	Різновид перелому Дюпюїтрена, відрізняється тим, що поряд з переломом медіальної кісточки і малогомілкової кістки відбувається перелом задне-латерального краю дистального епіметафіза		Німеч чина	За прізвище м лікаря
343	Volkman's canals	Перфораційні отвори або канали, є анатомічними розташуваннями в кіркових кістках		Німеч чина	За прізвище м лікаря
344	Volkman retractor	Ретрактор Фолькмана		Німеч чина	За прізвище м лікаря
345	Volkman's contracture	Контрактура Фолькмана – це постійна згинальна контрактура кисті на зап'ясті		1881, Німеччин а	За прізвище м лікаря
346	Volkov disease	Хвороба Волкова – множинна деформуюча суглобова хондродисплазія		1962, Росія	За прізвище м лікаря
347	Voorhoeve disease	Хворобі Вурхове – смугаста остеопатія		1924	За прізвище м лікаря

348	Vrolik disease	Хвороба Вроліка – ламкість кісток		1849, Нідерланди	За прізвище м лікаря
349	Waardenburg syndrome	Синдром Ваарденбурга – цефалодактилія		1933, Швейцарія, Нідерланди	За прізвище м лікаря
350	Waddell's signs	Ознаки Вадделла можуть вказувати на неорганічний або психологічний компонент хронічного болю в попереку		1980, Шотландія	За прізвище м лікаря
351	Walther fracture	Поперечний перелом в області сідничної кістки і кульшової западини			
352	Wartenberg syndrome	Синдром Вартенберга – дизестезія плечей		1935, США	За прізвище м лікаря
353	Wassel classification	Класифікація променевої полідактилії		1969, США	За прізвище м лікаря
354	Watson's test	Діагностичний тест на нестабільність між лопаткоподібною та місячною кістками зап'ястя		1978	
355	Watson-Jones anterolateral approach to the hip	Антеролатеральний підхід		30-ті роки 20 ст., Англія	За прізвище м лікаря
356	Weber forceps	Щипці Вебера			
357	Weaver-Dunn procedure	Це тип хірургічного втручання, що стосується лікування відокремлених плечей		70-ті роки 20 ст., США	За прізвища ми лікарів
358	Weiss-Müller syndrome	Синдром Вайса-Мюллера – остеохондрит човноподібною кістки		1927, США	За прізвища ми лікарів
359	Weil osteotomy	Остеотомія Вейля – дистальна остеотомія головки плеснової кістки		1985, США	За прізвище м лікаря

360	Werdnig-Hoffmann syndrome	Синдром Вердінга-Гофмана – спінальна м'язова атрофія		1891, Австрія, Німеччина	За прізвища ми лікарів
361	Weyers syndrome	Синдром Вейерса – акрофаціальний дизостоз, що характеризується розвитком 6-го пальця		1952, Німеччина	За прізвище м лікаря
362	Wiedhopf-Greifens tein syndrome	Синдром Відгопфа-Грейфенштейна – характеризується ознаками асептичного некрозу сесамоподібних кісточок стопи		1931	
363	Williams flexion exercises	Система відповідних фізичних вправ, призначених для посилення поперекового згинання	Williams lumbar flexion exercises	1937, США	За прізвище м лікаря
364	Wilson fracture	Крайовий перелом долонної частині середньої фаланги в місці прикріплення долонної пластини			За прізвище м лікаря
365	Wilson test	Тест Вільсона для виявлення наявності остеохондриту в колінному суглобі			
366	Winters tein fracture	Позасуставний перелом основи першої п'ясткової кістки, дистальний фрагмент нахиляється в долонну сторону		1927	За прізвище м лікаря
367	Winkvist and Hansen classification	Класифікація Вінквіста і Хансена – це система класифікації переломів стегнової кістки на основі ступеня подрібнення		1980	За прізвища ми лікарів
368	Wolff's law	Закон Вольфа: кістка здорової людини чи тварини буде адаптуватися до навантажень, під якими вона знаходиться		Німеччина	За прізвище м лікаря

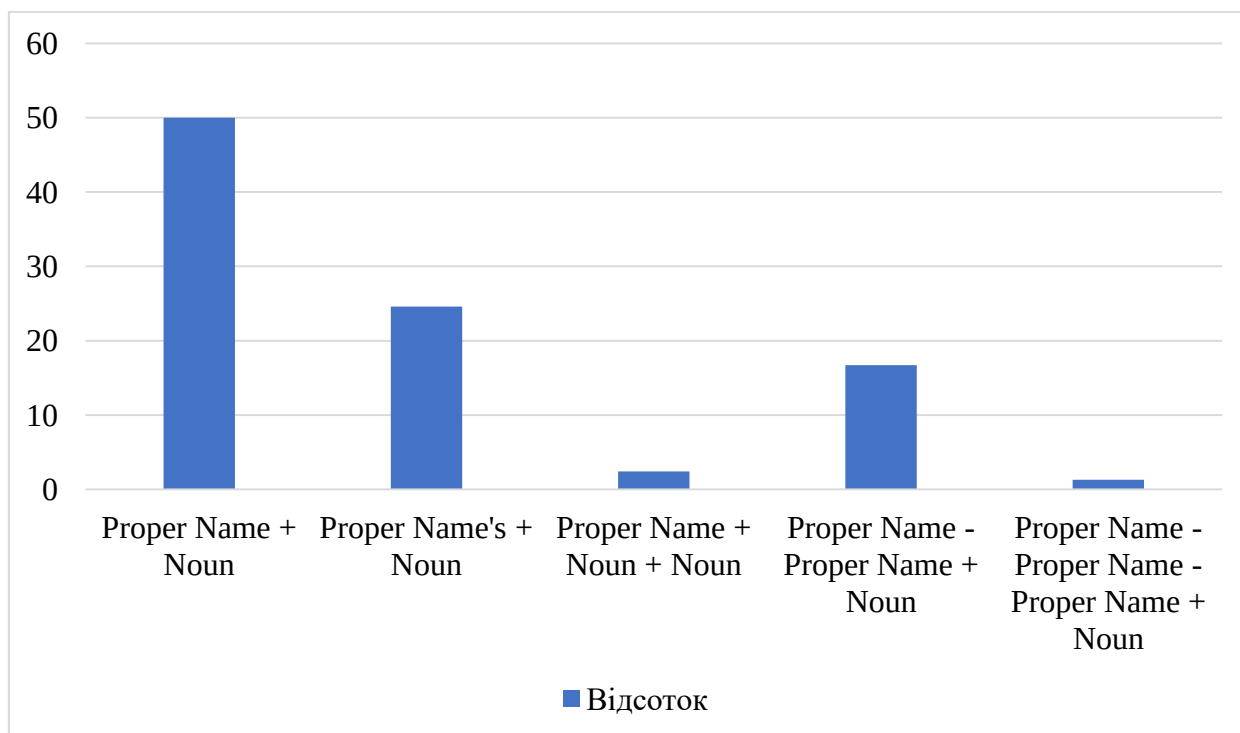
369	Yergason's test	Тест Ергасона для ортопедичного дослідження плеча та області надпліччя		1931	
370	Young-Burgess classification	Класифікація Янга-Берджесса – це система класифікації переломів таза		1986	
371	Zadek procedure	Невеликий розріз на шкірі біля кута нігтя			
372	Ziehen-Oppenheim syndrome	Синдром Цієна-Оппенгейма – деформуюча м'язова дистонія	Синдром 32 Швальбе-Цієна-Оппенгейма	1908, Німеччина	За прізвищем лікаря

Додаток Б
Періодизація епонімів

Додаток В

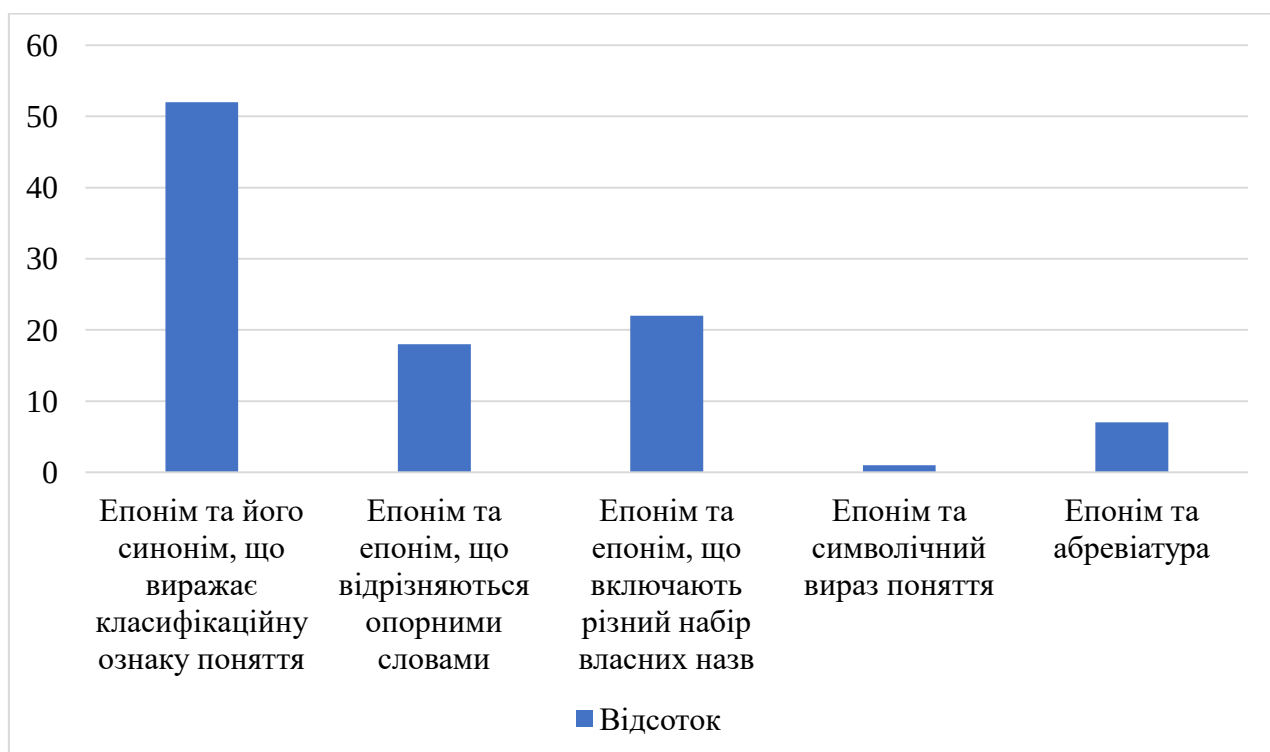
Моделі епонімів

Додаток Д
Лексико-семантичні групи

Додаток Е
Синонімічні відношення

Додаток Ж

Стаття

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВИЙ ВІСНИК МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія:
ФІЛОЛОГІЯ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 50 том 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

ЗМІСТ

МОВОЗНАВСТВО	
<i>Aghakishiyeva Gulnar Mahammad gizi</i> FORMS OF DEVELOPMENT OF COLLOQUIAL LANGUAGE	4
<i>Алексенко С. Ф., Кукса О. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛЬНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КАТЕГОРІЇ АГОНАЛЬНОСТІ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ГАРМОНІЙНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО ТИПУ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ	9
<i>Бережна М. В.</i> ЧЕРВОНА КОРОЛЕВА VS. БІЛА КОРОЛЕВА: МОВЛЕННЄВИЙ ПОРТРЕТ (У ФІЛЬМІ Т. БЕРТОНА ALICE IN WONDERLAND)	14
<i>Белова М. О., Лобзова С. Л.</i> КАЛІАМБУР ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ БЛЕНД (НА МАТЕРІАЛІ Оповідань М. БОНДА ПРО ВЕДМЕЖА ПАДІНГТОНА)	18
<i>Біленко Т. Г., Катини Т. В.</i> ЕВОЛЮЦІЯ ОРФОГРАФІЧНИХ ТА МОРФОЛОГІЧНИХ НОРМ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ В XX – XXI СТ.	24
<i>Біленьок К. Р.</i> СТІШІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ АНТОНІМІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНЬОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ СЛАВЕНКИ ДРАКУЛІЧ	28
<i>Borysov O. O., Vasylieva O. H.</i> SYNTACTIC STYLISTIC MEANS OF THE BRITISH AND UKRAINIAN PARLIAMENTARY DEBATE	32
<i>Валігура О. Р., Костанда І. О.</i> ФОНЕТИЧНА КОДИФІКАЦІЯ: КОДИФІКАТОРИ В КОНТЕКСТІ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ДАВНЬОКИТАЙСЬКОЇ МОВИ	37
<i>Веравич Т. В.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО СТЕРЕОТИПІЗАЦІЮ МОВЛЕННЯ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК	43
<i>Волощук В. І., Гура Н. П., Петруша Ю. Ю.</i> СТРУКТУРНО-МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ЕПОНІМІВ ТЕРМІНОСИСТЕМИ ТРАВМАТОЛОГІЇ ТА ОРТОПЕДІЇ	46
<i>Гайденко Ю. О., Сергеева О. О.</i> ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ КОМПОЗИЦІЙНО-МОВЛЕННЄВИХ ФОРМ	50
<i>Глазова С. М.</i> РІЗНОАСПЕКТНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЯСНЮВАЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ РІЗНИХ РІВНІВ	54
<i>Глуховська М. С.</i> ВЛАСНІ НАЗВИ У ТВОРЕННІ ДЕРИВАТИВ ЗБІРНОСТІ-СУКУПНОСТІ У КОГНІТИВНОМУ АСПЕКТІ	59
<i>Гнезділова Я. В.</i> МЕТАКОМУНІКАТИВНІСТЬ АНГЛОМОВНОГО РОЗМОВНОГО ДИСКУРСУ	62
<i>Грецька Д. О.</i> СИНЕРГІЯ ІМЕН ВЛАСНИХ У ГРАФІЧНІЙ НОВЕЛІ НІЛА ГЕЙМАНА «ЛІЩАНА ЛЮДИНА»	67
<i>Івченко Н. С.</i> ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІ АСОЦІАЦІЇ В КАРНАВАЛІЗОВАНОМУ АНІМАЦІЙНОМУ ЕКОДИСКУРСІ «ZOOTOPİA»	71
<i>Кечеджі О. В.</i> ЗБАГАЧЕННЯ ВОКАБУЛЯРУ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЛЕКСИЧНИМИ ОДИНИЦЯМИ КРАЇН СХОДУ ТА АЗІЇ	76
<i>Кінашук А. В.</i> АКТАНТИ ТЕМАТИЧНОЇ ГРУПИ ПРЕДИКАТИВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ІРРАЦІОНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В УКРАЇНСЬКІЙ, АНГЛІЙСЬКІЙ ТА НІМЕЦЬКІЙ МОВАХ	80

УДК 811.111'37.38:617.3

DOI <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.50-1.10>**Волошук В. І.,***кандидат філологічних наук,
професор кафедри теорії та практики перекладу
Національного університету «Запорізька політехніка»***Гура Н. П.,***кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії та практики перекладу
Національного університету «Запорізька політехніка»***Петруша Ю. Ю.***магістр кафедри теорії та практики перекладу
Національного університету «Запорізька політехніка»*

СТРУКТУРНО-МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ЕПОНІМІВ ТЕРМІНОСИСТЕМИ ТРАВМАТОЛОГІЇ ТА ОРТОПЕДІЇ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню структурних та словотвірних особливостей епонімів у травматології й ортопедії та виділенню основних продуктивних моделей.

Окремий пласт у системі медичних термінів загалом і в ортопедії та травматології зокрема становить поняття, до складу яких входять власні імена, утворюючи епоніми, що є досить поширеним способом термінологічної номінації. Власна назва має великий вплив на значення і функціонування термінологічної одиниці, оскільки вона є частиною когнітивного шару терміна. Будучи носієм колективної професійно-наукової пам'яті, термін сприяє науково-пізнавальній діяльності людини і має підвищену комунікативну значимість.

Епонім в ортопедії та травматології є єдиною когнітивною комплексною структурою, що складається, як правило, з двох компонентів (апелативного і пропріального) та характеризує певний фрагмент спеціальної мовної картини світу у відповідній області.

У структурному відношенні англійські епоніми словосполучення травматології та ортопедії є стійкими, часто неприйменними, які складаються з іменника та однієї або декількох власних назв.

Використовуючи класифікацію Л. Запоточної, виділяємо 2 групи епонімів: 1) епоніми, що складаються з однієї власної назви; 2) епоніми, які складаються з кількох власних назв: а) 2 власні назви; б) 3 власні назви.

Встановлено, що епоніми термінологічні сполучення з одним пропріативом у структурі терміна (82%) значно перевищують терміносполучки, які мають у своїй структурі два (16,9%) чи три (1,1%) прізвища. В епонімічних словосполученнях з одним пропріативом зазвичай використовується тільки прізвище винахідника чи дослідника. У терміносполучках з двома пропріативами прізвища дослідників переважно пишуться через дефіс.

Продуктивність моделей: *Proper Name + Noun*, *Proper Name's + Noun* та *Proper Name - Proper Name - Proper Name + Noun* та незначна кількість терміносполучок з трьома пропріативами вказує на схильність до стислості та лаконічності в терміносистемі травматології та ортопедії.

Це дозволяє припустити, що у процесі упорядкування та систематизації медичної термінології віддається перевага більш короткій формі.

Ключові слова: епонім, пропріатив, апелатив, словотвірна модель, термінологічне словосполучення, травматологія, ортопедія.

Постановка проблеми. Інтенсивний розвиток медицини, впровадження інноваційних технологій, поява нових методів діагностики та лікування, новітніх приладів та інструментів медичного призначення позначилося як на стані медичної термінології в цілому, так і на терміносистемі травматології та ортопедії зокрема. Стрімке зростання кількості термінів, переплетення термінологічних одиниць різних мікросистем, наявність конкуруючих гіпотез, теорій, наукових шкіл та відсутність планової роботи щодо упорядкування окремих мікросистем ускладнюють обмін науковою інформацією та взаєморозуміння між фахівцями.

Окремий пласт в системі медичних термінів становить поняття, до складу яких входять власні імена, утворюючи епоніми, що є досить поширеним способом термінологічної номінації. Це особливий пласт лексики, який становить інтерес із точки зору «когнітивних процесів антропоцентричного характеру, що є притаманним всім етапам розвитку медицини як науки» [1, с. 90].

Власна назва має великий вплив на значення і функціонування термінологічної одиниці, оскільки вона є частиною когнітивного шару терміна. Будучи носієм колективної професійно-наукової пам'яті, термін сприяє науково-пізнавальній діяльності людини і має підвищену комунікативну значимість. Таким чином, власна назва сприяє породженню нових смислів у професійній мовній картині світу.

Аналіз досліджень проблеми. Хоча у сучасній германістиці є низка досліджень, присвячених розгляду різних аспектів епонімів загалом або однієї з галузей медицини (гастроентерології – Н.В. Бондар [2], кардіології – Л.І. Запоточна [3], стоматології – Л.В. Стегніцька [1], інфектології – М.М. Телеки [4]),

однак англійські термінологічні одиниці ономастичного походження в травматології та ортопедії належного розгляду не отримали, що зумовлює актуальність даної розвідки.

Мета статті. Мета дослідження полягає в аналізі структурних та словотвірних особливостей епонімів у травматології та ортопедії та виділенні основних продуктивних моделей.

Матеріал дослідження – 370 епонімів, які були отримані шляхом суцільного добору із фахової літератури травматології та ортопедії (довідники, журнали та комп'ютерні сайти).

Виклад основного матеріалу.

Структурні особливості термінів мають велике значення для кращого розуміння їх утворення, а також дозволяють встановити найпродуктивніші словотвірні моделі, що дає можливість прогнозувати подальший розвиток будь-якої терміносистеми.

Найпродуктивнішим способом структурного терміноутворення є синтаксичний, який полягає в перетворенні вільних словосполучень в складні «еквіваленти слів». На думку С.В. Швецової, термінологічні сполучення «дають можливість висловити складну внутрішню співвідносність спеціальних понять сучасної науки і техніки» [5, с. 46].

Спосіб утворення термінологічних словосполучень є одним із найпоширеніших у спеціалізованих терміносистемах, оскільки саме в них можливе уточнення та конкретизація певного наукового поняття. Як наголошує С.В. Гринев-Гриневич, за допомогою цього способу утворюються «60%-95% складу різних досліджуваних термінологій європейських мов», що свідчить про «домінування термінологічних словосполучень (складених термінів) над однослівними термінами, як характерної риси сучасної терміносистеми» [6, с. 135]. Під термінологічним словосполученням ми розуміємо словосполучення, що об'єднують двох (чи декількох) повнозначних слів, яке позначає спеціальне професійне поняття та є одиницею номінації в системі певної термінології.

У медичній термінології власне ім'я, яке спочатку називало конкретну особу, було семантично зумовленим, у результаті внутрішнього семантичного перетворення піддалося переосмисленню й сприймається як «позначення диференціальної ознаки терміна, тоді як інтегральна ознака виражається апаративним елементом словосполучення, тобто загальною назвою» [3, с. 59]. Наприклад, в епонімів *Bankart's fracture*, *Bennett's fracture*, *Henderson's fracture* загальна інтегральна ознака епонімних одиниць виражена терміном *fracture* (перелом), розрізняються ж ці епонімні одиниці диференціальною ознакою, вираженою власною назвою: *Bankart's fracture* – це *крайовий перелом передньо-нижнього краю суглобової западини лопатки*; *Bennett's fracture* – це *косий внутрішньо-суглобовий перелом основи першої п'ясткової кістки*; *Henderson's fracture* – це *трихатрихалотковий перелом*. Таким чином, апаративний елемент «перелом» – «порушення цілісності кістки, що виникає внаслідок дії фізичних (механічних) факторів чи патологічних процесів» [7, с. 98] – завдяки власній назві отримує конкретне змістове наповнення.

Отже, епонім в ортопедії та травматології є єдиною когнітивною комплексною структурою, що складається, як правило, з двох компонентів (апаративного і пропріального) та характеризує певний фрагмент спеціальної мовної картини світу у відповідній області.

У структурному відношенні англійські епонімні словосполучення травматології та ортопедії є стійкими, часто без-

применниковими, що складаються з іменника та однієї або декількох власних назв. У дослідженні вважалося за доцільне використовувати класифікацію Л. Запоточної, яка виділяє 2 групи епонімів: 1) епоніми, що складаються з однієї власної назви; 2) епоніми, які складаються з кількох власних назв: а) 2 власні назви; б) 3 власні назви [3, с. 61].

Найчисленнішою групою епонімів у травматології та ортопедії є епонімні словосполучення, які складаються з однієї назви. Вони становлять 82% добору: *Achard syndrome*, *Allis sign*, *Barlow maneuver*, *Blount's disease*, *Chandler's disease*, *Cozen's test*, *Cunningham shoulder reduction*, *Durkan's test*, *Garre's sclerosing osteomyelitis*. Епонімна назва з посиленням на одного автора підкреслює індивідуальний внесок конкретного вченого в розвиток медицини.

Найпродуктивнішими моделями цієї групи є:

1) **Proper Name + Noun**: *Galeazzi fracture*, *Gartland classification*, *Grisel syndrome*, *Herbert classification*, *Hoffa fracture*, *Ideberg classification*, *Lisfranc fracture*, *Jeune disease*, *Judet view*, *Kocher criteria*, *Lisfranc ligament*, *Milkman disease*.

Для епонімних двокомпонентних словосполучень травматології та ортопедії характерне переважання атрибутивних словосполучень з пропріативом у функції препозитивного означення (50%). Це пояснюється тим, що епоніми – це іменники, які утворені від власних імен, однак вони використовуються в синтаксичній функції прикметників і тому не мають присвійної форми. У даному випадку власні назви (*Galeazzi*, *Gartland*, *Herbert*) виконують уточнюючу функцію для другого елемента в складі зазначених термінів (*fracture*, *classification*).

Іноді модель ускладнюється додаванням цифри до останнього іменника: **Proper Name + Noun + Number**: *Ledderhose syndrome I*, *Ledderhose syndrome II*, *Apert syndrome I*, *Apert syndrome II*. Однак кількість їх (1,1%) не значна, що говорить на користь їхньої винятковості.

Ускладнення моделі може також відбуватися за рахунок апаратива, який представлений складним словом **fracture-dislocation**: *Pipkin fracture-dislocation*, *Chopart fracture-dislocation*. Але відсоток цієї моделі незначний (0,5%).

Модель з применником **Proper Name + Noun of Noun** також демонструє невисоку продуктивність (1,1%): *Le Fort Fracture of the Ankle*, *Le Fort Fractures of the Face*, *Le Fort fracture of the skull*, *Paget's disease of bone*. Відбувається витіснення применникових словосполучень стислішими без-применниковими конструкціями, що унаочнює компресійні процеси в медичній терміносистемі.

Ускладнення моделі з епонімом у присвійному відмінку можливе за рахунок додавання до структури прикметника, але такий варіант не є поширеним (0,5%): *Jansen's metaphyseal chondrodysplasia*, *Albright's hereditary osteodystrophy*.

2) **Proper Name's + Noun**: *Gerber's test*, *Girdlestone's Procedure*, *Haglund's syndrome*, *Jobe's test*, *Kanavel's sign*, *Klein's line*, *Larrey's sign*, *Dupuytren's fracture*, *Klenböck's disease*, *Larrey's sign*, *Malgaigne's trauma*. Така поширеність моделі з присвійним формантом 's (24,6%) пояснюється наявністю значного прошарку сталих терміносполук у травматології та ортопедії, які були утворені до другої половини XX століття. Як стверджує Л.С. Стегницька, з 1974 року, коли під час конференції в Американському Інституті здоров'я було прийнято рішення про припинення використання апострофа, такі організації як Національні інститути здоров'я США (US National

Institutes of Health (NIH), Всесвітня організація охорони здоров'я (the World Health Organization), медичні асоціації та журнали теж намагаються на припиненні використання апострофа, що створює хибне уявлення про те, що дослідники особисто хворіли на це захворювання» [8, с. 59].

3) **Proper Name + Noun + Noun**: *Neer impingement sign, Ottawa ankle rules, Ottawa knee rules, Pittsburgh knee rules, Williams flexion exercises, Apley grind test, Cunningham shoulder reduction, Erlenmeyer flask deformity, Harris Hip Score*. Ця модель характеризується значно більшою точністю порівняно з першою та другою, але це збільшує кількість компонентів та призводить до зниження її продуктивності (2,4%).

Привертає увагу той факт, що в епонімічних словосполученнях використовуються тільки прізвище винахідника чи дослідника. Але є певні відхилення від правила. Так, шина Деніса Брауна (*Denis Browne bar*) – пристрій для лікування клишюності у дітей – була названа на честь англійського хірурга сера Деніса Брауна, який вважався «батьком» дитячої хірургії у Великобританії. Операція Томі Джона (*Tommy John surgery*) була розроблена в 1974 році Ф. Джексом (*Frank Jobe*) для реконструкції літкової коллатеральної зв'язки та названа на честь першого бейсболіста, який переніс операцію.

Епонімічні словосполучення, які мають у своєму складі 2 власні назви, представлені набагато меншою кількістю – 16,7%. Характерною моделлю цієї групи є: **Proper Name - Proper Name + Noun**: *Albers-Schönberg disease, Antley-Bixler syndrome, Babinski-Fröhen syndrome, Birch-Jensen syndrome, Boyd-Stearns syndrome, Conradi-Hünermann syndrome, Danis-Weber classification, Essex-Lopresti fracture, Hajdu-Cheney syndrome, Hill-Sachs fracture, Kashin-Beck disease, Marie-Sainton disease, Nievergelt-Peaceman syndrome*.

Як свідчать приклади, прізвища дослідників пишуться через дефіс. Однак слід зазначити, що є винятки, наприклад *Winkquist and Hansen classification*. У цьому випадку це пов'язано з тим фактом, що в 1980 році автори опублікували статтю «*Comminuted fractures of the femoral shaft treated by intramedullary nailing*» за підписом Winkquist, R. A. and S. T. Hansen, Jr.

Використання прийменників і прикметників у епонімічному словосполученні з двома пропріативами уточнює поняття, що описує, але одночасно ускладнює його розуміння. Це не сприяє його поширенню, адже його частка становить 1%: *Smith-Petersen anterior approach to the hip, Watson-Jones anterolateral approach to the hip*.

Терміносполучки з трьома пропріативами в травматології і ортопедії великого поширення не набули. Вони становлять усього 1,3% від загальної кількості та утворюються за моделлю: **Proper Name - Proper Name - Proper Name + Noun**: *Achard-Foix-Mezon syndrome, Bädinger-Ludloff-Läwen syndrome, Butler-Albright-Bloomberg syndrome, Ullrich-Fremerey-Dohna syndrome*.

Номінація поняття відбувається на честь декількох вчених, які або працювали спільно, або зробили рівноцінний внесок у наукове відкриття. Синдром Батлера-Албрайта-Блумберга (*Butler-Albright-Bloomberg syndrome*) був описаний американськими лікарями Butler A., Albright F., Bloomberg E. у 1937 році. Синдром Ашара-Фуа-Мезона (*Achard-Foix-Mezon syndrome*) був названий на честь французьких лікарів Achard E. C., Foix C., Mezon, які вперше описали його. *Bädinger-Ludloff-Läwen syndrome*. Синдром Бюдінгера-Людлоффа-Левіна (*Bädinger-Ludloff-Läwen syndrome*) отримав свою назву від прізвищ австрійського хірурга

K. Bädinger і німецького ортопеда та хірурга K. Ludloff, які вперше його описали, та A. Läwen, який запропонував хірургічний метод його лікування.

Цікавим випадком є терміносполучка синдром Ульріха-Фремерей-Донна (*Ullrich-Fremerey-Dohna syndrome*), коли словосполучення має три прізвища в назві, але вони належать двом вченим: O. Ulrich та H. Fremerey-Dohna.

Висновки. Отже, англійські епоніми травматології та ортопедії є невід'ємним складником медичної терміносистеми. У структурному відношенні вони є стійкими, часто безпримісними терміносполученнями, які складаються з іменника та однієї або кількох власних назв. Епонімічні термінологічні сполучення з одним пропріативом в структурі терміна (82%) значно перевищують терміносполучки, які мають у своїй структурі два (16,9%) чи три (1,1%) прізвища. Продуктивність моделей: **Proper Name + Noun, Proper Name's + Noun та Proper Name - Proper Name - Proper Name + Noun** та незначна кількість терміносполучок з трьома пропріативами вказує на схильність до стислості та лаконічності в терміносистемі травматології та ортопедії. Це дозволяє припустити, що у процесі упорядкування та систематизації медичної термінології віддається перевага більш коротким формам.

У перспективі подальших досліджень термінології травматології та ортопедії необхідно звернутися до семантичних особливостей епонімів. Їх семантичний аналіз із застосуванням соціолінгвістичного підходу дозволить розкрити культурологічний компонент семантики такого терміна і відобразити історію науки та внесок дослідників у її розвиток.

Література:

1. Стегніца Л.В. Статус відірваних утворень в англійській стоматологічній лексиці. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*. 2012. Вип. 27. С. 90-92.
2. Бондар Н.В. Лексико-семантичні та структурні особливості термінів-епонімів у німецькомовній гастроентерології. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*. 2017. № 1(64). С. 71-74.
3. Запотова Л. Структурно-семантична характеристика термінів-епонімів у англійській кардіологічній термінології. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики*. 2012. № 1. С. 56-66.
4. Телека М.М. Епонімічні термінологічні словосполучення в інфектології. *Львівський філологічний часопис*. 2019. № 5. С. 152-158.
5. Шевцова С.В. Лінгвістичний аналіз способів термінообразування в сучасній англійській офтальмологічній терміносистемі. дисс. ... канд. філол. наук. 10.02.04. Иркутск, 2004. 180 с.
6. Гринев-Гриневич С.В. Термінознавство. Москва: Академиздат, 2008. 304 с.
7. Травматология та ортопедія: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / за ред. Г.Г. Голос, О.А. Бур'янова, В.Г. Климовича. Вінниця: Нова книга, 2019. 432 с.
8. Стегніца Л.В. Генетичні конструкції термінів-епонімів в англійській медичній термінології. *Повідомлений архів: Філологічні науки*. 2020. № 83. С. 59-62.

Voloshuk V., Gura N., Petrusya Yu. Structural and morphological peculiarities of English eponyms in the terminology of traumatology and orthopedics

Summary. The article deals with the study of structural and word-formative peculiarities of eponyms in traumatology and orthopedics and the distinguish basic productive models.

A separate layer in the system of medical terms in general and in orthopedics and traumatology, in particular, are concepts that include proper names, forming eponyms, which are a fairly common way of terminological nomination. The proper name has a great influence on the meaning as well as functioning of the terminological unit, because it is a part of the cognitive layer of the term. As a transmitter of collective professional and scientific memory, the term contributes to the scientific and cognitive activities of man and has increased communicative significance.

The eponym in orthopedics and traumatology is a united cognitive complex structure, which usually consists of two components (an appellative and a proper noun) and defines a certain fragment of a special linguistic world view in the certain field.

From structural point English eponymous word-combinations of traumatology and orthopedics are stable, often nonprepositional, consisting of a noun and one or more proper names.

Using L. Zapotochna's classification, 2 groups of eponyms are distinguished: 1) eponyms consisting of one proper

name; 2) eponyms, which consist of several proper names:

a) 2 proper names; b) 3 proper names.

It is established that eponymous terminological combinations with one proper name in the term structure (82%) significantly exceed the term combinations, which have in their structure two (16.9%) or three (1.1%) surnames. In eponymous word-combinations with one proper name, as a rule, only the surname of the inventor or researcher is used. In terminological combinations with two proper names, the surnames of the researchers are mostly written with a hyphen.

The performance of the models: **Proper Name + Noun**, **Proper Name's + Noun** and **Proper Name - Proper Name - Proper Name + Noun** and a small number of terms with three proper names indicates a tendency to brevity and conciseness in the terminology of traumatology and orthopedics. This suggests that a shorter form is preferred in the ordering and systematization of medical terminology.

Key words: eponym, proper name, appellative, word-formative model, terminological combination, traumatology, orthopedics.

Додаток И

Тези

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ТИЖДЕНЬ НАУКИ-2021. Гуманітарний факультет

Збірник тез доповідей щорічної
науково-практичної конференції серед студентів,
викладачів, науковців, молодих учених і аспірантів

19–23 квітня 2021 року

Електронне видання на DVD-ROM

м. Запоріжжя

Четвертак Є. О. Образ «чужого» в американському політичному дискурсі.....	75
Кулабнева Е. А. <i>Components of the concept «Economy and social changes» and their lingvo-cultural meaning</i>	77
Каширіна І. В. «Мовна доктрина» й модель української мови перекладача С. Караванського	79
Лещенко Г. А. Відтворення імпліцитного змісту засобами мови перекладу.....	82
Волошук В. І., Петруша Ю. Ю. Лексико-семантичні групи англійських термінів-епонімів в ортопедії та травматології	83
Приходько А. М., Козлова О. Б. Поняття «дискурс» vs. «текст» у сучасній лінгвістиці.....	85
Кузнєцова І. В., Рябчук О. Т. Визначення поняття фітонім та його особливості в сучасній лінгвістиці.....	87
Кузнєцова І. В., Засипко В. С. Способи творення англomовних термінів кібербезпеки	89
Кузнєцова І. В., Дорош О. Ю. Парадигматичні відносини в англomовній терміносистемі нутрігенетики.....	91
Гура Н. П., Галахова М. О. Жанрові особливості роману Д. Кельмана «Обмірювання світу».....	93
Бондаренко О. М., Павленко М. В. Особливості перекладу текстів галузі штучного інтелекту.....	96
Лазебна Н. В., Деркачова А. О. Лінгвальні параметри образності англomовної автомобільної реклами у мережі Facebook.....	98
Хавкіна О. М., Іваненкова К. О. Використання тропів у рекламних текстах.....	100
Тарасенко К. В., Овчинникова К. В. Роман Джоан Гарріс «П'ять четвертинок апельсина» (2001) в світлі рецептивної естетики.....	101
Лут К. А., Доніна А. О. Лінгвальна репрезентація атмосфери саспенс в англomовній літературі жахів	103

УДК 81'373.46:617.3

Волошук В. І.¹

Петруша Ю. Ю.²

¹ канд. філол. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФз-310м НУ «Запорізька політехніка»

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ-ЕПОНІМІВ В ОРТОПЕДІЇ ТА ТРАВМАТОЛОГІЇ

Окремий пласт в системі медичних термінів загалом і в ортопедії та травматології, зокрем, складають поняття, до складу якого яких входять власні імена, утворюючи терміни-епоніми, що представляють досить поширений спосіб термінологічної номінації. Додавання власних імен до складу термінів призводить до перегляду власних імен та отримання нових значень та асоціацій. Нові терміни стають носіями певних диференціальних ознак відповідного терміну.

Під епонімами ми розуміємо особливі поняття, унікальність яких виражається власним ім'ям людини. Вони не тільки зберігають ім'я першовідкривача структури чи хвороби, але й вказують на епоху, в якій вперше був описаний термін, наукову школу і часто методологію відкриття.

Оскільки терміни-епоніми в ортопедії та травматології номінують медичні поняття різних семантичних категорій, то з добору епонімів в 306 одиниць, які були відібрані з фахової літератури (підручники, журнали та комп'ютерні сайти) було виокремлено 10 основних лексико-семантичних груп:

переломи (22 %): Bankart's [fracture](#), Barton's [fracture](#), Bennett's [fracture](#), Boxer's fracture, Bumper fracture, Burst fracture, Busch fracture, Bosworth fracture, Cedell fracture, Chance fracture, Chopart fracture-[dislocation](#), Colles' fracture, Cotton fracture, Destot fracture, Deutschlandler fracture, De Quervain fracture, Dupuytren's fracture;

хвороби (21 %): а) вроджені деформації (12 %): Albers-Schönberg disease, Albright's hereditary osteodystrophy, Antley-Bixler syndrome, Apert syndrome, Beals-Hecht syndrome, Bekhterev's disease, Bruck syndrome, Camurati-Engelmann disease; б) *надбані хвороби (9 %):* Baker's cyst, Bankart lesion, Barré-Liéou syndrome, Blount's disease, Brodie abscess, Chandler's disease, De Quervain syndrom, Dupuytren's contracture, Ewing sarcoma, Freiberg disease;

ортопедичні класифікації (11 %): Danis-Weber classification, Denis classification, Evans-Jensen classification, Frykman classification, Garden classification, Gartland classification, Gustilo open fracture classification, Haruguchi classification, [Hawkin's classification](#), Herbert classification, Herscovi

classification, Ideberg classification, Jupiter classification, Lauge-Hansen classification;

ортопедичне обстеження (11 %): Allis sign, Apley grind test, Barlow maneuver, Clarke's test, [Cotton test](#), Cozen's test, Durkan's test, Finkelstein's test, Froment's sign, Jobe's test, Kapandji score, Gaenslen's test;

кістково-м'язові рентгенологічні ознаки (9 %): [Baumann's angle](#), Blumensaat's line, Bohler's angle, Cobb angle, Fairbank's changes, Gilula's lines, Harris lines, Hilgenreiner's line, Kellgren-Lawrence grading scale, Klein's line, Pauwel's angle;

процедури (6 %): [Akin osteotomy](#), Bankart repair, Broström operation, Brunelli Procedure, Cotrel-Dubousset instrumentation, Cunningham shoulder reduction, Darrach's procedure, Evans technique, [Girdlestone's Procedure](#), Kocher manoeuvre, Krukenberg procedure, Latarjet operation;

ортопедичні імпланти (6 %): [Austin Moore prosthesis](#), Baksi's prosthesis, Charnley prosthesis, Denis Browne bar, Ender's nail, Grosse-Kempf nail, Harrington rod, Herbert screw, Kirschner wire, Küntscher nail, Moore's pin, Neer's prosthesis, Smith Peterson nail, Seidel nail, Steinmann pin;

анатомія тіла людини (4 %): Gerdy's tubercle, Guyon's canal, Harrison's groove, Haversian canal, Lisfranc joints, Lisfranc ligament, Lister's tubercle, Martin-Gruber Anastomosis, Schmorl's nodes, Volkmann's canals;

ортопедичні інструменти (4 %): Bryant's traction, Charnley Retractor, Darrach Elevator, Faraboeuf forceps, Gigli saw, Hohmann retractor, Ilizarov apparatus, Jungbluth forceps, Matta forceps, Taylor Spatial Frame, Spanier forceps, [Thomas splint](#), [Verbrugge forceps](#);

клінічні ознаки (3 %): Baastrop's sign, Bouchard's nodes, Boutonniere deformity, [Coopermail's sign](#), Codman triangle, Destot's sign, Heberden's nodes, Kanavel's sign, Lattey's sign;

На підставі аналізу добору було виявлено, що найчисельнішими лексико-семантичними групами є «переломи», «хвороби», «ортопедичні класифікації» та «ортопедичні обстеження» оскільки ортопедія займається діагностикою та лікуванням деформацій і порушень функцій кістково-м'язової системи. Основними денотативними компонентами цих груп стали іменники: «[fracture](#)», «disease», «syndrome», «classification» та «test».

Традиційно ортопедія пов'язана з розділом клінічної медицини, що вивчає пошкодження опорно-рухового апарату – [травматологією](#). Іманентно до складу ортопедії і травматології входить [протезування](#), що пояснює значну кількість термінів-епонімів, що позначають «процедури» та «ортопедичні імпланти».

Отже, терміни-епоніми – це невід'ємна складова англійської терміносистеми ортопедії та травматології, яка характеризується розгалуженістю тематики, про що свідчить значна кількість лексико-

семантичних груп, де власним назвам належить чільне місце в накопиченні, збереженні та передачі культурної інформації.

УДК 811'11'27

Приходько А. М.¹

Козлова О. Б.²

¹ д-р філол. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФз-310м НУ «Запорізька політехніка»

ПОНЯТТЯ «ДИСКУРС» VS. «ТЕКСТ» У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Поняття комунікативної стратегії та тактики вже досить детально розроблені у лінгвістиці. Однак ще й донині вони не мають ані загальноприйнятої дефініції, ані однозначного трактування. Під комунікативною стратегією розуміють «характеристику когнітивного плану спілкування, яка контролює оптимальне вирішення системи завдань» [3, с. 274], «вибір комунікативних намірів, розподіл квантів інформації по комунікативним складовим» [8, с. 18]. «загальний план або «вектор» мовленнєвої поведінки» [7, с. 58].

Наголошуючи на інтенціональності та цільовому призначенні комунікативної стратегії, дослідники характеризують її і як «творчу реалізацію плану побудови мовлення з метою вирішення глобального мовного/немовного завдання в конкретній інтеракції» [2, с. 50], «послідовність мовленнєвих дій, організованих залежно від цілей комунікативної взаємодії» [8, с. 22], «ефективні шляхи досягнення комунікативних цілей» [9, с. 97], «план із оптимального втілення комунікативного наміру, що визначає сукупність мовних та мовленнєвих засобів» [1, с. 12].

На нашу думку, вибір комунікативних стратегій визначають комунікативні інтенції. На це вказує і О. О. Селіванова, яка вважає, що «комунікативна інтенція є превербальним, осмисленим наміром мовця, що зумовлює вибір комунікативних стратегій, визначає внутрішню програму його мовлення та способи її втілення» [6, с. 605]. Під комунікативною інтенцією розуміють також цілі та наміри мовця, його загальну настанову та спрямованість на реалізацію комунікативного наміру (наприклад, повчання, інформування, переконання адресата, спонукання його до дій, навіювання та інше) [5, с. 56].

Комунікативні стратегії розрізняються відповідно до цілей, які переслідує людина у процесі спілкування. Цілі учасників комунікативної взаємодії можуть бути організовані ієрархічно. Наприклад, О. С. Іссерс і М. Макаров пропонують розрізняти два види ієрархічно підпорядкованих